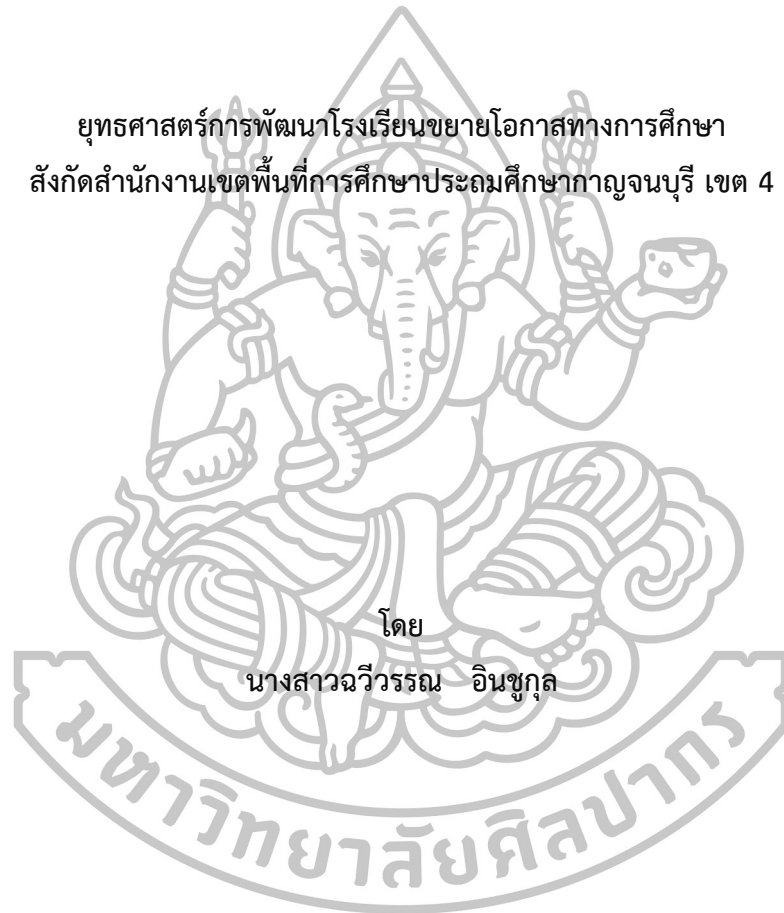

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

โดย
นางสาวฉวีวรรณ อินชุกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

STRATEGY FOR OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL DEVELOPMENT
UNDER KANCHANABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Master of Education Program in Educational Administration
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2016
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาญจนบุรี เขต 4” เสนอโดย นางสาวฉวีวรรณ อินชุกุล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนรา รัตนศิริประภา)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ดร. สุริยะ รูปหมอก)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

...../...../.....

55252309 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การพัฒนา/ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ฉวีวรรณ อินชุกุล : ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
ผศ.ว่าที่ พ.ต. ดร.นพดล เจนอักษร และ ผศ.ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์. 130 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 จากผู้เชี่ยวชาญ 17
ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5
ระดับ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย สถิติที่ใช้ คือ มัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ด้านการพัฒนาระบบการบริหารการ
จัดการ ควรเลือกวิธีการในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสมตรงตามเป้าหมาย
ที่กำหนด ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่ครบครันสำหรับผู้เรียน ชุมชนและ
ท้องถิ่นควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ควรเน้นการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกันทุก
ฝ่ายทั้ง 4 ฝ่าย โดยการใช้กลยุทธ์เปิดประตูสู่ชุมชน ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา ควรสนับสนุนปัจจัยสำคัญที่ส่งต่อการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สอน ครู
และบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการพัฒนาบุคลากรสาย
การสอนให้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ และ ควรมีผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ
ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน ควร
มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต รู้จักคิดประดิษฐ์หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหา
ด้านการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษา รัฐบาลควรสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียน
การสอน ห้องปฏิบัติ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ควร
จัดการสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการ ครูควรมีการวัดและการ
ประเมินผลตรงตามหลักการวัดผล และตรงตามวัตถุประสงค์ ควรมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ควร
มีการจัดกระบวนการนิเทศ ติดตามที่หลากหลาย ควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนา
ต่อยอดสร้างอาชีพได้ในอนาคต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.....

55252309 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : STRATEGY FOR OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL DEVELOPMENT

CHAWEEWAN INCHUKUL : STRATEGY FOR OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL DEVELOPMENT UNDER KANCHANABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4. THESIS ADVISORS : ASST. PROF. MAJ. NOPADOL CHENAKSARA, RTAR., Ph.D., AND ASST MATTANA WANGTHANOMSAK, Ph.D., 130 pp.

The purpose of this research were to find strategy for opportunity expansion school development under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 4. There were 17 experts. The research instrument were an open-ended questionnaire and rating Scale questionnaire by using Delphi technique. The statistics were median and Interquatile Range.

The research findings revealed that the guidelines for administration development include choosing the method to develop opportunity expansion school suitable and related to the goal, create the classroom learning atmosphere and learning resources completely for learners. The community should have the role in developing education, to emphasize in educational administration from 4 sections by using strategy open the door to the community in developing the quality of teachers and educational personnel, to support the important factor that affect the development opportunity expansion school. Teacher and educational personnel should provide child-centered learning, to develop teaching personnel to be professional and should be specified in the major. The student development and the quality of school, to develop the ability of teacher to support the school and students have the basic of life, to think or find the method to solve the problems. The government should support the teaching and learning equipments, the student care and support system and the scholarship. The academic development, teachers have the measurement and evaluation following the objectives, the effective curriculum, to provide the varieties in supervision and to develop in learning management for the career path.

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature

Academic Year 2016

Thesis Advisors'signature 1..... 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์ ความเมตตา กรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร อาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์หลัก ดร.มัทนา วังณอมศักดิ์ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.นุชนรา รัตนศิริ ประภา ประธานตรวจสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ดร.สุริยะ รูปหมอก ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการดำเนินการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายไพฑูรย์ อรุณศรีประดิษฐ์ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 นายรัชวุฒิ วงษ์เสนา ดร.ชัยนนท์ นิลพัฒน์ รองผู้อำนวยการ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 นายธีระศักดิ์ หล่อขุนไกร ผู้อำนวยการกลุ่ม นโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 นายธีรณัย รักขาวงศ์ ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 นางสาว ดรุณี เวียงชัย ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 4 ดร. จิรัชญา พัดศรีเรือง ศึกษาพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 4 นางกฤษณา อ่อนเบา ศึกษาพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 4 นางสุปราณี แซ่ลิ้ม ศึกษาพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 4 นายนิทัศน์ เชียงทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงแต้) อำเภอ หนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี นายสุนทร พูลเพิ่ม ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้าน ม่วงแต้) นายอุดม ไหลสงวนงาม รองประธานกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้าน ม่วงแต้) นายสุพรรณ ประเสริฐลาภ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปลาไหล นางสาวเรวดี ซ้อน เพชร ครูโรงเรียนบ้านหนองปลาไหล นายมานะ อินทรมณี ประธานกรรมการสถานศึกษาโรงเรียน บ้านหนองปลาไหล นายสมพร เจริญกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ นางอุษณี พวงกุล ครูโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ นายคำนวน แก่นจันทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโทรุ่นที่ 32 ทุกท่านที่มี ส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

สุดท้าย ขอขอบพระคุณ คุณพ่อเพชร คุณแม่เพียว และสมาชิกครอบครัวอินชุกุลทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญและเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาระดับมหาบัณฑิต รวมทั้งเป็นกำลังใจใน การดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์.....	9
ความหมายและขอบเขต.....	9
ความสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์.....	12
ลักษณะสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์.....	13
ประโยชน์ของการวางแผนยุทธศาสตร์.....	16
การวางแผนยุทธศาสตร์.....	18
ความมุ่งหมายการของแผนยุทธศาสตร์.....	19
องค์ประกอบของแผนยุทธศาสตร์.....	19
กระบวนการในการของแผนยุทธศาสตร์.....	21
ประเภทการของยุทธศาสตร์องค์กร.....	22
การสร้างแผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล.....	28
นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.....	29
แผนพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	47
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย.....	50
ความหมายของเทคนิคเดลฟาย.....	50

บทที่	หน้า
ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย	52
ลักษณะของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	53
องค์ประกอบการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	54
กระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	55
ข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิคเดลฟาย	59
ลักษณะสำคัญของเทคนิคเดลฟาย	59
กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเดลฟาย	59
เครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคเดลฟาย	59
ข้อดีและข้อเสียของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย	61
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	70
งานวิจัยเกี่ยวข้องกับเทคนิคเดลฟาย	72
สรุป	75
3 การดำเนินการวิจัย	76
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	76
ระเบียบวิธีวิจัย	77
แผนแบบการวิจัย	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
สรุป	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามปลายเปิดของผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 1	82
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 4	85
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
สรุปผลการวิจัย	95

บทที่	หน้า
การอภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ.....	101
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	101
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	102
รายการอ้างอิง	103
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้เชี่ยวชาญ.....	107
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	109
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัยรอบที่ 1.....	112
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัยรอบที่ 2	129
ประวัติผู้วิจัย	130

บทที่ 1

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถมีคุณภาพมีโอกาสได้พัฒนาตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของชาติ โดยกำหนดเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนใน ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 80 ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่เกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัย ศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรมของชาติ¹ และนอกจากนี้รัฐบาลยังได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาแก่เด็ก ให้ความเสมอภาคทางการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ในมาตรา 6 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 10 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย² ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพ

¹ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก, 2550, หน้า 15-23.

²ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เล่มที่ 116,

ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้ง เป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติใน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางใน การจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนชั้น ต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษา เพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ มีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ โดยหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลัง ของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง ไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและ การศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่การบริหารและจัดการ การศึกษาของรัฐ การบริหารและจัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการบริหาร และจัดการศึกษาของเอกชน และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) มี กรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ คือการกระจายอำนาจการบริหารและการ จัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

³สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว, 2551), 1-2.

การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสเป็นธรรมและมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น และการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จากผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา ในด้านเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา แม้จะได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาแล้ว แต่หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานและจัดการศึกษาเท่าที่ควร ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า มีการถ่ายโอนสถานศึกษาไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการศึกษาของเอกชนยังไม่มีขยายตัวเท่าที่ควร เนื่องจากนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐมีผลกระทบต่อ การรับนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษาเอกชน ส่วนสถานประกอบการและสถาบันต่าง ๆ มีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังมีสัดส่วนน้อยมาก อีกทั้งขาดแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการศึกษาและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ⁴ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ตระหนัก และรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่งดงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พุทธศักราช 2555 – 2559 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาไว้ดังนี้

1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา
2. ผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
3. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
4. ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

⁴สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่...
โรงเรียนคุณภาพ (กรุงเทพมหานคร: พรึทหวานกราฟิก, 2547), 1-3.

5. พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งในแต่ละยุคศาสตร์มีกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน⁵

การจัดการศึกษาของไทยมีปัญหาหลายประการซึ่งยังไม่สนองตอบและยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ในขณะที่ปัจจุบันและอนาคตคุณภาพการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น เพราะมีปัจจัยและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ท้าทายสังคมไทยการศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการที่เตรียมคนไทย นำสังคมไทยให้ก้าวสู่สังคมยุคใหม่อย่างมั่นคงและก้าวหน้าโลก ประกอบกับสังคมมีความคาดหวังและต้องการความน่าเชื่อถือในกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหลายประการ อาทิ ต้องการความเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะผลิตผู้จบการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะเจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและคุณสมบัติต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามหลักสูตรและความคาดหวังของสังคม และต้องการความน่าเชื่อถือในปัจจัยและกระบวนการให้การศึกษาของสถานศึกษา ความเป็นมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันของแต่ละสถานศึกษา ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาจึงได้แสวงหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการทางการศึกษาโดยตรง ให้มีการดำเนินการทั้งด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิตให้มีมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนด โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการบริหารคุณภาพ ความเปลี่ยนแปลงสู่การบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยมุ่งเน้นคุณภาพการบริหารจัดการคุณภาพที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างประสิทธิภาพ การทำงานสูงสุดให้องค์กร โรงเรียนต้องสร้างองค์การของตนเองให้เป็นองค์การที่มีคุณภาพตามมาตรฐานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการความรู้ พัฒนาความรู้ พัฒนาความคิด และพัฒนาศักยภาพ การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล เพื่อประโยชน์และบุคลากรในโรงเรียนที่จะได้เรียนรู้ จากกระบวนการบริหารของผู้บริหารและความรู้ความสามารถที่นักเรียนจะได้รับการสอนของครูที่มีคุณภาพอันหมายถึงผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ⁶ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หากไม่มีระบบการบริหาร สถานศึกษาก็จะไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมไปตามเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษา ยังเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาอีกด้วย

⁵สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 - 2559** (ม.ป.ท., ม.ป.ป), 15.

⁶สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **สภาวิชาการ การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550** (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิค, 2552) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.

จึงได้นำหลักระบบแนวความคิดการบริหารคุณภาพมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นจุดบรรจบของความรู้สาขาต่าง ๆ ในวิชาการบริหารกับพลังแห่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อกำหนดขึ้นเป็นนโยบายที่หนักแน่นแม่นยำ เป็นระบบการบริหารที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบการบริหารงานในเชิงธุรกิจ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับองค์กรไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก รัฐหรือเอกชน และจำเป็นต่อการบรรลุผลสำเร็จขององค์กรด้วย

ปัญหาของการวิจัย

จากบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ในการบริหารกิจการของโรงเรียนนั้นสิ่งที่มีความสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนา ที่กำหนดไว้ โรงเรียนจึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน รวมถึงกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน โดยพฤติกรรมตามกระบวนการบริหารของโรงเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวและส่งผลถึงควมมีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพของโรงเรียน จึงต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษา ซึ่งการวางแผนเป็นรากฐานของการปฏิบัติงาน การดำเนินงานที่ทำให้หน่วยงานทางการศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันและได้สร้างวิสัยทัศน์การศึกษาของไทย การบริหารโรงเรียนจึงมีความจำเป็นจะต้องสร้างยุทธศาสตร์ของโรงเรียนให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเป็นเครื่องมือที่จะดำเนินการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เริ่มโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเริ่มเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งแรกเพื่อสนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ห่างไกลในชนบท การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพ และเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดจนการใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ให้ความรักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานนับเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะเป็นการจัดเพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนทั่วประเทศให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น เพื่อให้ทันกับการปรับตัวต่อสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั่วประเทศ โดยการเปิดขยายชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อมและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา และให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ โดยสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการ เปิดสอนระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศที่มีความพร้อมและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ปัจจุบัน ได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานกระจายไปตามต่างจังหวัดต่างๆ นับว่าการดำเนินงานผ่านไปได้ด้วยดี⁷

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีพื้นที่รับผิดชอบในการบริหารการศึกษาครอบคลุม 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปอพลอย อำเภอหนองปรือ และอำเภอเลาขวัญมีจำนวนทั้งหมด 21 โรงเรียน โดยดำเนินงานตามกรอบการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งโครงสร้างในการบริหารงานออกเป็น 6 กลุ่ม 1 หน่วย 1 ศูนย์ ประกอบด้วย กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ หน่วยตรวจสอบภายใน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (ITEC) ซึ่งการบริหารงานให้ดีและมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องใช้ความสามารถ เทคนิควิธีการและขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารงานและดึงศักยภาพของบุคลากรออกมาเพื่อปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ พร้อมทั้งจะทุ่มเทแรงกายแรงใจในการพัฒนา ให้โรงเรียนประสบความสำเร็จก้าวหน้า แต่จากสภาพการบริหารงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ยังพบว่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนยังมีส่วนน้อยที่ครอบคลุมถึงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยในแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 4 มีการจัดทำโครงการเพื่อเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพตามกลยุทธ์ของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นส่วนใหญ่ โดยยังมีได้มุ่งเน้น ให้ความสำคัญที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยตรง ซึ่งเป็นกลไกในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติการและสามารถเชื่อมโยงไปสู่การประเมินผลการพัฒนาด้านการศึกษาของโรงเรียน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษา ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวโน้มการดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในอนาคตของโรงเรียนขยายโอกาสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 เพื่อนำข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินการตามกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โรงเรียน นอกจากนี้ยังนำข้อมูลให้ผู้บริหารระดับสูงหรือหน่วยงานต้นสังกัด นำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพในการจัดทำแผนการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินการตามกระบวนการจัดทำ

⁷สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4, แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557 (กาญจนบุรี : กลุ่มนโยบายและแผน, 2557), 1-6

แผนยุทธศาสตร์โรงเรียนนอกจากนี้ยังนำข้อมูลให้ผู้บริหารระดับสูงหรือหน่วยงานต้นสังกัด นำไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียน อันจะส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและส่งเสริมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงกำหนดจุดประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

เพื่อทราบยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

ข้อคำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการหาข้อค้นพบโดยการตั้งคำถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 จะเป็นอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ตรงกันผู้วิจัยจึงได้นิยามคำศัพท์เฉพาะที่เป็นคำหลัก ๆ ไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แนวความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ผู้อำนวยการกลุ่มงาน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 8 ท่าน ส่วนที่ 2 ระดับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และครูสายผู้สอนที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 9 ท่าน ที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โดยใช้หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2551 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ในอำเภอหนองปรือ บ่อพลอย และเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย โดยมีขอบข่ายของเนื้อหาที่สำคัญในเรื่องของการวางแผนยุทธศาสตร์ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย และข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

การวางแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์หรือแผนกลยุทธ์ เป็นเทคนิคที่เดิมทางการทหารใช้อยู่ มีหลักฐานของตำราพิชัยสงคราม “ซุนวู” ของจีนได้รวบรวมหลักการวางแผนยุทธศาสตร์ทางทหารไว้ นักวางแผนธุรกิจภาคเอกชนได้ประยุกต์แนวคิดวิธีการของแผนกลยุทธ์มาใช้ในการแข่งขันทางธุรกิจ ต่อมานักวางแผนภาครัฐได้นำแนวทางปฏิบัติของภาคเอกชนมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การบริหารภาครัฐสามารถปรับกลไกได้ทันยุคสมัย โดยคำนึงถึงการสนองความต้องการของประชาชนหรือลูกค้าเป็นหลัก ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กล่าวว่า ปัจจุบันในการบริหารของราชการนิยมใช้การวางแผนกลยุทธ์ Strategic Planning มาใช้ในการบริหารงานอย่างแพร่หลายและส่วนใหญ่นิยมเรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ ซึ่งยุทธศาสตร์ (Strategic) คือ กระบวนการกำหนดทิศทางขององค์กร เพื่อทำหน้าที่ให้ได้ผลสมบูรณ์ตามพันธกิจ^๑

ความหมายและขอบเขต

กรมสามัญศึกษา ได้รวบรวมความหมายไว้ในเอกสารการวางแผนกลยุทธ์ระดับโรงเรียน ดังนี้

1. การวางแผนกลยุทธ์ เป็นกระบวนการเพื่อกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร ในลักษณะองค์รวม ยึดกลยุทธ์เป็นหลัก เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น เป็นลักษณะของการมองภาพรวม เน้นกระบวนการและจุดมุ่งหมายรวมที่หน่วยงานมุ่งหวัง

^๑สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, **ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองหลักสูตรการบริหารงาน : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่.** (นนทบุรี : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2546), 10-11.

4. กลยุทธ์ จะประกอบด้วยขั้นตอนที่นำไปสู่ความสำเร็จตามที่วิสัยทัศน์กำหนดไว้¹⁰

พวงรัตน์ เกศาแพทย์ ได้ให้ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ว่า กลยุทธ์ (Strategy) เป็นคำที่ใช้ในความหมายที่แตกต่างไปตามวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ขององค์กร และการวางแผนกลยุทธ์ที่เป็นกระบวนการที่เป็นเหตุเป็นผลหรือเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ เป็นแผนของผู้บริหารระดับสูงมีขอบเขตและเวลาระยะยาวที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการ ซึ่งเป็นแผนของผู้บริหารหรือแผนงานระดับล่าง ซึ่งมีขอบเขตเวลาสั้นกว่าแผนกลยุทธ์ โดยจำแนกเป็นแผนระยะยาว ระยะปานกลาง และระยะสั้น ทรัพยากรและเทคโนโลยีกับกิจกรรมที่กำหนดไว้อย่างเฉพาะเจาะจง เท่านั้น การวางแผนกลยุทธ์เป็นการตอบคำถามว่า เราเป็นใคร เรามาจากไหนและต้องการไปไหน โดยมองเป็นภาพรวมทั้งองค์กร และคำนึงถึงความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ดังนั้น การพัฒนาแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการ กำหนดเป้าหมายระยะยาวขององค์กร (Long-Range Goals) การเลือกวิถีทาง (Means) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น โดยการวางแผนกลยุทธ์เป็นกระบวนการประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ระบุธรรมชาติขององค์กร กำหนดจุดหมาย การจำแนก ประเมิน และเลือก แนวทางปฏิบัติสำหรับองค์กร

การวางแผนกลยุทธ์เป็นมากกว่าเทคนิคการวางแผน แต่เป็นการสร้างพลังจากความคิดของคน โดยก้าวผ่านความคิดเก่า แต่ระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นใหม่ ๆ ซึ่งตามแนวความคิดนี้ การวางแผนกลยุทธ์เปรียบเสมือน

1. กระบวนการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กร
2. ปรัชญาการบริหาร
3. วิธีการคิดเพื่อแก้ปัญหา
4. ประสบการณ์ด้านการศึกษาและพัฒนาบุคลากร
5. ประสบการณ์ด้านการพัฒนาองค์กร
6. การศึกษาชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วม

ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์ หรือการวางแผนยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการวางแผนบริหารจัดการหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางของหน่วยงานหรือองค์กรไปสู่¹¹

¹⁰ดนัย เทียนพุฒ, วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (กรุงเทพมหานคร : บุคแบงก์, 2540), 12.

¹¹พวงรัตน์ เกศาแพทย์, การวางแผนกลยุทธ์สำหรับจัดการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยสาสน์, 2543)

ความสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์

ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้

พัทตร์ผจง วัฒนสิทธิ์และพสุ เตชะรินทร์กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนกลยุทธ์ ไว้ว่า เนื่องจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งลักษณะขององค์กรที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต และเงื่อนไขการแข่งขันใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้ปัจจัยหรือสาเหตุของความสำเร็จขององค์กรธุรกิจที่เคยมีมาในอดีตที่จะเริ่มเปลี่ยนแปลงไป อาทิเช่น การมีกำลังผลิตขนาดใหญ่แต่ไม่สามารถปรับปรุงการผลิตให้เปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของลูกค้าเป้าหมาย คือ ความสามารถขององค์กรในการขยายตัวเข้าไปในอุตสาหกรรมต่างๆ จะไม่ใช่สาเหตุสำคัญของความสำเร็จขององค์กรธุรกิจอีกต่อไป ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรธุรกิจเอง จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากแนวคิดหรือวิธีการในการบริหารแบบเดิม ๆ ย่อมไม่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้เหมือนในอดีต ผู้บริหารในยุคโลกใหม่ จะต้องให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากสาเหตุดังกล่าว ทำให้การศึกษาในด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อผู้บริหารยุคใหม่¹²

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์ไว้ว่า

1. การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานพัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เพราะการวางแผนกลยุทธ์ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์บริบท และสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเป็นประเด็นสำคัญ

2. การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐในทุกระดับมีความเป็นตัวเองมากขึ้น รับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนขององค์กร โดยองค์กรและเพื่อองค์กรไม่ใช่เป็นการวางแผนที่ต้องกระทำตามที่หน่วยเหนือสั่งการ

3. การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นรูปแบบการวางแผนที่สอดคล้องการกระจายอำนาจซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารภาครัฐในปัจจุบัน และสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ให้เตรียมอกระเบียบกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนางานสมัยใหม่ของการปฏิรูประบบราชการ

¹²พัทตร์ผจง วัฒนสิทธิ์และพสุ เตชะรินทร์, การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), 7.

4. การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นเงื่อนไขหนึ่งของการจัดระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance – Based Budgeting) ซึ่งสำนักประมาณกำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัด จัดทำก่อนที่จะกระจายอำนาจด้านงบประมาณโดยการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินก้อนลงไปหน่วยงาน

5. การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการวางแผนที่ให้ความสำคัญต่อการกำหนด “กลยุทธ์” ที่ได้มาจากการคิดวิเคราะห์แบบใหม่ ๆ ที่ไม่ผูกติดอยู่กับปัญหาเก่าในอดีตไม่เอาข้อจำกัดทางด้านทรัพยากร และงบประมาณมาเป็นข้ออ้าง ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนแบบท้าทายความสามารถ เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ทางเลือกใหม่ ได้ด้วยตนเอง เป็นการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืน¹³

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์คือรูปแบบของการวางแผนในการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่วัตถุประสงค์ใหม่ในอนาคตได้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจในการบริหารยุคปัจจุบัน

ลักษณะสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์

มีผู้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

พัทตร์ผจง วัฒนสิทธิ์และพสุ เตชะรินทร์ กล่าวถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง ภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กรธุรกิจอย่างเป็นระบบ เพื่อให้องค์กรมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารจะต้องพึงตระหนักไว้ว่า สิ่งที่กำหนดไว้นั้น ไม่ได้มีลักษณะคงที่เสมอไป แต่จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น วิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์กร จะต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

2. การจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อให้บรรลุทิศทางและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น โดยในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานนี้ องค์กรธุรกิจจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อคิดค้นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ

3. การจัดการเชิงกลยุทธ์ ครอบคลุมถึงการนำเอาวิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานที่ได้คิดค้นขึ้นมาประยุกต์ใช้และปฏิบัติเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

¹³สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. การวางแผนกลยุทธ์จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี (กรุงเทพมหานคร : กรมศาสนา, 2543), 33.

4. การวางแผนและการประยุกต์ใช้กลยุทธ์สำหรับธุรกิจ เป็นหน้าที่ หลักของผู้บริหารองค์กรเมื่อเทียบกับหน้าที่อื่น ๆ ที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดแนวทางในการดำเนินธุรกิจ การจัดทำและปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์เป็นหน้าที่ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับต้น รวมทั้งเป็นหน้าที่ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร ดังนั้นความสามารถกล่าวได้ว่ากลยุทธ์และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่ดีนั้น สามารถใช้เป็นเครื่องมือวัดถึงความสามารถในการบริหารของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี

5. การจัดการเชิงกลยุทธ์และการตัดสินใจทางด้านกลยุทธ์ มักจะมีความเกี่ยวข้องกับ/หรือมีผลต่อทิศทางในการดำเนินงานในระยะยาวขององค์กร

6. การจัดการและการตัดสินใจทางด้านกลยุทธ์ มักจะเป็นความพยายามในการได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรธุรกิจ ความได้เปรียบทางการแข่งขันนี้สามารถเกิดขึ้นจากการนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ การนำเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณค่าเหมาะสมกับราคาที่สุด

7. การตัดสินใจในทางกลยุทธ์อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ขององค์กรซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การแสวงหาทรัพยากรหรือความสามารถหลักที่จำเป็นต้องใช้สำหรับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

8. การตัดสินใจในทางกลยุทธ์ยังเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ขององค์กร โดยการทำงานในระดับต่าง ๆ ขององค์กรจะต้องสอดคล้องและเกื้อหนุนต่อกลยุทธ์ขององค์กรและความสามารถในการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานจะเป็นสาเหตุสำคัญสำหรับความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร

9. กลยุทธ์ขององค์กรไม่เพียงจะเกี่ยวข้องกับสถานะแวดล้อมภายนอกและปัจจัยภายในขององค์กรเท่านั้น แต่คำนึงถึง ทักษะคน ความคาดหวังของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร (Stakeholders) มีผลต่อกลยุทธ์ ซึ่งบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ครอบคลุมตั้งแต่ผู้ถือหุ้น ผู้บริหารระดับสูง สังคม รัฐบาล พนักงาน ฯลฯ¹⁴

กรมสามัญศึกษา ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับโรงเรียน ในโครงการปรับปรุงระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานว่าลักษณะของการวางแผนกลยุทธ์และองค์ประกอบที่เป็นจุดเน้นของการวางแผนกลยุทธ์ มีดังต่อไปนี้

เครื่องมือในการพัฒนางานสู่มิติใหม่ของการปฏิรูประบบราชการ

¹⁴พัคตร์ผจง วัฒนสินทร์และพสุ เตชะรินทร์, การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), 14.

1. ลักษณะการวางแผนยุทธศาสตร์

- 1.1 การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการ
- 1.2 กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการวางแผน
- 1.3 การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นระเบียบวิธีการ
- 1.4 การวางแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและปฏิบัติตนที่

เป็นพื้นฐานสำคัญ

2. องค์ประกอบที่เป็นจุดมุ่งเน้นของการวางแผนยุทธศาสตร์

- 2.1 มุ่งอนาคต
- 2.2 เน้นจุดมุ่งหมายรวมขององค์กร
- 2.3 เน้นกระบวนการ
- 2.4 เน้นภาพรวม¹⁵

รังสรรค์ มณีเล็ก ได้สรุปลักษณะของการวางแผนยุทธศาสตร์ดังนี้

1. การมุ่งอนาคต เป็นการกำหนดสภาพที่พึงประสงค์ไว้ล่วงหน้าแล้วพยายามปรับเปลี่ยนควบคุมปัจจัย และกระบวนการเพื่อให้บรรลุตามภาพที่พึงประสงค์ดังกล่าว การวางแผนเดิม ๆ นั้นเป็นการวางแผนโดยการคาดการณ์หรือพยากรณ์แนวโน้มในอนาคตและเขียนโครงการ

รองรับ แต่ยังคงขาดในเรื่องของการปรับเปลี่ยนปัจจัย และกระบวนการเพื่อให้บรรลุภาพที่พึงประสงค์

2. กลุ่มมุ่งหมายเป้าหมายรวบรวมของหน่วยงาน การวางแผนเพื่อการบริหารเชิงกลยุทธ์นั้นต้องคำนึงถึงภาพรวมของหน่วยงาน ต้องตั้งคำถามว่าทำแล้วได้ประโยชน์อะไร เช่น สถานศึกษามีเป้าหมายว่า จะจัดการศึกษาให้กับเด็กในเขตบริการทุกคนอย่างมีคุณภาพและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวางแผนเชิงกลยุทธ์แล้วต้องตอบคำถามได้ว่า สิ่งที่ทำเนิการส่งผลต่อเป้าหมายใน 3 เรื่องนั้นใหม่ มากน้อยเพียงใด

3. การมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียกับสถานศึกษาซึ่งได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคคลหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวางแผนแบบเดิมนั้นมุ่งเน้นเฉพาะบุคลากรในการสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ การวางแผนจะดำเนินการเพียงคนกลุ่มเดียว

4. การมุ่งเน้นภาพรวมมากกว่าการพิจารณาแบบแยกส่วน เพราะการวางแผนแบบแยกส่วนนั้น บางครั้งไม่สามารถทำให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานบรรลุเป้าหมายรวมของหน่วยงานนั้น

5. คำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก นั่นคือ จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษา รวมทั้งโอกาสและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งวางแผนแบบเดิมนั้นพิจารณาเฉพาะจุด

¹⁵กรมสามัญศึกษา, การวางแผนกลยุทธ์ (กรุงเทพฯ: การศาสนา, 2545),7.

แข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษา ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายในเท่านั้น

6. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนกลยุทธ์นั้น ต้องใช้ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นบุคลากร หรืองบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยใช้ให้น้อยที่สุดและให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์มากที่สุด¹⁶

สรุปลักษณะสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์นั้น เป็นการวางแผนด้านกระบวนการ การขององค์กรที่มุ่งอนาคต มุ่งเป้าหมายรวมตามพันธกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและการปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานสำคัญ รวมทั้งเป็นการมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของผู้ได้เสียกับสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการวางแผนยุทธศาสตร์

การวางแผนกลยุทธ์หรือการวางแผนยุทธศาสตร์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการปรับเปลี่ยนองค์กรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถอยู่รอดและเจริญเติบโตต่อไป โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่สภาพการดำเนินงานและการแข่งขันมีความรุนแรงมากขึ้น ลูกค้ายุคใหม่มีความต้องการและคาดหวังสูงขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้มที่จะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้จะพบได้ทั่วไปในโลกธุรกิจและภาคราชการ และประโยชน์ของการวางแผนกลยุทธ์

กรมสามัญศึกษา กล่าวว่า

1. ช่วยทำให้ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานหันมาให้ความสนใจอย่างแท้จริงในเรื่องขององค์กรมากขึ้น
2. กระตุ้นให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหาอุปสรรค ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และเตรียมหามาตรการรองรับไว้ล่วงหน้าอันเป็นการลดความเสี่ยง และความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อองค์กร
3. ช่วยทำให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของการดำเนินงานอย่างชัดเจนขึ้น และมองเห็นภาพของการพัฒนางานในอนาคต
4. ช่วยระบุถึงในโอกาสและช่องทางในการดำเนินงานในอนาคตให้การปรับเปลี่ยนทิศทางและภารกิจขององค์กรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม
5. ช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน/โครงการ และการใช้ทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

¹⁶รังสรรค์ มณีเล็ก, การวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ก.พล 1996, 2545), 20.

6. ช่วยสร้างความเข้าใจในที่จะต้องร่วมกันระหว่างสมาชิกขององค์กรและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับทิศทางและการดำเนินงาน ตลอดจนความคาดหวังต่าง ๆ

7. ช่วยก่อให้เกิดการประสานงานและบูรณาการทางด้านความคิดการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นการผนึกกำลังภายในองค์กร¹⁷

พวงรัตน์ เกสรแพทย์ ได้สรุปประโยชน์ของการวางแผนกลยุทธ์ว่า

1. องค์กรต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านความต้องการที่ไม่คงที่ ดังนั้นการวางแผนกลยุทธ์สามารถช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหา อุปสรรคตลอดจนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเตรียมหาวิธีการลดความเสี่ยง

2. องค์กรไม่สามารถคาดการณ์สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อการอยู่รอดขององค์กร ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์สามารถช่วยทำให้การใช้ทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การแข่งขันมีความรุนแรงและมากขึ้นโดยลำดับ ดังนั้น องค์กรต้องค้นหาแนวทางที่ดีที่สุดที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ การวางแผนกลยุทธ์สามารถช่วยค้นหาวิธีการแก้ปัญหา และช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนทิศทางภารกิจขององค์กรให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

4. เมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนหาวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับองค์กรและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เกิดการประสานงานและบูรณาการทางด้านความคิดและนำมาสู่การทำแผนไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน¹⁸

รังสรรค์ มณีเล็ก ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการคิดล่วงหน้าก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ หากพิจารณาถึงกระบวนการการบริหารเงิน ซึ่งมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์ประกอบหนึ่งแล้วจะพบว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์มีประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาทราบจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ตลอดจนสถานภาพของสถานศึกษาที่ตนเองสังกัดอยู่ ปัญหา อุปสรรคและจุดด้อยของโรงเรียนมีอะไรบ้าง ดังนั้นจึงมีการหามาตรการรองรับไว้ล่วงหน้าก่อนการดำเนินงาน

¹⁷กรมสามัญศึกษา, การวางแผนกลยุทธ์ (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, 2545), 7.

¹⁸พวงรัตน์ เกศแพทย์, การวางแผนกลยุทธ์สำหรับจัดการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยสาสน์, 2543), 25.

2. ช่วยลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องจากทุกคนต่างทราบดีว่า ปัญหาอุปสรรคและจุดด้อยของโรงเรียนมีอะไรบ้าง ดังนั้นจึงมีการหามาตรการรองรับไว้ล่วงหน้าก่อนการดำเนินงาน

3. ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากกิจกรรมและโครงการที่เลือกมาปฏิบัติเป็นกิจกรรมและโครงการที่จำเป็นเร่งด่วน ซึ่งผ่านการจัดลำดับความสำคัญมาแล้ว และสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา นอกจากนี้การปรับเปลี่ยน ทิศทางของการดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้อง มีเหตุผล

4. ก่อให้เกิดการประสานงานกันในการดำเนินงานตั้งแต่รวมคิดรวบวางแผนการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน¹⁹

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปประโยชน์ของแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้ “แผน” ของโรงเรียนควรเป็นแผนที่ริเริ่มต้นและจบลงที่สิ่งเดียวกัน นั่นคือ “ผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน” (School Plans begin and end with student results) การวางแผนยุทธศาสตร์ ในลักษณะแผนเบ็ดเสร็จมีความสำคัญต่อโรงเรียนทุกแห่งมาก ทั้งนี้เนื่องจาก

1. การวางแผนจะช่วยให้โรงเรียนสามารถเสริมสร้างของโครงการเดิมที่เข้มแข็งและประสบความสำเร็จแล้วให้เข้มแข็งและดียิ่งขึ้นได้

2. ช่วยให้โรงเรียนสามารถค้นพบและปรับปรุงองค์ประกอบส่วนอื่น ๆ ที่ยังบกพร่องอยู่ของโครงการเดิมได้

3. การวางแผนที่ดีจะช่วยให้โรงเรียนเกิดข้อตกลงขึ้นในชุมชนของโรงเรียนเกี่ยวกับประเด็นเรื่องจะทำอะไรทำได้อย่างไร และใครจะเป็นคนทำ²⁰

สรุปประโยชน์ของการวางแผนได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ในการปรับเปลี่ยนองค์กรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เพื่อให้งานบรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategy Planning)

การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ มีความจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล และข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อนำมาพิจารณาวางแผนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง รวมทั้งถูกต้องตาม

¹⁹รังสรรค์ มณีเล็ก, การวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ก.พล 1996, 2545), 32.

²⁰สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การวางแผนกลยุทธ์จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี (กรุงเทพมหานคร : กรมศาสนา, 2543), 35.

สถานการณ์และสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ อย่างดี ยิ่งเท่าที่สามารถจะทำได้ ต่อจากนั้นก็จะเป็นการพิจารณาจึงจุดเน้นในอนาคต เพื่อการตัดสินใจในปัจจุบันให้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริงต่อไป ยิ่งกว่านั้นแล้วการวางแผนยุทธศาสตร์ ยังเป็นการกล่าวถึงทีมงาน บุคคล องค์กร และกิจกรรม การวางแผนยุทธศาสตร์ เป็นการนำเอาเรื่องเทคนิค วิธีการ และกระบวนการในการบริหาร เรียบเรียง จัดระบบร้อยรัดเข้าด้วยกันอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย

เทคนิค วิธีการ และกระบวนการการบริหารและการจัดการสมัยใหม่ ที่เป็นการวางแผนยุทธศาสตร์ มีบทบาทและส่วนประกอบสำคัญ เช่น POSDCoRB (by Urwick & Gulick), MBO (management by objective), TQM (total quality management), KAIZEN/QC (continuous improvement/ quality control System approach)

การวางแผนยุทธศาสตร์มีจุดเน้นที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของทีมงานทุกคนเป็นสำคัญ ถือว่าทุกคนมีส่วนร่วมสำคัญเท่าเทียมกัน จะต่างกันแต่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับแต่ละคนนั้น ทุกคนจึงเป็นเพื่อนร่วมงานพร้อมที่ก้าวเดินไปสู่จุดหมาย ปลายทางด้วยกันอย่างสง่าผ่าเผยในลักษณะทีมงานที่ดี เพื่อประโยชน์ต่องานอย่างสูงสุด

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการกำหนดเป้าหมายทิศทางการดำเนินงาน จากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการขององค์กร โดยการตัดสินใจทางเลือกที่มีประโยชน์สูงสุด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทีมงานทุกคนเป็นสำคัญ

ความมุ่งหมายของแผนยุทธศาสตร์

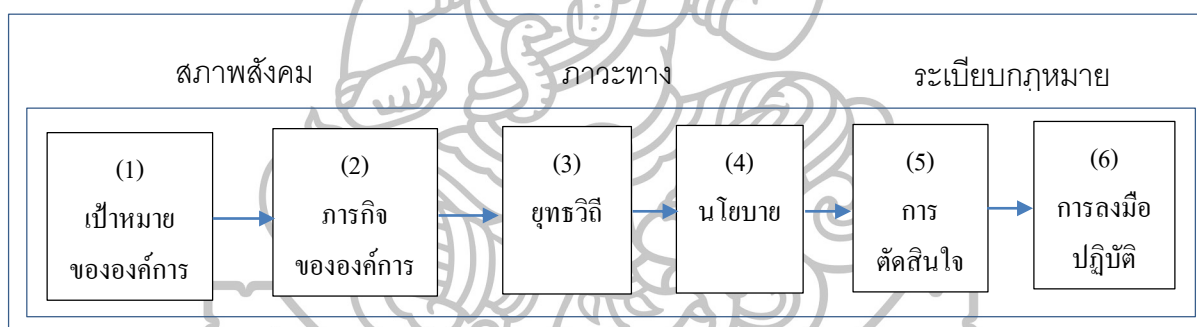
แผนยุทธศาสตร์มีความสำคัญต่อองค์กรและหน่วยงานในหลายลักษณะ คือ

1. แผนยุทธศาสตร์จะกำหนดและสื่อให้เห็นภาพ ชนิต และประเภทขององค์กรหรือหน่วยงานจากวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้
2. แผนยุทธศาสตร์แสดงถึงทิศทางร่วม และแนวทางในการใช้ทรัพยากรร่วมกันขององค์กรหรือหน่วยงาน
3. แผนยุทธศาสตร์เป็นรูปแบบและแนวทางในการปฏิบัติงานระยะยาวขององค์กร
4. แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบสำหรับชี้แจงการคิดและการปฏิบัติงานขององค์กร

องค์ประกอบของแผนยุทธศาสตร์

การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิบัติภารกิจใด ๆ ขององค์กรหรือหน่วยงานจะแวดล้อมด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ องค์ประกอบภายนอกแผน ซึ่งหมายถึงสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ อันอยู่ภายนอกแต่มีผลกระทบต่อกรวางแผน เช่น สภาพสังคม ภาวะทางการเมือง ระเบียบและกฎหมายของสังคม และองค์ประกอบภายในแผน หมายถึงส่วนต่าง ๆ ของแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งมีส่วนประกอบที่เป็นไปตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายขององค์การ (Organizational Goals) ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าองค์การหรือหน่วยงานจะต้องดำเนินงานไปตามทิศทางใด มีแนวทางในการปฏิบัติอย่างไร
2. ภารกิจขององค์การ (Missions) เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงขอบข่ายของกิจกรรมว่าหน่วยงานหรือองค์การจะต้องอะไรบ้าง
3. ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธี (Strategies) เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าองค์การจะเลือกวิธีการใดในการปฏิบัติภารกิจหรือหน่วยงานต้องการ
4. นโยบาย (Policies) เป็นส่วนที่แสดงถึงข้อเสนอแนะในการนำไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่องค์การหรือหน่วยงานต้องการ
5. การตัดสินใจ (Decisions) เป็นส่วนที่แสดงถึงทางเลือกที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติงาน
6. การลงมือปฏิบัติ (Actions) เป็นส่วนที่แสดงถึงการปฏิบัติจริงหรือลงมือทำจริงในการปฏิบัติงาน

แผนภูมิที่ 1 องค์ประกอบของยุทธศาสตร์

ที่มา : Massie and Douglas, *Managing : A Contemporary introduction* (Englewood Cliffs : Prentice – Hall,1981), 227.

²¹Massie and Douglas, *Managing : A Contemporary introduction* (Englewood Cliffs : Prentice – Hall,1981), 227.

กระบวนการในการวางแผนยุทธศาสตร์

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ กล่าวถึงกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้นมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย
 1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment)
 2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment)
2. การจัดวางทิศทางขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย
 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)
 2. การกำหนดภารกิจ (Mission)
 3. การกำหนดเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal)
 4. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)
 5. การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การ (Organization's Key Performance Indicators, KPIs)
 6. การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy)
3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการเพื่อทำให้ยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดขึ้น มีความเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง อันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าประสงค์ขององค์การ โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์นั้น ประกอบด้วย
 1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามขององค์การ หรือที่มักนิยมเรียกกันว่า การทำศรียอ-อณาไลซิส (SWOT Analysis) อันประกอบไปด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) การวิเคราะห์จุดอ่อน (Weakness) การวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และการวิเคราะห์ภัยคุกคาม (Threats) ขององค์การ
 2. การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์
 3. การกำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ พร้อมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและหน่วยงานสนับสนุน
 4. การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์การและระดับหน่วยงาน
 5. กำหนดยุทธวิธี (Tactics) หรือแผนงานในการปฏิบัติ
 6. การกำหนดเป้าหมาย (Targets) ของแต่ละกิจกรรม (Activities) พร้อมกับดัชนีชี้วัดผลงานระดับแผนปฏิบัติการ (Action Plan's KPIs)²²

²²วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ, การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น), 79.

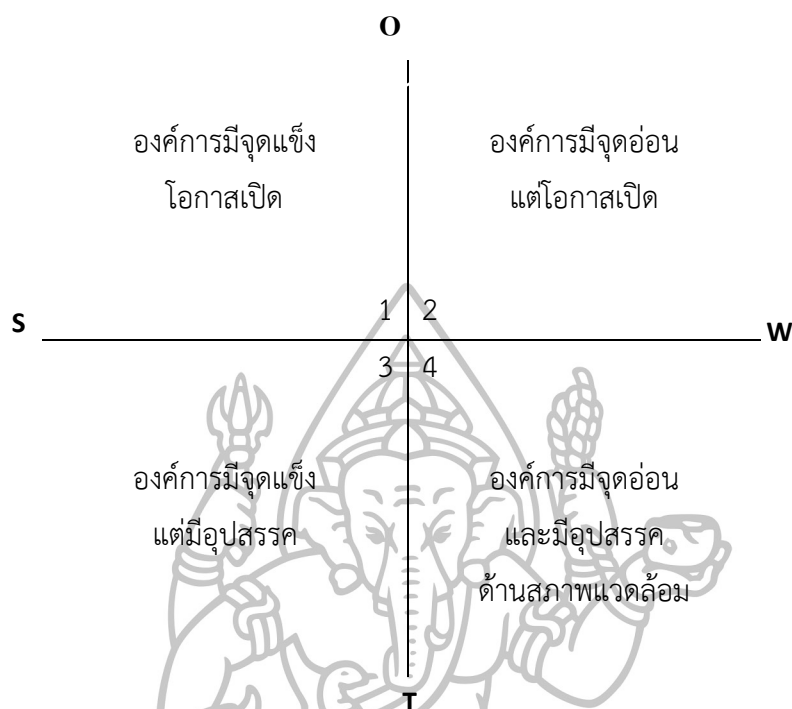
ประเภทของยุทธศาสตร์ขององค์กร

วันชัย มีชาติ กล่าวว่าในการวางแผนยุทธศาสตร์นั้นองค์กรจะกำหนดยุทธศาสตร์ของตนเองเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้ได้ แผนยุทธศาสตร์ขององค์กรจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ระดับ คือ ยุทธศาสตร์ระดับองค์กร (Corporate Level Strategies) ยุทธศาสตร์ระดับหน่วยธุรกิจหรือระดับกิจกรรม (Business Level Strategies) และยุทธศาสตร์ในระดับหน่วยปฏิบัติ (Function Level) ซึ่งยุทธศาสตร์แต่ละระดับจะมีรายละเอียดและลักษณะแตกต่างกัน

1. ยุทธศาสตร์ระดับองค์กร (Corporate Level Strategies)

ยุทธศาสตร์ระดับการเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่พิจารณาองค์การในภาพรวม กำหนดขึ้นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและภารกิจต่าง ๆ ขององค์กรแล้วนำมากำหนดเป็น แผนยุทธศาสตร์ โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ระดับองค์กรสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ การกำหนดโดยใช้ Grand Strategies และการใช้ Portfolio Strategies ซึ่งแต่ละวิธีการจะมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

1.1 การกำหนดยุทธศาสตร์โดยใช้ Grand Strategies เป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์กรที่เรียกว่า SWOT – Analysis การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขององค์กรนี้ผู้วิเคราะห์จะวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้วนำมากำหนดในตาราง SWOT การกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กรพิจารณาโดยการกำหนดแกนขึ้น 2 แกน แกนนอนจะแสดงถึงจุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กร (จุดอ่อนและจุดแข็งขององค์กรได้มาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในขององค์กร) แกนตั้งแสดงถึงโอกาสในการดำเนินหรือภัยอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นต่อองค์กรองค์กรจะเลือกยุทธศาสตร์ตามลักษณะขององค์กรกับสภาพแวดล้อม ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์การโดยใช้ SWOT – Analysis
ที่มา : วันชัย มีชาติ, การบริหารองค์การ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2549), 125.

จากแผนภาพ การกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์การโดยใช้ตาราง SWOT องค์การจะกำหนด
ยุทธศาสตร์ออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะหรือตำแหน่งแห่งที่องค์การอยู่ คือ

1.1.1 ยุทธศาสตร์ในการเจริญเติบโต (Growth Strategies) เป็นการเลือกที่จะขยาย
องค์การหรือสร้างความเจริญเติบโตให้แก่กิจกรรม การเลือกยุทธศาสตร์ที่จะเจริญเติบโตนี้้องค์การจะ
เลือก เมื่อองค์การอยู่ในสถานการณ์ที่สภาพแวดล้อมเปิดโอกาส (อยู่ในส่วนของโอกาสหรือ
Opportunity) และองค์การมีจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อนหรือข้อจำกัด (อยู่ในช่วงของจุดแข็งหรือ
Strength) ยุทธศาสตร์ในการเจริญเติบโตนี้้องค์การจะขยายกิจกรรมโดยการรวมธุรกิจ (Integration)
การรวมธุรกิจสามารถทำได้โดย 1. การรวมตามแนวนอน (Horizontal Integration) ได้แก่ การรวม
กิจการประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน เช่น การรวมบริษัทหรือกิจการของกลุ่มแข่งขันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง
ขององค์การ 2. การรวมธุรกิจตามแนวตั้ง (Vertical Integration) เป็นการรวมกิจการกับธุรกิจหรือ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถทำได้สองวิธีคือ วิธีแรกการรวมกับกิจการที่ทำหน้าที่ในการส่งวัตถุดิบ
ให้แก่้องค์การ ซึ่งเรียกว่า การรวมไปข้างหลัง (Vertical Backward Integration) วิธีที่สองเป็นการ
รวมกับหน่วยงาน ที่จำหน่ายผลผลิตของ้องค์การหรือหน่วยงานที่ส่งผลผลิตของ้องค์การสู่

สภาพแวดล้อมอันเป็นการตัดคนกลางออกจากกระบวนการ ซึ่งเรียกว่า การรวมไปข้างหน้า (Vertical Forward Integration) การรวมกิจกรรมการตามแนวดิ่งนี้จะทำให้การดำเนินงานขององค์กรมีลักษณะที่ครบวงจรการผลิตมากขึ้น องค์กรจะลดการพึ่งพาสภาพแวดล้อม

1.1.2 ยุทธศาสตร์การตัดตอน (Retrenchment Strategies) เป็นยุทธศาสตร์ที่องค์กรจะเลือกใช้เมื่อต้องการที่จะลดขนาดและขอบเขตขององค์กรลง องค์กรเลือกใช้ยุทธศาสตร์การตัดตอนเมื่อองค์กรอยู่ในสถานการณ์ที่สภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการที่องค์กรจะดำเนินงาน (อยู่ในส่วนของเรามี Threat) และการบริหารงานภายในขององค์กรมีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง (องค์กรมีจุดอ่อนภายใน หรือ Weakness) องค์กรจะเลือกใช้ยุทธศาสตร์ในการตัดตอนเมื่อองค์กรอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องทำงานเพื่อให้องค์กรอยู่รอด การตัดตอนจึงเป็นยุทธศาสตร์ที่องค์กรไม่ต้องการให้เกิดขึ้น แต่เป็นความจำเป็นในการดำเนินงานหรือจำเป็นที่จะต้องกระทำเพื่อรักษาองค์กรในส่วนที่สำคัญไว้ องค์กรสามารถเลือกใช้ยุทธศาสตร์ในการตัดตอนได้หลายวิธี คือ 1. การลดรายจ่าย (Cutback) เป็นการตัดรายการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหรือมีความสำคัญน้อยออกไป 2. การไม่ลงทุน (Divestment) ได้แก่ การไม่ลงทุนในกิจการหรือขายกิจการบางส่วนไปเพื่อลดขนาดขององค์กร 3. การเลิกกิจการ (Liquidation) เป็นการตัดสินใจเลิกบริษัทหรือกิจการทั้งหมด การเลิกกิจการมักจะใช้เมื่อแนวโน้มขององค์กรไม่ดี ทำให้ต้องตัดสินใจเลิกกิจการก่อนที่องค์กรจะประสบปัญหาที่รุนแรงกว่า

1.1.3 ยุทธศาสตร์การกระจายธุรกิจ (Diversification Strategies)

ยุทธศาสตร์การกระจายธุรกิจเป็นวิธีที่องค์กรเพิ่มความหลากหลายของสินค้าหรือบริการขององค์กรให้มากขึ้น เพื่อลดและกระจายความเสี่ยงในการดำเนินกิจการไม่ให้องค์กรต้องพึ่งพาผลผลิตเพียงอย่างเดียว การกระจายธุรกิจมักจะเกิดเมื่อองค์กรเห็นว่าสินค้าหรือบริการเดิมขององค์กรถึงจุดอิ่มตัวและไม่สามารถขยายต่อไปได้อีก องค์กรจะเริ่มแสวงหาทางใหม่ ๆ ในการดำเนินธุรกิจของตนเอง การกระจายธุรกิจจะทำให้องค์กรมีทางเลือกมากขึ้น เช่น บริษัทโออิชิ กระจายธุรกิจจากการทำอาหารญี่ปุ่นมาทำชาเขียวสำเร็จรูปเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่องค์กร หากกิจการใดกิจการหนึ่งมีปัญหา องค์กรก็ยังสามารถดำเนินธุรกิจได้ การกระจายธุรกิจสามารถทำได้สองวิธี คือ วิธีแรก ได้แก่ การกระจายธุรกิจสามารถทำได้สองวิธี คือ วิธีแรก ได้แก่ การกระจายธุรกิจแบบกลุ่ม (Conglomerate Diversification) เป็นการกระจายธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เดิมขององค์กร วิธีที่สอง ได้แก่ การกระจายธุรกิจแบบเน้นหนัก (Concentric Diversification) เป็นการกระจายธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจการเดิมหรือผลิตภัณฑ์เดิมขององค์กร

1.2 การกำหนดยุทธศาสตร์โดยใช้ Portfolio Strategies

การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับองค์กรอีกวิธีหนึ่ง ได้แก่ การกำหนดยุทธศาสตร์ที่เรียกว่า Portfolio Strategies; ซึ่งจะกำหนดยุทธศาสตร์โดยการพิจารณาบริษัทย่อย ๆ ในองค์กรแล้วนำมา

กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ องค์การที่กำหนดยุทธศาสตร์โดยใช้วิธีนี้จะป็นองค์การที่มีกิจการหรือบริษัทในเครือหลายบริษัทและแต่ละองค์การย่อยมีสถานการณ์ที่แตกต่างกัน องค์การจะกำหนดทิศทางรวมขององค์การจากการพิจารณาจากหน่วยงานย่อย ๆ เหล่านี้ว่า ดำเนินการอย่างไรในแต่ละกิจการย่อย เช่น บริษัทปูนซีเมนต์ เป็นต้น มีบริษัทในเครือจำนวนมาก เช่น กิจการกระดาษ กิจการเหล็ก กิจการวัสดุก่อสร้าง กิจการปูนซีเมนต์ เป็นต้น กิจการแต่ละชนิดจะมีระดับของความสำเร็จและสถานการณ์ในตลาดไม่เท่ากัน การกำหนดยุทธศาสตร์จึงต้องพิจารณาเป็นกิจการ ๆ ไป แล้วจึงนำมากำหนดในภาพรวมขององค์การได้ การกำหนดยุทธศาสตร์โดยวิธี Portfolio Strategies นี้ สามารถแยกออกได้เป็น 2 วิธีย่อย ๆ คือ

1.2.1 The BCG Matrix

การกำหนดยุทธศาสตร์แบบ The BCG Matrix นี้เป็นวิธีการที่พัฒนาขึ้นมาโดยบริษัทที่ปรึกษาชื่อ Boston Consulting Group วิธีการนี้จะแยกองค์การออกเป็นหน่วยธุรกิจย่อย ๆ เรียกว่า SBU : Strategic Business Unit องค์การขนาดใหญ่จะประกอบด้วยหลาย ๆ SBU องค์การจะวิเคราะห์ SBU แต่ละ SBU โดยกำหนดมิติในการวิเคราะห์ 2 มิติ คือ มิติแรกเป็นการวิเคราะห์ถึงส่วนแบ่งทางการตลาดของหน่วยธุรกิจนั้น ๆ (Market Share) ว่าแต่ละ SBU มีส่วนแบ่งการตลาดของสินค้าหรือบริการชนิดนั้นเท่าไร มิติที่สองเป็นการวิเคราะห์ถึงอัตราการเจริญเติบโตของตลาดของสินค้าชนิดนั้น ๆ (Growth Of Market) ลักษณะการกำหนดยุทธศาสตร์ของแต่ละ SBU สามารถพิจารณาได้ดังตารางที่ 5 คือ

ตารางที่ 1 การกำหนดยุทธศาสตร์องค์การแบบ The BCG Matrix

การขยายตัวของตลาด

สูง	Star ดาวเด่น	Problem Child เด็กมีปัญหา
ต่ำ	Cash Cow วัวทำเงิน	Dog สุนัข
	สูง	ต่ำ
	ส่วนแบ่งการตลาด	

ที่มา : วันชัย มีชาติ, การบริหารองค์การ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), 127.

จากตารางกำหนดยุทธศาสตร์ของ The BCG Matrix การกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กรตามสถานะของหน่วยธุรกิจอยู่ในองค์กร จำสามารถเลือกกำหนดได้ 4 แบบ คือ

1. การเลือกยุทธศาสตร์ของดาวเด่น (Stars) เป็นการเลือกยุทธศาสตร์สำหรับหน่วยธุรกิจที่อยู่ในกิจการที่การตลาดกำลังเติบโต มีอัตราการขยายตัวของตลาดสูง และองค์กรเป็นผู้ครองตลาดรายใหญ่ หรือมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งขององค์กรอยู่ในสถานะที่ได้เปรียบในธุรกิจที่อยู่ในลักษณะดาวเด่นองค์กรจะมีโอกาสมากในการทำกำไรและเจริญเติบโต องค์กรจะเลือกกำหนดยุทธศาสตร์ในการเจริญเติบโต (Growth Strategies)

2. การเลือกยุทธศาสตร์ของวัวทำเงิน (Cash Cows) กิจการแบบ Cash Cows เป็นกิจการของหน่วยธุรกิจที่มีอัตราการเจริญเติบโตของตลาดหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์น้อย ตลาดมีความอิ่มตัวแล้ว องค์กรเป็นผู้ที่ครองตลาดรายใหญ่หรือเป็นผู้ผลิตหลักในท้องตลาด สำหรับกิจการที่มีลักษณะนี้ องค์กรมักจะกำหนดยุทธศาสตร์มุ่งรักษาเสถียรภาพ (Stability Strategy) โดยการรักษาสถานะกลุ่มลูกค้าเดิมไว้ไม่ให้ใครเข้ามาแย่งซึ่งองค์กรก็มักจะได้เปรียบในฐานะที่ครองตลาดมาก่อนและอาจได้เปรียบจากขนาด (Economy of Scale) ในกรณีที่จะมีคู่แข่งรายใหม่ที่จะเข้ามาดำเนินกิจการประเภทเดียวกันแข่ง

3. การเลือกยุทธศาสตร์ของเด็กมีปัญหา (Problem Child, Question Marks) กิจการแบบเด็กมีปัญหา ได้แก่ กิจการที่อยู่ในสถานการณ์ที่ตลาดหรือความต้องการสินค้าหรือบริการดังกล่าวมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วแต่องค์กรมีส่วนแบ่งการตลาดไม่มากนักหรือเป็นผู้ผลิตรายย่อยในสินค้าหรือบริการดังกล่าวกิจการในกลุ่มนี้องค์กรสามารถเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดได้กิจการดังกล่าวจะกลายเป็นกิจการประเภทดาวเด่น แต่หากองค์กรเห็นว่าไม่สามารถขยายหรือเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดได้ องค์กรอาจเลือกที่จะถอนตัวหรือเก็บเกี่ยวผลกำไรระยะสั้นแล้วถอนตัว ขึ้นอยู่กับสถานะของกิจการและความเชี่ยวชาญขององค์กร

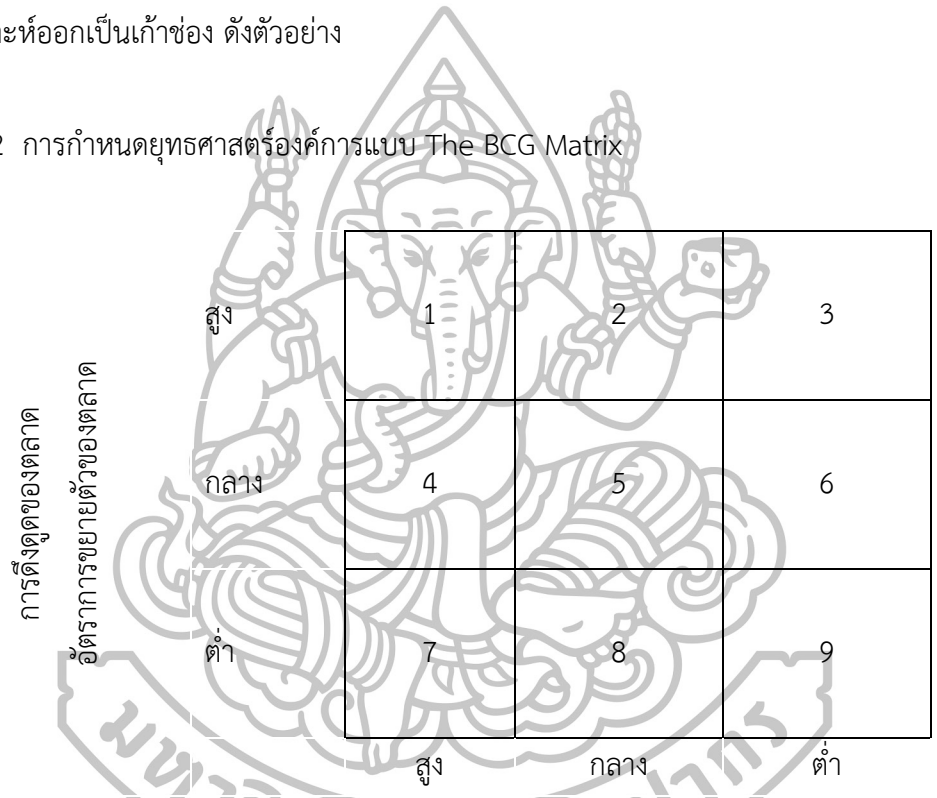
4. การเลือกยุทธศาสตร์ของสุนัข (Dogs) สถานการณ์นี้องค์กรจะเป็นผู้ผลิตรายเล็ก ๆ ที่มีส่วนแบ่งการตลาดน้อยในกิจการที่ตลาดมีความอิ่มตัวแล้วตลาดไม่ขยายเพิ่มขึ้น กิจการที่อยู่ในสถานการณ์นี้ องค์กรมักจะเลือกยุทธศาสตร์ที่จะลดทอน (Retrenchment Strategies) โดยอาจหาวิธีการในการถอนทุนหรือทำกำไรระยะสั้นแล้วเลิกกิจการเพื่อไม่ต้องรับภาระในการดำเนินงานขององค์กร

การกำหนดยุทธศาสตร์ตาม The BCG Matrix นี้ จะทำให้เห็นภาพรวมของธุรกิจขององค์กรทั้งหมดว่าครอบคลุมในเรื่องใดบ้าง องค์กรควรจะดำเนินการในเรื่องใดกับกิจการย่อยหรือหน่วยธุรกิจใด การกำหนดยุทธศาสตร์นี้หน่วยงานที่เลือกใช้มักจะได้แก่ บริษัทหรือองค์กรขนาดใหญ่ที่มีบริษัทในเครือหลายบริษัท หรือบริษัทที่มีการแตกธุรกิจออกเป็นบริษัทลูก

1.2.2 The GE Business Screen

การกำหนดยุทธศาสตร์ของ The GE Business Screen นี้เป็นการศึกษาและ พัฒนาการกำหนดยุทธศาสตร์ของบริษัท General Electric ซึ่งมีการกำหนดยุทธศาสตร์โดยแบ่ง องค์กรเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์จะวิเคราะห์ห้องค์การในสองมิติและกำหนดตำแหน่งของแต่ละหน่วย ธุรกิจลงในตารางซึ่งมิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จะได้แก่ มิติแรก การพิจารณาความดึงดูดของธุรกิจ (Industrial Attractiveness) โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ The GE Business Screen จะแบ่งตาราง ที่ใช้วิเคราะห์ออกเป็นเก้าช่อง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์ห้องค์การแบบ The BCG Matrix

ที่มา : วันชัย มีชาติ, การบริหารห้องค์การ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2549), 128.

จากตารางจะเห็นว่าการแบ่งกิจการลงในแต่ละช่องของ The GE Business Screen จะแยกย่อยลงไปโดยแบ่งระดับในแต่ละมิติออกเป็นสามระดับ คือ สูง ปานกลาง และต่ำ ซึ่งจะทำให้ การวิเคราะห์มีความละเอียดมากขึ้นมีการให้คะแนนในแต่ละมิติแล้วกำหนดให้หน่วยธุรกิจอยู่ในช่อง ต่าง ๆ การกำหนดยุทธศาสตร์ของ The GE Business Screen จะแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม คือ ในกลุ่ม ที่หนึ่งได้แก่ หน่วยธุรกิจย่อยที่อยู่ในช่อง 1, 2 และ 4 ของตาราง กลุ่มนี้จะอยู่ในกิจการที่ห้องค์การมี ตำแหน่งของ SBU อยู่ในระดับที่ดี และตลาดมีการขยายตัว องค์กรจะเลือกกำหนดยุทธศาสตร์ใน การขยายตัวและสร้างความเจริญเติบโตให้แก่องค์กร กลุ่มที่สอง ได้แก่หน่วยธุรกิจที่อยู่ในตารางช่อง ที่ 3, 5 และ 7 องค์กรจะเลือกที่จะรักษาสถานการณ์เดิมไว้ หรือรักษาเสถียรภาพ (Hold and

Maintain) และกลุ่มที่สาม ได้แก่ หน่วยธุรกิจที่อยู่ในช่องที่ 6, 8 และ 9 ของตารางองค์การควรจะถูกเลือกกำหนดยุทธศาสตร์ในการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์และถอนตัว

การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับองค์การทั้งการกำหนดโดยใช้ Grand Strategies และการใช้ portfolio Strategies จะเป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มององค์การในภาพรวมและเป็นหนึ่งเดียว แม้ว่าองค์การจะมีกิจการย่อย ๆ หลายกิจการก็ตาม การกำหนดยุทธศาสตร์ในลักษณะนี้จะทำให้เห็นถึงทิศทางขององค์การทั้งหมด²³

การสร้างแผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิผล

ประชุม รอดประเสริฐ กล่าวถึงการสร้างแผนยุทธศาสตร์จะสร้างได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่งใน 3 วิธี คือ

1. วิธีการเทียบเคียงหรือวิธีการสัมพันธ์ เป็นผลมาจากการตรวจสอบแผนยุทธศาสตร์คู่แข่งซึ่งกันและกัน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับแผนยุทธศาสตร์ที่เรามีอยู่ พยายามนำส่วนที่ดีของแผนยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของเรา

2. วิธีการตัดสินใจด้วยตัวคนเดียว หรือแบบก้าวกระโดด เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้น โดยบุคคลคนเดียวในองค์การ ซึ่งจะต้องเป็นผู้บริหารระดับสูง หรือเป็นเจ้าขององค์การ บุคคลผู้นี้จะเลือกเอาแผนยุทธศาสตร์ที่ตนคิดว่าดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ หรือสอดคล้องกับสมมุติฐานในอนาคต แล้วบุคคลผู้นั้นตัดสินใจเลือกพร้อมทั้งประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามโดยไม่ต้องมีการซักถามหรือเหตุผลใด ๆ จากผู้อื่น

3. วิธีการค่อยเป็นค่อยไป เป็นการที่ค่อยๆ เพิ่มกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่เหมาะสมให้ เป็นไปตามความเปลี่ยนแปลงขององค์การหรือสภาพแวดล้อมขององค์การ

สภาพแวดล้อมขององค์การมีอิทธิพลต่อวิธีการสร้างแผนยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการดำเนินการ โดยปกติแล้วองค์การเกือบทุกประเภทจะมีแผนกลยุทธ์หลายชนิดให้เลือก และวิธีการสร้างแผนอาจจะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมขององค์การ²⁴

²³วันชัย มีชาติ, การบริหารองค์การ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), 124.

²⁴ประชุม รอดประเสริฐ, นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี (กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์, 2543), 178.

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา พ.ศ. 2555 – 2558 โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมทั้งในเมืองและชนบทบนพื้นฐานที่ว่าประชาชนที่เข้มแข็งและมีความรู้คือทุนที่มีพลังในการต่อสู้กับความยากจน โดยจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสทุกคนให้เท่าเทียมกันทั้งในเมืองและชนบท ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเทียบเท่า พัฒนาความเป็นพลเมืองโลกที่ทันสมัย มีทักษะหลากหลาย มีความสามารถในการแข่งขันสู่ตลาดโลกโดยบูรณาการการจัดการศึกษาภายใต้ 7 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ อันได้แก่

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับทุกประเภท โดยมุ่งเน้นเป้าหมายคือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2. การสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม

3. การปฏิรูปครูเพื่อยกระดับฐานะครูและวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง

4. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา อาชีวศึกษา และการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับ

ตลาดแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

5. การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดการศึกษาทัดเทียมกับนานาชาติ

6. การสนับสนุนการพัฒนาเพื่อสร้างทุนปัญญาของชาติ

7. การเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคม

อาเซียน

โดยมีกรอบแนวคิดหลักของของคุณภาพและความเท่าเทียม รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ต้องมุ่งเน้นหลักการในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2. โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้ โดยขึ้นกับฐานะของผู้ปกครอง

3. โอกาสในการเพิ่มพูนและฝึกฝนทักษะ ผู้เรียนทุกคนสามารถเติบโตได้ในโลกที่เป็นจริงผ่านการเรียนรู้บนฐานกิจกรรม (Activity-Based Learning)

4. โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้เทคโนโลยี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ศูนย์วัฒนธรรม และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบจัดการศึกษาโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสามารถพัฒนาสมอง สร้างจินตนาการได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ได้รับการดูแลอย่างรอบด้านประหนึ่งลูกหลานในครอบครัว ดูแลครู อาจารย์ และบุคลากรทางการ

ศึกษาดังญาติพี่น้องเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และบริหารจัดการทุกระดับอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่มีการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา จึงยึดแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการ เพื่อนำหลักการสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. คำนึงถึงศักยภาพและบริบทรอบๆ ตัวผู้เรียน
2. พัฒนาและยกระดับองค์ความรู้และกระบวนการเรียนการสอนให้ทัดเทียมอารยะประเทศด้วยการบริหารจัดการและเทคโนโลยีสมัยใหม่
3. มุ่งสู่เป้าหมายของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับศักยภาพให้แข่งขันได้ในระดับสากล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดกรอบแนวคิดว่าการศึกษจะต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ผลผลิตของการศึกษจะต้องนำไปสู่การเตรียมประชาชนคนไทยในอนาคต ที่มีความเป็นไทย มีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอที่จะก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางและกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมทั้งในเมืองและชนบท

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ที่สนองนโยบายรัฐบาลและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2556 กล่าวคือ²⁷

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทโดยมุ่งเน้นเป้าหมายนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

1. การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา
2. จัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์พกพา
3. การพัฒนาศึกษาในเขตพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. การจัดการศึกษาปฐมวัย
5. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลัก
6. นวัตกรรมเสริมสร้างคุณธรรมในสถานศึกษาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประชาธิปไตย ดนตรี นาฏศิลป์ไทย กีฬาไทยและกีฬาพื้นบ้าน
8. การพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
9. ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
10. โรงเรียนในฝันสู่มาตรฐาน

11. พัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา
12. ส่งเสริมเพื่อให้นักเรียนระดับตำบลมีงานทำ
13. พัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม

1. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือกเน้นเด็กตกหล่น ออกกลางคันและจบ ม.6 ที่ไม่เรียนต่อและนักเรียนพักนอนในพื้นที่ยากลำบาก

3. การจัดการศึกษาเพื่อนักเรียนพิการโดยโรงเรียนศึกษาพิเศษ
4. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสโดยโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การปฏิรูปครู เพื่อยกฐานะครูและวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง

1. พัฒนาครูทั้งระบบเต็มตามศักยภาพ
2. ครูคลังสมอง
3. สนับสนุนบุคลากรให้สถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

1. ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานหารายได้ระหว่างปิดภาค

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาทัดเทียมกับนานาชาติ

1. จัดหาระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสนับสนุนการพัฒนาเพื่อสร้างทุนปัญญาของชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน

1. จัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน
2. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
3. ส่งเสริมภาษาต่างประเทศที่สอง

4. สร้างความตระหนักรู้การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้กับ
สถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา²⁵

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559

กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 – 2559 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

วิสัยทัศน์

“คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี มีความสุข มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทัน ในเวทีโลก”

พันธกิจ

1. ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสู่สากล
2. เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อ การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต
2. เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ การแข่งขันของประเทศ
3. เพื่อสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน
4. เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
5. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

²⁵กระทรวงศึกษาธิการ, นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555 - 2558. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย, 2555), 9 – 12.

เป้าหมายหลัก

1. ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. สถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทผ่านการรับรองมาตรฐานทางการศึกษา
3. คนไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีโอกาสได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม
4. ผลงานวิจัยและนวัตกรรมมีคุณภาพ ได้รับการเผยแพร่ นำไปใช้ประโยชน์ เพื่อการพัฒนาสังคม ประเทศ หรือต่อยอดในเชิงพาณิชย์
5. ผู้เรียนและกำลังแรงงานได้รับการเตรียมความพร้อมเชื่อมโยงสู่สังคมและประชาคมอาเซียน
6. ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการทดสอบระดับชาติเพิ่มขึ้น
2. ร้อยละของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ที่เข้ารับการประเมินในแต่ละปีและได้รับการรับรองคุณภาพจาก สมศ.
3. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้น
4. ร้อยละของกำลังแรงงานมีการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป
5. จำนวนผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เผยแพร่ในวารสาร หรือนำไปใช้อ้างอิงในระดับชาติ หรือนานาชาติ หรือนำไปใช้ประโยชน์ หรือต่อยอดในเชิงพาณิชย์
6. ร้อยละของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมีงานทำภายใน 1 ปี รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น
7. สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษาต่อสายสามัญ
8. สัดส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐต่อเอกชน

ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนา ที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ดังนี้

1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา
2. ผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

3. ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
4. ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
5. พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งในแต่ละยุทธศาสตร์มีกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา

จุดมุ่งหมาย

มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาสถานศึกษาทุกระดับและประเภทให้มีคุณภาพและมาตรฐานได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการทดสอบระดับชาติเพิ่มขึ้น
2. ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมือง
3. ร้อยละของครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาสามารถ นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ
4. จำนวนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการส่งเสริมสวัสดิการ สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์เกื้อกูล ความมั่นคงและผดุงเกียรติ
5. ร้อยละของสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทที่ได้รับการรับรองคุณภาพจาก สมศ.

กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

1. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน
 - 1.1 พัฒนาการศึกษাপฐมวัย โดยพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านให้เด็กปฐมวัยทุกคน ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา
 - 1.2 ปรับหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการ
 - 1.3 พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเสริมทักษะพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และมีทักษะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เช่น การวิจัย การทำโครงการ เป็นต้น

1.4 ส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน ตำราเรียนที่มีคุณภาพ รวมทั้งสื่อและตำราเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีเนื้อหาสาระที่ทันสมัยในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเอง

1.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนต้นแบบทุกสาขาวิชาหลัก และทุกระดับการศึกษา เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนในทุกสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกัน

1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพให้ผู้เรียนในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาสมวัย

1.7 ปรับระบบทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติให้สอดคล้องกับหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

2. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2.1 ปรับระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการสรรหา คัดกรองคนมีจิตวิญญาณความเป็นครู คนดี คนเก่งมาเป็นครู

2.2 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพทั้งในการผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งวิจัยและพัฒนาต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

2.3 วางแผนการผลิต และพัฒนาครูอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นหรือภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน มาเป็นผู้สอนเพิ่มเติม

2.4 เร่งรัดการผลิตครูพันธุ์ใหม่ และครูสาขาขาดแคลนให้เพียงพอ ตามความต้องการใช้ครู

2.5 เร่งรัดพัฒนาครูประจำการ และครูที่สอนไม่ตรงวุฒิให้มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

2.6 สร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ โดยจัดหาทุนให้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้ไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศ

2.7 แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู และลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็นของครู และจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนอย่างเพียงพอ

2.8 สร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ โดยปรับระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน ระบบการประเมินวิทยฐานะ สวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกื้อกูล ความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพครู รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

2.9 พัฒนาบุคลากรวิชาชีพครู ยกย่อง เชิดชูเกียรติครูดี ครูต้นแบบอย่างต่อเนื่อง

2.10 พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.11 พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และระบบการประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู

3. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษา

3.1 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

3.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้

3.3 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษาให้ทัดเทียมระดับสากล

3.4 ขยายผลโรงเรียนดีประจำตำบล อำเภอและจังหวัด โดยสร้างโรงเรียนเครือข่ายและโรงเรียนคู่พัฒนา

3.5 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา โดยนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะจาก สมศ. มาใช้เป็นฐานของการพัฒนา

4. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมืองในระบบการศึกษา

4.1 สร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 บูรณาการการเรียนรู้ให้หลากหลาย ทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต ศิลปะ ดนตรี วัฒนธรรม ศาสนา และความเป็นไทย

4.3 พัฒนาระบบการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมือง ปลูกฝัง เสริมสร้างความมีวินัย ความสามัคคี และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.4 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถานศึกษาในการบ่มเพาะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

จุดมุ่งหมาย

มุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีสมรรถนะ มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพและ

สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนและกำลังแรงงานรองรับ การเข้าสู่สังคมและประชาคมอาเซียน

ตัวชี้วัด

1. สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษาต่อสายสามัญ
2. สัดส่วนผู้เรียนสายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีต่อสายสังคมศาสตร์ใน สถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับ ระดับอนุปริญญาถึงปริญญาตรี
3. ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา มีสมรรถนะเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมีงานทำภายใน 1 ปี รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น
4. จำนวนผู้มีความสามารถพิเศษที่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง
5. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม/พัฒนาทักษะด้านอาชีพ เทคโนโลยี ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน

กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

1. สร้างภาพลักษณ์และยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษา
 - 1.1 พัฒนาระบบการแนะแนวการศึกษาด้านอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนใน สาขาวิชาที่มีความถนัดและสนใจ
 - 1.2 รณรงค์ประชาสัมพันธ์ ชี้แจง สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และประชาชนเกี่ยวกับการศึกษาในรูปแบบอาชีวศึกษาอย่างถูกต้อง เพื่อให้เห็น ความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาอาชีวศึกษา และปรับเปลี่ยนทัศนคติในการเข้าเรียน อาชีวศึกษา
 - 1.3 พัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ
 - 1.4 พัฒนาระบบการดำเนินงานของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ ในการรับรองสมรรถนะ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
 - 1.5 ปรับระบบการกำหนดเงินเดือนและค่าตอบแทน เพื่อจูงใจให้มีผู้เรียน อาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น
2. เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี แพทย์ พยาบาล และ สาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ
 - 2.1 เพิ่มการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับอาชีวศึกษาและระดับ อุดมศึกษาใน สาขาที่เป็นความต้องการและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะสาขา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
 - 2.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพิ่มศักยภาพ

2.3 ส่งเสริม สนับสนุน สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสายวิทยาศาสตร์ เข้าเรียนต่อในสายวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น โดยเชื่อมโยงกับการจัดสรรทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

2.4 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งด้านการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยี

3.1 จัดการศึกษาและเรียนรู้อาชีวศึกษา โดยเน้นสัดส่วนการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

3.2 ขยายการศึกษาระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา เน้นการฝึกงานในสถานประกอบการ

3.3 ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมใน การผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา

3.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนในสถาบันอาชีวศึกษาได้เข้ารับ การฝึกอบรมในสถานประกอบการ

3.5 ขยายการจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาสู่กลุ่มประชากร วัยแรงงานเพิ่มขึ้น

3.6 พัฒนาหลักสูตร ปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

4. พัฒนาสมรรถนะกำลังแรงงานเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคม และประชาคมอาเซียน

4.1 พัฒนารอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework)

4.2 สร้างผู้เรียนให้มีทักษะฝีมือที่มีคุณภาพได้มาตรฐานก่อนเข้าสู่ การทำงานในสถานประกอบการ

4.3 พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนากำลังแรงงานให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรม

4.4 พัฒนาความรู้และทักษะด้านภาษาต่างประเทศและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

4.5 พัฒนาระบบมาตรฐานสมรรถนะ และระบบเทียบโอนตามความรู้และประสบการณ์ตามมาตรฐานสมรรถนะ

4.6 สร้างโอกาสหรือหลักประกันการมีงานทำให้ผู้สำเร็จการศึกษา โดยจัดหาแหล่งงาน แหล่งทุนเพื่อการประกอบอาชีพ หรือเป็นผู้ประกอบการใหม่

4.7 ส่งเสริมการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ตอบสนองความต้องการของชุมชน

5. สร้างความเข้มแข็งเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคนกับองค์กร/หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

5.1 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการในการวางแผนการผลิตและการพัฒนากำลังคน

5.2 สร้างความร่วมมือด้านการศึกษากับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการ

6. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษอย่างต่อเนื่องทุกระดับ

6.1 พัฒนาระบบการคัดกรอง สรรหาเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ เพื่อให้ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนด้านการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสม เต็มศักยภาพ และต่อเนื่อง

6.2 พัฒนาหลักสูตร รูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษให้ทันสมัย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้าทางวิชาการ

6.3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ทั้งกับบุคคล องค์กรหรือหน่วยงานที่มีความเป็นเลิศ ทั้งในและต่างประเทศ

6.4 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษอันโดดเด่น โดยการส่งเข้าแข่งขันทางวิชาการ การจัดประกวดสิ่งประดิษฐ์คิดค้น หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในระดับประเทศหรือระหว่างประเทศ

7. ส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน

7.1 ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยควบคู่กับภาษาถิ่นอย่างถูกต้อง รวมทั้ง การเรียนรู้ภาษาสากลและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

7.2 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานานาชาติ หรือหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถาบันการศึกษานานาชาติ

7.3 พัฒนาสถาบันการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาที่มีศักยภาพสูง รวมทั้งรวมทั้งสถาบันการศึกษานานาชาติให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล

7.4 ส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบสองภาษา และภาษาประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างเข้มข้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรม

จุดมุ่งหมาย

มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทั้งด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ การให้บริการรักษาพยาบาลและเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเน้นการวิจัยและพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการพัฒนาการศึกษาและในเชิงพาณิชย์

ตัวชี้วัด

1. จำนวนผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เผยแพร่ในวารสาร หรือนำไปใช้อ้างอิง ในระดับชาติ หรือนานาชาติ หรือนำไปใช้ประโยชน์ หรือต่อยอดในเชิงพาณิชย์
2. จำนวนผลงานวิจัยด้านการรักษาพยาบาลที่นำไปใช้ประโยชน์

กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

1. ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา สร้างองค์ความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศ
 - 1.1 สร้างกลไกการวิจัยและถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมระหว่างภาคธุรกิจ สถานประกอบการกับสถาบันการศึกษา
 - 1.2 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างสรรค์ องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคมและประเทศ
 - 1.3 พัฒนามหาวิทยาลัยให้มีศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนาขั้นสูง
 - 1.4 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันการศึกษา และพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ เพื่อเป็นหน่วยวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ
 - 1.5 ส่งเสริมการวิจัย ถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่เพิ่มขึ้น
2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาวิจัยกับองค์กร/หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ
 - 2.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษา ครู คณาจารย์ในสถาบันการศึกษา ดำเนินการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
 - 2.2 ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชนในการสร้างงานวิจัยเชิงพาณิชย์ การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัยหรือต่อยอดเทคโนโลยี
 - 2.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
3. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อให้บริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ

3.1 ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา วิจัย และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับ การ รักษาพยาบาลและการส่งเสริมสุขภาพ

3.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาด้าน สาธารณสุขในมหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

4. พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้

4.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกหน่วยงานดำเนินการจัดการความรู้ อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

4.2 พัฒนาระบบจัดเก็บ รวบรวม ข้อมูลองค์ความรู้ และการให้บริการทาง วิชาการ หรือเผยแพร่องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสู่สาธารณชนอย่างทั่วถึง

4.3 ส่งเสริม สนับสนุนการถ่ายทอด ถอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในบุคคล ให้เป็นองค์ ความรู้ขององค์กรหรือหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

5. พัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย

5.1 พัฒนาศักยภาพนักวิจัย

5.2 สร้างเครือข่ายนักวิจัย

5.3 ส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการ

5.4 กำหนดทิศทางการวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ใหม่

5.5 สนับสนุนการนำองค์ความรู้ จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม ประเทศหรือต่อยอดในเชิงพาณิชย์

6. ส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้ความรู้และจดทะเบียนคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

6.1 สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพย์สินทาง ปัญญา

6.2 ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากร หน่วยงานทางการศึกษาและ สถาบันการศึกษาจดทะเบียนคุ้มครองผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์คิดค้นที่เป็นเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม ใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จุดมุ่งหมาย

เร่งขยายการเข้าถึงบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงทั้งในเมืองและชนบททุกระดับ/ ประเภท กระจายโอกาสและสร้างความเป็นธรรมให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ให้ได้รับบริการทาง การศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ด้วย

ตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดจนการพัฒนาาระบบข้อมูลสารสนเทศ ให้สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัด

1. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้น
2. ร้อยละของกำลังแรงงานมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป
3. จำนวนนักเรียนพิการหรือด้อยโอกาสที่ได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษา
4. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม/พัฒนาทักษะอาชีพพระยะสั้นสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือพัฒนางานได้
5. จำนวนเด็ก เยาวชนและประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย
6. ร้อยละของประชากรวัยเรียนที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

1. ประกันโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา
 - 1.1 จัดตั้ง จัดหาและพัฒนาระบบการจัดสรรทุนการศึกษาให้เพียงพอ และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ทั้งทุนให้เปล่าและทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 1.2 สร้างหลักประกันโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการอย่างเหมาะสม ทัวถึง
 - 1.3 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาให้เข้าถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษในรูปแบบที่ยืดหยุ่นหลากหลาย และเหมาะสม
 - 1.4 สนับสนุนค่าใช้จ่ายและปัจจัยพื้นฐานให้เพียงพอต่อความต้องการจำเป็นสำหรับผู้เรียน
2. ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
 - 2.1 พัฒนาห้องสมุดประชาชน และแหล่งเรียนรู้อื่นให้ทันสมัย กระจายอย่างทั่วถึง เข้าถึงง่าย สะดวก เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนในทุกพื้นที่
 - 2.2 พัฒนารูปแบบการให้บริการการศึกษาที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เหมาะสมกับผู้เรียน
 - 2.3 พัฒนาระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
 - 2.4 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น

2.5 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้ สร้างความตระหนัก เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบทอด ศิลปะ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดั่งามของไทย

3. พัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

3.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียน สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา ทุกระดับ/ ประเภทการศึกษาเข้าถึงระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ทันสมัยอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

3.2 พัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาให้เป็นเอกภาพ มีมาตรฐาน เดียวกัน โดยเชื่อมโยงข้อมูลการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

3.3 นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

3.4 จัดให้มีศูนย์กลางในการจัดเก็บ รวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลสื่อ การเรียน การสอนที่มีคุณภาพ ทันสมัย ได้มาตรฐาน และใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของผู้เรียน ครูและ คณาจารย์

3.5 รมรงค์ ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนและประชาชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง สร้างสรรค์ และ มีประสิทธิภาพ

3.6 ปรับปรุงห้องปฏิบัติการและจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ให้กับผู้เรียนอย่าง เพียงพอ ทั่วถึงและเหมาะสมกับการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษา

จุดมุ่งหมาย

มุ่งปรับระบบบริหารจัดการและพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีความ คล่องตัวในการบริหารงานการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ สร้างความเข้มแข็ง ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้มีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหาร จัดการ และมีความเข้มแข็งรองรับการกระจายอำนาจ รวมทั้งปรับปรุงระบบการสนับสนุนการระดม ทรัพยากรจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาและการสร้างภาคีเครือข่ายทางการบริหารจัดการ การศึกษา

ตัวชี้วัด

1. คะแนนเฉลี่ยผลประเมินการปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555 ของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ร้อยละของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพป./สพม.) และสถานศึกษา ทุก ระดับ/ประเภทที่ได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการบริหาร จัดการการศึกษา

3. ร้อยละของผู้เรียน เยาวชนและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพหรือทักษะด้านอาชีพ สามารถมีงานทำหรือนำไปประกอบอาชีพ ในท้องถิ่นได้

4. ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการทดสอบระดับชาติเพิ่มขึ้น

5. สัดส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาของรัฐต่อเอกชน

6. จำนวนภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงาน

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

1.1 สนับสนุนสถานศึกษาที่มีความพร้อมให้สามารถบริหารจัดการ ได้อย่างอิสระ คล่องตัว เป็นสถานศึกษาต้นแบบ และในระดับอุดมศึกษาพัฒนาสู่การเป็นสถาบันการศึกษาในกำกับของรัฐ

1.2 ลดบทบาทของรัฐในการจัดการศึกษามาเป็นผู้กำกับนโยบาย แผน มาตรฐานการศึกษา นิเทศ และติดตามประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา

1.3 ให้มีข้อตกลงอย่างเป็นทางการ (MOU) ระหว่างผู้บริหาร ครู เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ เพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

1.4 ปรับปรุงกลไกการบริหาร การประสานการจัดการศึกษาส่วนกลางและในแต่ละพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ

1.5 ปรับปรุง แก้ไข ประกาศใช้กฎหมาย กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2. พัฒนาการศึกษจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

2.2 ส่งเสริมการวิจัยเพื่อการจัดการศึกษา

2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน สถานประกอบการ องค์กรศาสนาในการจัดการศึกษา

2.4 ส่งเสริมการศึกษาอิสลามศึกษา

3. พัฒนาระบบการวางแผน งบประมาณ ตรวจสอบและประเมินผลการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

3.1 จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาสู่สถานศึกษาตามความจำเป็นและสภาพปัญหา

3.2 พัฒนาระบบการวางแผนอย่างเป็นระบบ ครบวงจร โดย ส่งเสริม สนับสนุน ให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

3.3 พัฒนารูปแบบการจัดทำงบประมาณไปสู่ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

3.4 พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับติดตามประเมินผลแผนงาน /โครงการ

3.5 สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงฐานข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีในการจัดทำฐานข้อมูล

4. กระจายอำนาจการบริหารจัดการให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

4.1 ส่งเสริม สนับสนุนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่มีความพร้อมให้สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างอิสระ คล่องตัว

4.2 ส่งเสริมสนับสนุนงานด้านวิชาการ กำกับดูแลมาตรฐานทางวิชาการ และเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

5.1 ทบทวนระบบการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลในทุกกระดับ/ประเภทการศึกษา ทั้งวิธีการได้มาองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารและคณะกรรมการต่างๆ

5.2 สนับสนุน และมีมาตรการจูงใจทั้งด้านภาษีและสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาในทุกระดับ/ประเภท

5.3 ส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและ การเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ

5.4 ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา และการเตรียมความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับโอน งานด้านการศึกษาจากรัฐ

5.5 ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วน ในสังคม ร่วมรับผิดชอบคุณภาพการศึกษา

5.6 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือก

6. สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษากับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

6.1 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถาบัน/หน่วยงานอื่นในพื้นที่

6.2 ส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายในการจัดการศึกษาให้เข้มแข็ง รวมทั้งการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

6.3 สนับสนุนและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมกันจัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตจริงของชุมชน โดยอาศัยกลไกในชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อน²⁶

²⁶สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2555), 13 – 29.

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโครงการที่สำคัญโครงการหนึ่ง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพที่ดี มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นโครงการที่มุ่งให้เยาวชนทุกคนที่เรียนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด เป็นการเปิดโอกาสหรือขยายโอกาสให้เยาวชนมีพื้นฐานการศึกษาให้สูงขึ้น ในระยะแรกให้ดำเนินการเป็นโครงการนำร่องเพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากการศึกษาระดับประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) อีก 3 ปี เริ่มจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 โดยใช้ชื่อว่า โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ และต่อมาในปีการศึกษา 2534 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้พัฒนาและการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศมากขึ้นเป็นลำดับและแนวโน้มของสังคมกำลังพัฒนาเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมและบริการ วิถีชีวิตในด้านสังคมเปิดกว้าง จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นอยู่อย่างที่จะต้องพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ทักษะพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การดำเนินงานจัดการศึกษาที่ผ่านมาของประเทศไทย ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับการจัดการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนอัตราส่วนการเรียนต่อของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 ยังต่ำมาก ดังสถิติของอัตราผู้จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในช่วงปี 2530-2534 คิดเป็นร้อยละ 38,42,50 และ 59²⁷

ในปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชาชนวัยเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 30.1 ซึ่งต่ำที่สุดในอาเซียนและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก ซึ่งมีผลการวิจัยพบว่า ประชากรที่การศึกษาสูงจะมีรายได้ต่อหัวสูงขึ้นด้วย ส่วนสาเหตุที่นักเรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษาแล้วไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีสาเหตุหลายประการคือ

²⁷การศึกษาแห่งชาติ,สำนักงานคณะกรรมการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559), พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค. 2546).

1. นักเรียนและผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่มี ไม่สามารถส่งบุตรหลานเรียนต่อได้ และต้องการให้เด็กช่วยทำงานบ้าน รวมทั้งช่วยครอบครัวหารายได้

3. ความห่างไกลระหว่างบ้านกับโรงเรียน การคมนาคมไม่สะดวก

จากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ที่มีมติให้ขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปอีก 3 ปี โดยประกาศในท้องถิ่นที่มีความพร้อมเป็นปีๆ ไป และให้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติทดลองเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดละ 3 โรงเรียน ภายใต้โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับโดยเปิดสอนในปีการศึกษา 2533-2534 รวม 216 โรงเรียน และมีคณะกรรมการประเมินโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี มีดร. ก่อ สวัสดิพานิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน โดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2533 โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมศาสนาและกรมอาชีวศึกษา ร่วมจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกัน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยไม่สอบแข่งขันและไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ภายใต้หลักการมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถให้ออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น โดยเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับตนในการทำประโยชน์ให้สังคม และได้ประเมินผลโครงการโดยสรุปว่า “โครงการนำร่องซึ่งอาศัยโรงเรียนประถมศึกษาเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพร้อมและมีความสามารถพอที่จะทำโครงการนี้ต่อไปได้อย่างกว้างขวางโดยไม่ต้องทดลองอีก” และเป็นผลให้สถิติการเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มจากร้อยละ 53.65 ในปีการศึกษา 2533 เป็นร้อยละ 59.20 ในปีการศึกษา 2534

เพื่อให้การขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบายแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2534 ว่า “เร่งขยายโอกาสและบริการทางการศึกษา ทั้งในและนอกระบบให้กว้างขวางและทั่วถึง เพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำ รวมทั้งขยายโอกาสทางการศึกษาปทุมวัยในชนบทเพิ่มขึ้นด้วย”

ด้วยเหตุที่ประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบทห่างไกล อยู่ในชุมชนแออัดเขตเมือง ด้อยโอกาสในทุกๆทางและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีโรงเรียนกระจัด

กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศกระทรวงศึกษาธิการจึงขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในปีการศึกษา 2534 เพิ่มเติมอีก 1,150 โรงเรียน และดร.ก่อ สวัสดิพานิชย์ ให้ยกเลิกโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ โดยเปลี่ยนเป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างสมบูรณ์ รวมโรงเรียนที่เปิดในปีการศึกษา 2534 แล้วทั้งสิ้น 1,366 โรงเรียน มีห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,806 ห้องเรียน

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) จะเปิดขยายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มเติมตามเป้าหมายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดจำนวน 4,200 ห้องเรียน/โรงเรียน สามารถเพิ่มอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ถึง ร้อยละ 98 ในปีการศึกษา 2539 โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีส่วนช่วยเพิ่มอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงร้อยละ 14.3 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2540-2544 จะสามารถเพิ่มอัตราการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ถึงร้อยละ 100 นับว่าเป็นผลสำเร็จของการจัดการยกระดับพื้นฐานการศึกษาของประชากรจาก 6 ปีเป็น 9 ปี

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่า โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นโครงการที่ทำให้เด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษ ทางรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ซึ่งในระยะแรกเรียกว่าโครงการนำร่องขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับ และประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจและในที่สุดปีการศึกษา 2534 ก็ได้ยกเลิกโรงเรียนโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับใช้ชื่อว่าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะต้องดำเนินการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนผู้ด้อยโอกาสในทุกๆด้าน ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นลดช่องว่างชุมชนเมืองกับชนบทได้เป็นอย่างดีโดยมีวิสัยทัศน์ว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เพราะโรงเรียนสถาบันพัฒนาคนเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน ในขณะเดียวกันต้องอาศัยชุมชนช่วยพัฒนาโรงเรียนในการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยผู้ได้รับผลได้เสียคือ ผู้ปกครอง นักเรียน²⁸

²⁸การศึกษาแห่งชาติ,สำนักงานคณะกรรมการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559), พิมพ์ครั้งที่ 3.(กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2546).

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คน เพื่อมุ่งศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้ในอนาคตของศาสตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจึงจัดว่าเป็นการวิจัยในอนาคต หรือ อนาคตศาสตร์ (Futurism) โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยในเชิงลึกเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนาคตได้ดียิ่งขึ้น วิธีการวิจัยเพื่อพยากรณ์ภาพในอนาคตมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน แต่ละวิธีจะมีหลักการที่คล้ายคลึงกัน อาจจะแตกต่างกันบ้างในส่วนของกระบวนการและรายละเอียดอื่น ๆ สำหรับวิธีการที่ใช้ในการพยากรณ์ภาพในอนาคตที่สำคัญ มีอยู่ 3 วิธีได้แก่ 1. การคาดการณ์แนวโน้ม (Trend Projection) 2. การเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) และ 3. การปรึกษาผู้อื่น (Consulting Others) โดยเฉพาะวิธีสุดท้ายการปรึกษาผู้อื่น ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการวิจัยในอนาคต ที่ได้รับความนิยม เนื่องจากเป็นการสรุปมติจากผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คนที่ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ อนาคตของศาสตร์ที่ทำการศึกษาให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับภาพในอนาคตวิธีการวิจัยนี้เรียกว่า เทคนิคเดลฟาย ปัจจุบันจึงมีการใช้เทคนิคเดลฟายกันอย่างแพร่หลาย²⁹

ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการหรือกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในอนาคต จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปมติจากข้อค้นพบที่ได้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้อง โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมกันเหมือนกับการระดมสมอง (Brain Storming) แต่ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้สามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในสถานที่และเวลาแตกต่างกันได้โดยไม่มีข้อจำกัด ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และอิสระ สามารถถ่วงถ่วงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างรอบคอบปราศจากการขึ้นนำจากกลุ่มและไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่น ทำให้ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือรวมทั้ง ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการวิจัยเทคนิคการวิจัยเดลฟายพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1960 โดยโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมน ดาลกี (Norman Dalkey) นักวิจัยของบริษัท แรนต์ (Rand Cooperation) เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพยากรณ์ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคตหลังจากนั้นจึงได้มีการใช้เทคนิคเดลฟายอย่างแพร่หลายทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการวิจัยในสถานศึกษามีการใช้เทคนิคเดลฟายกันอย่างแพร่หลาย

²⁹ ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, เทคนิคเดลฟาย : การใช้พัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการสอน, วารสารรามคำแหง, 3 (กรกฎาคม-กันยายน, 2550) : 104

เพื่อหาข้อสรุปในอนาคตเกี่ยวกับ ประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา เนื่องจากยอมรับกันโดยทั่วไปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายซึ่งได้ข้อสรุปเกี่ยวกับอนาคตที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สำหรับ นิยามของเทคนิคเดลฟาย มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย อาทิ เช่น

อเล็กซ์ เจ ดูแคนิส (Alex J. Ducanis) ได้นิยามไว้ว่า เทคนิคเดลฟายเป็นการทำนายเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคตวิธีการดังกล่าวนี้มุ่งลดผลกระทบหรืออิทธิพลของบุคคลในกรณีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน ซึ่งอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการรวบรวมคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการจะศึกษาในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่ได้เกี่ยวข้องจะถูกจำกัดลง³⁰

จอห์นสัน (Johnson) ให้ความหมายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่ง เพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม เป็นโครงการจัดทำรายละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจะให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต³¹

อาภรณ์ พลเสน กล่าวไว้ว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการใช้ความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา/ศาสตร์ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ หรือสภาพการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตของแต่ละสาขา/ศาสตร์นั้น ๆ โดยใช้การตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้ศึกษาสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่ต้องมีการเผชิญหน้ากันทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน³²

³⁰อเล็กซ์ เจ ดูแคนิส (Alex J. Ducanis), 1970 อ้างถึงใน ชัชวาลย์ ทัดศิวัช, “การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย,” วารสารรัฐประศาสนศาสตร์,8, (2553) : 121.

³¹เรื่องเดียวกัน, 121.

³²อาภรณ์ พลเสน, เทคนิคการวิเคราะห์อนาคตแบบเดลฟาย เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2558 เข้าถึงได้จาก <http://dtad.dti.or.th>

วุฒิไกร ป้อมมะรัง เทคนิคเดลฟาย คือกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในการตัดสินใจหรือสร้างความเป็นเอกฉันท์บนเรื่องใดเรื่องหนึ่งและวิธีการของเทคนิคเดลฟายเป็นวิธี ที่มีความเป็นปรนัย³³

มาหามะรอสลี แมยู กล่าวว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการสำหรับทำนายเหตุการณ์หรือ สภาพที่ต้องการในอนาคต โดยอาศัยกระบวนการกลั่นกรองความคิดเห็นอันเป็นอิสระจากกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแทนการเรียกประชุม เพื่อลดผลกระทบทางด้าน ความคิดระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน และให้ได้มาซึ่งฉันทามติหรือความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน มี ความน่าเชื่อถือ นำมาสรุปและคาดการณ์ในอนาคต³⁴

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปนิยามของเทคนิคเดลฟายได้ว่า เป็นวิธีการหรือกระบวนการ รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหลาย ๆ คน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ ในอนาคตในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาหรือต้องการพยากรณ์อนาคตเพื่อระดมความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยใช้แบบสอบถามและ สรุปผลเพื่อนำมาตีจากข้อค้นพบไปใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย

ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย มีดังต่อไปนี้

1. เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง ใดเรื่องหนึ่งโดยใช้แบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญจึงจำเป็นต้อง ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในแต่ ละรอบ ๆ ข้อค้นพบที่ได้จากมติของผู้เชี่ยวชาญจะมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือก็ต่อเมื่อผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ ในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาอย่างแท้จริง

2. เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีที่ไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ มีอิทธิพล ต่อการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ผู้เชี่ยวชาญจึงไม่ทราบว่ามีผู้ใดบ้างที่อยู่ในกลุ่ม ของผู้ตอบ แบบสอบถามและจะไม่ทราบว่า แต่ละคนมีความคิดเห็นแต่ละข้อคำถามอย่างไร จะทราบ

³³วุฒิไกร ป้อมมะรัง, “การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับ คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้เทคนิคเดลฟาย” (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 2552), 96.

³⁴มาหามะรอสลี แมยู, “การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และอารยธรรมอิสลาม คณะอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามยะลาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย” (วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2551), 64.

เฉพาะคำตอบของตนเองเท่านั้น การเสนอความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจึงมีความเป็นอิสระ และเป็นความคิดเห็นส่วนตัวมากที่สุด

3. เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถาม โดยหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้เชี่ยวชาญมาเผชิญหน้ากันโดยตรง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้จึงต้องมีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามหลายรอบ โดยทั่วไปรอบแรกมักเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด รอบต่อไปจะเป็นแบบสอบถามปลายปิด และแบบมาตราส่วนประเมินค่าในรอบสุดท้าย

4. ในการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบแบบสอบถามด้วยการกลั่นกรองอย่างละเอียดและรอบคอบ และเพื่อให้ได้คำตอบเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่เห็นสอดคล้องกันในแบบสอบถามแต่ละข้อที่ตอบกลับไปยังผู้วิจัยในรอบที่ผ่านมาเพื่อนำเสนอในรูปของสถิติแล้วส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาว่าจะยืนยันคำตอบเดิม หรือจะเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่พร้อมระบุเหตุผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย จะใช้สถิติเบื้องต้น เช่น การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ฐานนิยม มัธยฐาน ค่าเฉลี่ย และการวัดการกระจายของข้อมูล³⁵

ลักษณะของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

1. เป็นภาพในอนาคตที่ต้องการศึกษาความเป็นไปหรือศึกษาแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีธุรกิจ สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา ที่ผู้วิจัยต้องการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อใช้ในการเตรียมการวางแผนการบริหารการจัดการและการตัดสินใจ

2. เป็นปัญหาที่ไม่มีคำตอบถูกต้องแน่นอน แต่สามารถทำวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาได้โดยการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาดังกล่าว เพื่อหาข้อสรุปและแนวโน้มของความเป็นไปได้

3. เป็นปัญหาที่ต้องการศึกษาจากความคิดเห็นหลาย ๆ ด้าน จากความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิประจำสาขานั้น ๆ

4. ผู้วิจัยไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของแต่ละคน มีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินปัญหาโดยรวม โดยไม่ต้องการเปิดเผยรายชื่อผู้ให้ข้อมูลหรือผู้เสนอแนะความคิดเห็นเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น อาจเป็นปัญหาการวิจัยที่มีความขัดแย้งมาก

³⁵มนต์ชัย เทียนทอง, การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2558 เข้าถึงได้จาก <http://home.dsd.go.th>.

5. ประสบปัญหากับการพบปะแบบเชิงรุกหน้าโดยตรง ในการระดมสมองหรือการประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูล อันเนื่องมาจากปัญหาทางด้านเวลา การเดินทาง สภาพภูมิศาสตร์หรืองบประมาณ เป็นต้น

องค์ประกอบการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

1. ผู้วิจัยจะต้องมีเวลามากเพียงพอในการส่งแบบสอบถามแต่ละรอบ ๆ ไปยังผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งมียุทธวิธีการติดตามการตอบกลับจากผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่องและได้ผล ทั้งนี้เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีภารกิจค่อนข้างมาก และการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมหลายรอบ ปัญหาที่มักประสบในการใช้เทคนิคเดลฟายก็คือเวลาที่ใช้ไปในแต่ละรอบของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยเอง

2. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จะต้องพิจารณา ดังนี้

2.1 ผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขาอย่างแท้จริง ไม่ควรคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยอาศัยความคุ้นเคยส่วนตัว ติดต่อง่าย หรือสถานที่ทำงานอยู่ใกล้กัน

2.2 จะต้องคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความสนใจในเรื่องที่ผู้วิจัยทำการวิจัย และเต็มใจให้ความร่วมมือในการวิจัยตลอดทั้ง กระบวนการ รวมทั้งยินดีสละเวลาตอบแบบสอบถามในแต่ละรอบ ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องแจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบล่วงหน้าว่า จะมีการเก็บ ข้อมูลหลายรอบ

2.3 มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญมากเพียงพอเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ซึ่งไม่มีข้อกำหนดว่าควรใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนเท่าใด ผู้วิจัยบางคนกล่าวว่าควรใช้จำนวน 5 - 10 คน หรือ 10 - 15 คน ส่วนโทมัส แมคมิลแลน (Thomas T. Macmillan) ได้เสนอว่า ถ้าใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากกว่า 17 คนขึ้นไป อัตราความคลาดเคลื่อน จะยิ่งลดน้อยลงมากดังนั้นโดยทั่วไปแล้วจึงใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนขึ้นไป

3. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะต้องมีคุณภาพและมีความเที่ยงตรง รวมทั้งวัดผลได้ตรงตามความต้องการ เข้าใจง่าย ชัดเจนและง่ายต่อการตอบ นอกจากนี้ยังควรเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละรอบไม่ให้ห่างนานเกินไป เนื่องจากอาจมีผลทำให้ผู้เชี่ยวชาญลืมหेतผลของการตอบในรอบที่ผ่านมาได้

4. ผู้วิจัยจะต้องมีการเตรียมตัวและดำเนินการดังนี้

4.1 จะต้องทำความเข้าใจในกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายอย่างละเอียด เพื่อให้การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละรอบเป็นไปตามกำหนดและมีประสิทธิภาพ

4.2 มีเวลาเพียงพอในการส่งและเก็บแบบสอบถาม มีกลยุทธ์ในการติดตามหรือทวงถามแบบสอบถามที่ได้ผล รวมทั้งสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่ย่อท้อ ซึ่งโดยทั่วไปการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจะใช้เวลาน้อยกว่าการวิจัยประเภทอื่น

4.3 มีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบ โดยให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีความลำเอียง แม้ว่าบางข้อจะมีผู้เชี่ยวชาญบางคนจะไม่ตอบก็ตาม รวมทั้งสามารถดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลได้อย่างถูกต้อง³⁶

กระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์ กล่าวว่า กระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย มีขั้นตอน

1. กำหนดประเด็นปัญหาของการวิจัย

ประเด็นปัญหาของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ควรเป็นปัญหาที่ไม่มีคำตอบถูกต้อง และสามารถทำวิจัยได้โดยอาศัยมติจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนาคตเพื่อนำผลจากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการตัดสินใจหรือวางแผนการดำเนินการ โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย จะต้องเป็นผู้ที่รู้จริงและมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา นอกจากนี้ยังจะต้องคัดเลือกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่ยินดีเสียสละเวลาให้ สามารถตอบแบบสอบถามได้จนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย และสามารถติดต่อได้สะดวก สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามจะไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่ามีจำนวนเท่าใด แต่จากผลการประชุมประจำปีของ California Junior Colleges Association เมื่อปีพ.ศ. 2514 ข้อสรุปเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่า ถ้าใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนขึ้นไป อัตราความคลาดเคลื่อนจะน้อยมาก การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจึงใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คนเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามสามารถใช้ผู้เชี่ยวชาญน้อยกว่านี้ก็ได้แต่อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะสูงขึ้นตามตารางที่ปรากฏ

³⁶มนต์ชัย เทียนทอง, การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2558
เข้าถึงได้จาก <http://home.dsd.go.th>.

ตารางที่ 3 จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ช่วงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1 - 5	1.02 - .70	.50
5 - 9	.70 - .58	.12
9 - 13	.58 - .54	.04
13 - 17	.54 - .50	.04
17 - 21	.50 - .48	.02
21 - 25	.48 - .46	.02
25 - 28	.46 - .44	.02

ที่มา : ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2558
เข้าถึงได้จาก <http://202.143.130.99/files/delphi3.pdf>

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายก็คือแบบสอบถาม โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 - 4 รอบ ขึ้นอยู่กับผลการวิจัยในแต่ละรอบที่ได้รับโดยทั่วไปจะใช้เวลาในการส่งและตอบกลับแบบสอบถามแต่ละรอบไม่เกิน 2 สัปดาห์ ดังนั้น การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายทั้งกระบวนการจะใช้เวลาประมาณ 2 - 3 เดือน ในแต่ละรอบประกอบด้วยแบบสอบถามแบบต่าง ๆ ดังนี้

รอบที่ 1 : แบบสอบถามแบบปลายเปิด

แบบสอบถามรอบที่ 1 จะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened End) ซึ่งเป็นการถามอย่างกว้าง ๆ ให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาของการวิจัย เพื่อต้องการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน กำหนดเวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในเวลา 2 สัปดาห์ สำหรับการวิเคราะห์คำตอบแบบสอบถามรอบนี้ ผู้วิจัยจะต้องรวบรวมความคิดเห็นและวิเคราะห์คำตอบโดยละเอียดแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อกำหนดกรอบของปัญหาในรอบต่อไป

รอบที่ 2 : แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

แบบสอบถามรอบที่ 2 พัฒนาจากคำตอบของแบบสอบถามในรอบที่ 1 โดยการรวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเข้าด้วยกัน รวมทั้งตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันออก หลังจากนั้นจึงสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งรอบที่ 2 นี้

จะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญออกความคิดเห็นในลักษณะของการจัดระดับความสำคัญในคำถามแต่ละข้อ รวมทั้งระบุเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยลงในช่องว่างท้ายข้อความ นอกจากนี้ยังสามารถเขียนคำแนะนำเพิ่มเติมได้อีกด้วยสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามรอบนี้ ส่วนใหญ่จะหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม หรือพิสัยระหว่างควอไทล์หรือค่า IR (Interquartile Range)

รอบที่ 3 : แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นการพัฒนาคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ถ้าพบว่าค่า IR มีค่าน้อย แสดงว่าความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญค่อนข้างสอดคล้องกัน สามารถสรุปความได้ แต่ถ้าค่า IR มีค่ามาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดค่อนข้างกระจัดกระจาย ยังไม่สามารถสรุปความใด ๆ ได้ จะต้องสร้างแบบสอบถามฉบับใหม่เป็นรอบที่ 3 โดยมีข้อความเดียวกันกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่า IR และเขียนเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญผู้นั้นได้ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 ลงไป แล้วส่ง กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญคนเดิมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่

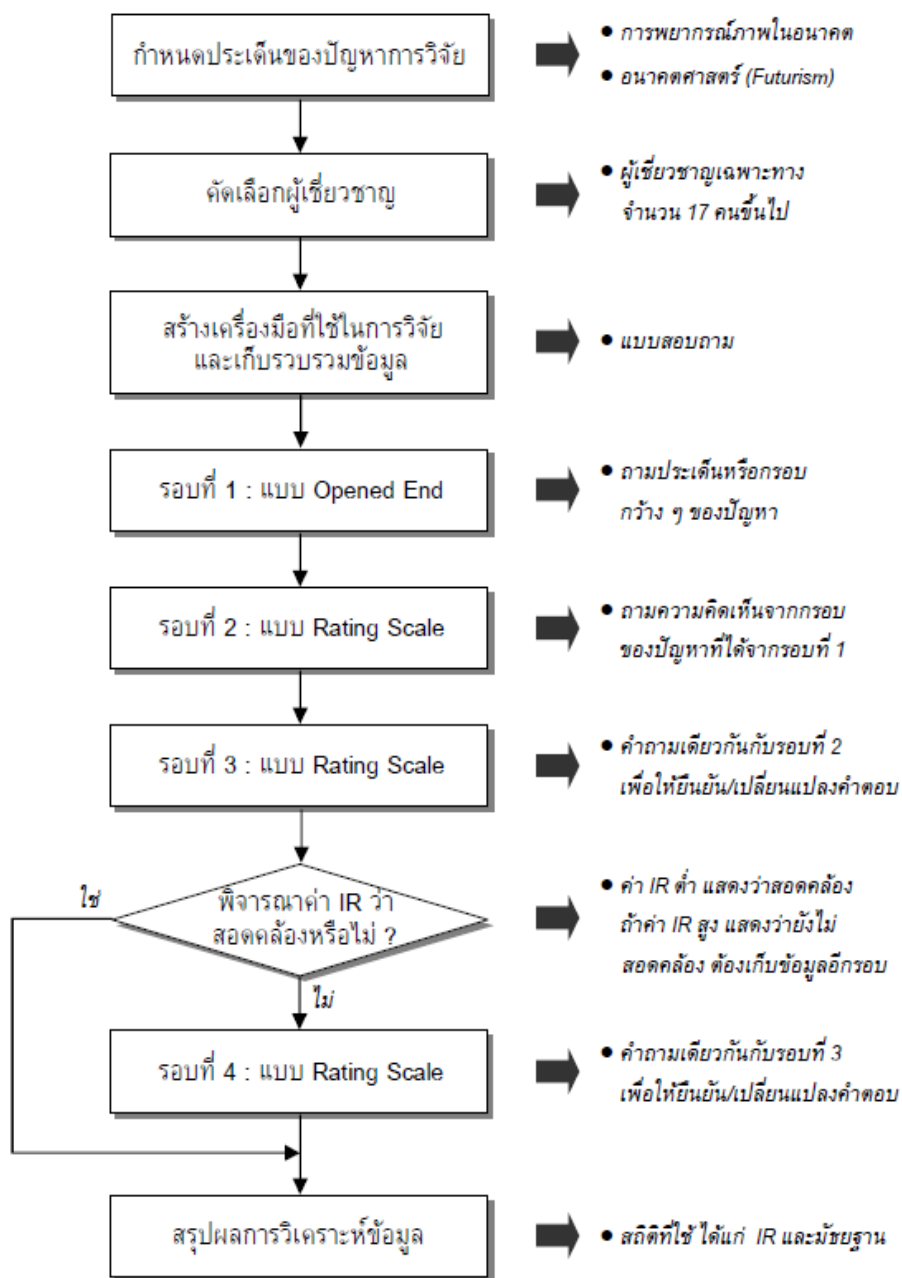
การเก็บข้อมูลรอบที่ 3 นี้ จึงมีความสำคัญมาก เนื่องจากการยืนยันคำตอบของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นคำถามเดิม ผู้วิจัยจะต้องมีความรอบคอบและไม่มีอคติใด ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการระบุเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คนได้ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 ที่ผ่านมาแล้ว

รอบที่ 4 : แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

แบบสอบถามรอบที่ 4 กระทำตามขั้นตอนเดียวกันกับรอบที่ 3 ซึ่งถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรอบนี้ได้คำตอบที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ถ้าได้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์หรือค่า IR น้อย แสดงว่าความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็สามารถยุติ กระบวนการวิจัยและสรุปผลการวิจัยได้ โดยทั่วไปการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 จะมีความแตกต่างกันน้อยมาก ดังนั้น จึงอาจจะสรุปผลการวิจัยได้ตั้งแต่แบบสอบถามรอบที่ 3 ถ้าพบว่าค่า IR ที่ได้ในแต่ละข้อความมีค่าน้อย ๆ แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในวงแคบ ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลในรอบที่ 4

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้คำตอบจากผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากแบบสอบถามรอบที่ 3 หรือรอบที่ 4 โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นหลักแล้ว ผู้วิจัยก็จะสามารถสรุปคำตอบที่ได้ที่ละเอียดประเด็น ๆ จากแบบสอบถาม เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และรายงานข้อค้นพบภาพในอนาคตของปัญหาการวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป³⁷

แผนภูมิที่ 3 แสดงกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

ที่มา : ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์, การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2558

เข้าถึงได้จาก <http://202.143.130.99/files/delphi3.pdf>.

³⁷ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์, การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2558 เข้าถึงได้จาก <http://202.143.130.99/files/delphi3.pdf>

ข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิคเดลฟาย

1. การตัดสินใจโดยใช้กลุ่มบุคคลจะมีความตรงมากกว่าการตัดสินใจโดยคนคนเดียว และการตัดสินใจจะมีความตรงมากขึ้น หากผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในประเด็นนั้นๆ

2. การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคลจะมีความเที่ยงมากขึ้น และหากไม่มีการเผชิญหน้าระหว่างสมาชิกในกลุ่มจะสามารถลดผลกระทบจากอคติ จากอคติและความคิดของกลุ่มได้

ลักษณะที่สำคัญของเทคนิคเดลฟาย

1. การไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล
2. การเก็บข้อมูลซ้ำ
3. การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับการควบคุมจากผู้ดำเนินการ
4. การสรุปคำตอบของกลุ่มด้วยวิธีการทางสถิติ

กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเดลฟาย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ตัดสินใจ ซึ่งต้องใช้ผลการทำเดลฟายในการวางแผนพัฒนางาน
2. กลุ่มผู้รับผิดชอบในกระบวนการเดลฟาย
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล³⁸

เครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคเดลฟาย

เครื่องมือสำคัญคือ แบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ประเภท คือ แบบสอบถามปลายเปิด และแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า โดยการจัดทำแบบสอบถามในรอบที่ 3 นั้นจะมีการนำเสนอค่าสถิติเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการพิจารณาถึงความเห็นเพื่อหาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งค่าสถิติที่ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับมีหลายวิธี คือ

1. การตรวจสอบจากค่าร้อยละ

โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันอย่างน้อยร้อยละ 60 และจะได้ฉันทามติเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบในแต่ละรอบเพิ่มขึ้นหรือลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

³⁸สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), 47.

2. การตรวจสอบด้วยค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบประมาณค่า 5 ระดับจะใช้เกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 4 กรณี ซึ่งจะคล้ายคลึงกัน คือ ค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 สำหรับแบบประมาณค่า 6 ระดับ จะใช้เกณฑ์ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50

3. การตรวจสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย

การแปลความหมายจากค่าสัมประสิทธิ์การกระจายไปสู่การได้รับฉันทามติมี 2 แบบ

1. ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่ามากกว่าศูนย์แต่ไม่เกิน 0.5 สรุปว่า ได้รับฉันทามติในระดับสูงสามารถยุติกระบวนการเดลฟายได้

2. ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่ามากกว่า 0.5 สรุปว่า ได้รับฉันทามติในระดับต่ำควรดำเนินการในรอบต่อไป³⁹

รูปแบบของเทคนิคเดลฟาย มี 2 รูปแบบคือ

1. รูปแบบดั้งเดิม

เทคนิคเดลฟายแบบเดิม หมายถึง วิธีการเก็บรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากกลุ่มผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆ เพื่อสร้างความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันหรือฉันทามติระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการนำมาสู่ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดนำในรอบแรก และใช้แบบสอบถามปลายปิดในรอบต่อ ๆ ไป

ปัญหาของเทคนิคเดลฟายแบบเดิม คือ

1. ใช้เวลานานในการตอบแบบสอบถามปลายเปิด
2. การเก็บข้อมูลหลายรอบทำให้ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกเบื่อและถูกรบกวนมากเกินไป
3. อัตราการตอบกลับค่อนข้างต่ำ
4. ข้อมูลที่ได้ไม่ค่อยมีความหลากหลาย ตอบเข้าหาค่ากลางเพื่อให้ยุติโดยเร็ว

2. รูปแบบปรับปรุง

เทคนิคเดลฟายที่มีการปรับปรุงวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และลดข้อจำกัดในเทคนิคเดลฟายแบบเดิม โดยเฉพาะข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาในการเก็บข้อมูล ด้วยเทคนิคต่าง ๆ ดังนี้

³⁹สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), 47.

1. การใช้วิธีการระดมความคิดแทนการตอบแบบสอบถามเปิดในรอบแรก
2. การใช้วิธีการสัมภาษณ์แทนการตอบแบบสอบถามเปิดในรอบแรก
3. การประชุมแบบเดลฟาย
4. เดลฟายที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน
5. เดลฟายกลุ่ม

หลักการของเดลฟายมี 3 ประการ คือ

1. การกำหนดโครงการของเส้นทางการส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร
2. การให้ข้อมูลย้อนกลับ
3. การเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล⁴⁰

ข้อดีและข้อเสียของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

ข้อดีของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย มีดังนี้

1. มีความเชื่อถือ ผลการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจะมีความน่าเชื่อถือมากและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เนื่องจากสาเหตุดังนี้
 - 1.1 เป็นคำตอบที่ได้จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความชำนาญพิเศษ ในสาขาวิชานั้น ๆ อย่างแท้จริง
 - 1.2 ผลการวิจัยได้ผ่านกระบวนการพิจารณาจากการย้าถามหลายรอบ จึงเป็นคำตอบที่ถ่วงรอกอย่างรอบคอบ ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นของผลการวิจัยสูง
 - 1.3 ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของกลุ่ม เนื่องจากไม่มีการแจ้งผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มให้ทราบและไม่ทราบด้วยว่าแต่ละคนเสนอความคิดเห็นอย่างไร ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจึงมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันและได้ตอบแบบสอบถามฉบับเดียวกันทุกรอบ รวมทั้งมีโอกาสปรับเปลี่ยนหรือยืนยันความคิดเห็นของตนจนเกิดความมั่นใจในคำตอบที่ดีได้
2. ใช้เวลาในกระบวนการวิจัยไม่มาก เนื่องจากในกระบวนการเก็บข้อมูลแต่ละรอบจะใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์ ดังนั้น จึงใช้เวลาทั้งกระบวนการประมาณ 2-3 เดือน ซึ่งเป็นวิธีวิจัยที่ใช้เวลาสั้น ๆ แต่ได้ผลน่าเชื่อถือและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้
3. ใช้งบประมาณในการวิจัยไม่มากเนื่องจากไม่ต้องมีการพบปะโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แต่ใช้แบบสอบถามข้อมูลแต่ละรอบ ๆ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายลงไปได้มาก ซึ่งใน

⁴⁰สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), 47.

ปัจจุบันยังมีความสะดวกขึ้น เนื่องจากสามารถใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการตอบแบบสอบถามและติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้วิจัยได้

4. ทำการวิจัยได้ทุกสถานการณ์ สามารถเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในสถานที่แตกต่างกันได้ทั้งทางด้านสภาพภูมิศาสตร์และเวลา

5. เป็นวิธีวิจัยที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ซับซ้อน รวมทั้งผู้วิจัยสามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบ รวมทั้งความสอดคล้องความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ

6. วิเคราะห์ข้อมูลง่ายเนื่องจากใช้สถิติพื้นฐานเพียงค่าเฉลี่ย มัชยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์เท่านั้น⁴¹

สุวิมล ว่องวานิช ได้กล่าวถึงข้อดีของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายดังนี้

1. เป็นเทคนิคที่ไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล สามารถเก็บเป็นความลับได้

2. สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากได้อย่างกว้างขวางโดยไม่ต้องจัดการประชุม ลดข้อจำกัดด้านการเดินทาง ทำให้ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายไม่ต้องมีการจัดประชุม จ่ายเฉพาะค่าไปรษณีย์

3. ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความน่าเชื่อถือเพราะผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระไม่ถูกครอบงำทางความคิด

4. ข้อสรุปที่ได้จากเทคนิคเดลฟายได้ผ่านการไตร่ตรองอย่างรอบคอบหลายขั้นตอน ให้ความเวลาในการคิด ทำให้คำตอบที่ได้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

5. เป็นกระบวนการกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ทางความคิด เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แม้จะไม่มี การเผชิญหน้า

6. สามารถกำหนดระดับความสอดคล้องทางความคิดโดยอธิบายได้ด้วยสถิติ

7. เป็นการเก็บข้อมูลที่ให้อิสระทางความคิดแก่ผู้ตอบหากไม่เห็นด้วยกับคำตอบของกลุ่ม ก็สามารถแสดงความคิดเห็นโดยใช้คำตอบปลายเปิดได้

8. แม้จะเป็นเทคนิคที่ไม่มีกระบวนการเก็บข้อมูลแบบไม่เป็นทางการและเป็นการตัดสินใจบนฐานของความคิดเห็น แต่หากได้ข้อมูลที่มาจากฐานความรู้ วิธีนี้จะเป็นการดำเนินงานที่เป็นทางการ⁴²

⁴¹มนต์ชัย เทียนทอง, การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2558. เข้าถึงได้จาก <http://home.dsd.go.th>.

⁴²สุวิมล ว่องวานิช, การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), 52.

ข้อเสียของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย มีดังนี้

1. การคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามหากไม่ใช่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาอย่างแท้จริง จะทำให้ผลการวิจัยเกิดความคลาดเคลื่อนไปจากภาพในอนาคตที่จะเป็นจริง

2. ผู้เชี่ยวชาญไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยตลอด รวมทั้งเกิดความเบื่อหน่ายในการตอบแบบสอบถามหลายรอบ อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น เป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ มีภารกิจมาก หรือปัญหาอื่น ๆ ส่งผลให้กระบวนการวิจัยล่าช้า

3. ขาดการวางแผนยุทธวิธีในการติดตามแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ หรือเกิดการสูญหาย ทำให้ได้รับคำตอบกลับคืนมาไม่ครบหรือได้คำตอบกลับคืนมาด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้ยังพบอยู่เสมอว่าผู้เชี่ยวชาญซึ่งปกติจะมีภารกิจมากมักจะ เดินทางไปต่างประเทศบ่อยครั้งทำให้ระยะเวลาการวิจัยล่าช้าไปจากกำหนดการ

4. ผู้วิจัยขาดความรอบคอบหรือมีอคติในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้รับในแต่ละรอบ ทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนและขาดความเชื่อถือ

5. ขาดการศึกษาข้อมูลประกอบการทำวิจัยอย่างเพียงพอ ถึงแม้ว่าการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจะสรุปผลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักก็ตาม แต่ผู้วิจัยจะต้องศึกษาข้อมูลในประเด็นที่ทำการวิจัยเช่นกัน โดยเฉพาะรอบแรกซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ประเด็นต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญออกความคิดเห็น จะต้องครอบคลุมประเด็นปัญหาของการวิจัยทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและมีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอ⁴³

สุวิมล ว่องวานิช ได้กล่าวถึงข้อเสียของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายดังนี้

1. การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามหลายรอบทำให้ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกถูกรบกวนมากเกินไป และไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. การปิดกั้นมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ โดยการจำกัดกรอบความคิดผู้เชี่ยวชาญให้อยู่ภายในกรอบความคิดที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเท่านั้น

3. ผู้วิจัยอาจขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้รับในแต่ละรอบ

4. มีความเป็นไปได้ที่แบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายระหว่างทางหรือไม่ได้คำตอบกลับมานครบในแต่ละรอบ

⁴³มนต์ชัย เทียนทอง, การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2558. เข้าถึงได้จาก <http://home.dsd.go.th>.

5. คำตอบอาจมีความลำเอียง หากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญถูกกำหนดโดยไม่เป็นตัวแทนประชากร
6. การวิเคราะห์เนื้อหาและการนำเสนอผลโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นงานที่ยุ่งยาก และใช้เวลามากกว่ากระบวนการกลุ่มอื่นๆ
7. มีความเป็นไปได้ที่ความคิดที่แตกต่างหรือตอบแบบสุดขั้วไม่ได้รับความสนใจ และถูกบีบให้ตอบตามค่ากลางเพื่อให้เกิดฉันทามติ
8. การรอแบบสอบถามกลับคืนในแต่ละรอบทำให้สิ้นเปลืองเวลาในการเก็บข้อมูล เทคนิคนี้ใช้เวลาประมาณ 30-45 วัน⁴⁴

⁴⁴สุวิมล ว่องวาณิช, การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), 53.

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 และได้ทำพิธีเปิดอาคารสำนักงานเขตพื้นที่อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 16 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2551 อาคารสำนักงานตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกโรงเรียนอนุบาลบ่อพลอย ตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี และได้ย้ายไปยังอาคารสำนักงานใหม่ ถนนบ่อพลอย-อุ้มทอง โดยมีพิธีเปิดป้ายชื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 แห่งใหม่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาและมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามหลักการรองรับการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ มีพื้นที่รับผิดชอบในการบริหารการศึกษาคครอบคลุม 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ่อพลอย อำเภอหนองปรือ และอำเภอเลาขวัญ มีการบริหารจัดการศึกษา และการกำหนดกรอบนโยบายดังนี้

การบริหารจัดการศึกษา

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ทั้งหมด 93 โรงเรียนอยู่ในอำเภอบ่อพลอย 33 โรงเรียน อำเภอหนองปรือ 18 โรงเรียนอำเภอเลาขวัญ 42 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง 52 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 41 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 6 กลุ่ม 1 หน่วย 1 ศูนย์ ประกอบด้วย

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
3. กลุ่มนโยบายและแผน
4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
6. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
7. หน่วยตรวจสอบภายใน
8. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (ITEC)

นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 โดยทบทวนภารกิจและกำหนดแผนการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมแนวทางการดำเนินงานโดยวิเคราะห์จากกรอบนโยบายด้านสังคมของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายการพัฒนาและบูรณาการการศึกษาของกลุ่มจังหวัด นำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กรให้เป็นปัจจุบัน และกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และเป้าหมายการดำเนินงานบริหารจัดการศึกษาในปีงบประมาณ พ.ศ.2557 เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดทุกระดับได้ใช้เป็นกรอบ ในการดำเนินงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เป็นองค์กรชั้นนำ ขับเคลื่อนคุณภาพและลดช่องว่างของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง⁵⁹

ค่านิยมองค์กร

SPIRIT

S = Service จิตรักบริการ

P = Performance งานมีประสิทธิภาพ

I = Information สารสนเทศเด่น

R = Responsibility เน้นความรับผิดชอบ

I = Idea ริเริ่ม สร้างสรรค์

T = Team ยึดมั่น สามัคคี

พันธกิจ

พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา และลดช่องว่างของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้มีคุณธรรม จริยธรรมมีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยึดมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาสู่คุณภาพพระระดับสากล

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีคุณภาพ ทัวถึง และเสมอภาค

3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาลและสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

กลยุทธ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทาผลผลิตงานวน 5 ผลผลิต ได้แก่ ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา ผู้จบการศึกษาคะทั่ง เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสมรรถภาพและเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นหน่วยกำกับ ประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษา ซึ่งในแผนปฏิบัติการ 4 ปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ได้กำหนดการขับเคลื่อนกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ดังนี้⁶⁰

กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาคคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 : ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย ก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน บนวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 3 : ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำ ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 : พัฒนาคครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ให้สามารถจัดกิจกรรมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 : พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาและหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา

นโยบายและเป้าหมายสำคัญประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 ของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

- นโยบายที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

1. การกระจายอำนาจโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน SBM
2. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (O-NET/NT /การอ่านออก เขียนได้)
3. การยกระดับการประกันคุณภาพ และมาตรฐานของ สพท. และ ร.ร.
4. การจัดการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

(การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน/ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน)

- เป้าหมายสำคัญ

1. นักเรียน ป.3 (99 %) ป.6 (100%) อ่านหนังสือได้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5
3. โรงเรียนผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐานจาก สมศ. 100 %
4. ร้อยละ100 ของประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษา
5. อัตราการออกกลางคันไม่เกิน ร้อยละ 0.2⁴⁵

⁴⁵กลุ่มนโยบายและแผน, แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557, (กาญจนบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4, 2557), 7-12.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์

จรรยา จีบบัง ทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ 1. การพัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ ได้แก่ พัฒนาทักษะความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ให้กับครู การเพิ่มประสิทธิภาพและปริมาณการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานให้กับครู โรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนในแต่ละปี อย่างเป็นระบบ มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ครอบคลุมเพียงพอและเป็นปัจจุบัน มีโครงสร้างการแบ่งงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน และมีการสร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร 2. การพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การสร้างหรือผลิตสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอนการบูรณาการการสอน โดยใช้แผนการสอนละเอียดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมเพื่อพัฒนา และการนิเทศ กำกับติดตามของผู้บริหารอย่างใกล้ชิด 3. การส่งเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน ได้แก่ การหมุนเวียนการสอนของครูตามความรู้ความสามารถและความถนัด การปรับปรุงสถานที่สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การใช้แผนการสอนละเอียดและมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุมครบทุกด้าน 4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ได้แก่ สร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

46

ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์ ทำการวิจัยข้อเสนอแนวทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ อาจารย์กลุ่มศิลปะของ

⁴⁶จรรยา จีบบัง. “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554), บทคัดย่อ.

มหาวิทยาลัยมีความสามารถสูง สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อนได้แก่ อาจารย์ส่วนมากทำงานเป็นส่วนบุคคลมากกว่าการทำงานเป็นทีม สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส ได้แก่ ภาครัฐสนับสนุนด้านการวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภัยคุกคามได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินจากรัฐบาลมีแนวโน้มลดลง เป็นต้น

2. กลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วยแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2511 – 2559) ควรจะมี 7 กลยุทธ์ 29 มาตรการ ประกอบด้วย กลยุทธ์ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทักษะวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์ มีการบูรณาการความรู้สู่สังคม มี 8 มาตรการ กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์และการบูรณาการระหว่างศาสตร์และศิลป์มี 5 มาตรการ กลยุทธ์การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยและการสร้างสรรค์ชั้นนำมี 5 มาตรการ กลยุทธ์บริการวิชาการโดยการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีและงานวิจัยสู่สังคมมี 3 มาตรการ กลยุทธ์สืบสวน สร้างสรรค์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมสู่ความเป็นเลิศมี 3 มาตรการ กลยุทธ์การบริหารจัดการเชิงสร้างสรรค์มี 3 มาตรการ กลยุทธ์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยมี 2 มาตรการ

3. ข้อเสนอแนะทางแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) คือ มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งการสร้างสรรค์ เป็นเลิศด้านศิลปวัฒนธรรม บูรณาการศาสตร์และศิลป์ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การพัฒนาสังคมยั่งยืน⁴⁷

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

พทธิพงศ์ พลอาจ ทำการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้”

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรมีลักษณะการดำเนินงานตามโครงสร้างอย่างชัดเจนแต่สามารถยืดหยุ่นได้เพื่อลดขั้นตอนการทำงานและปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกได้ 12 กลยุทธ์ มาตรการในการดำเนินการตามกลยุทธ์จำนวน 36 มาตรการ และตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จจำนวน 54 ตัวชี้วัด 3. ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์

⁴⁷ ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์. “ข้อเสนอแนะทางแผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศิลปากรในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)” (ดุขุฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), บทคัดย่อ.

โดยภาพรวม พบว่า มีความสอดคล้องในระดับมาก มีความเป็นไปได้ในระดับมาก มีความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก และมากที่สุด⁴⁸

จิรวัดน์ สุวรรณสนธิ์ ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเลย”

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพการบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่ค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย คือ คุณลักษณะของผู้บริหาร แผนงานของโรงเรียน การพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การจัดการ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การให้ขวัญกำลังใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการรายงานผล ตามลำดับ ส่วนปัญหาการบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากด้านปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยไปหาค่าเฉลี่ยมากคือคุณลักษณะของผู้บริหาร แผนงานของโรงเรียน การจัดการ การพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การให้ขวัญกำลังใจ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การรายงานผลและการมีส่วนร่วม ของชุมชน ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการครูโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารการประถมศึกษาจังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการครู โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05⁴⁹

⁴⁸พัทธิพงศ์ พลอาจ. “กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2555), บทคัดย่อ.

⁴⁹จิรวัดน์ สุวรรณสนธิ์. “การบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเลย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2546), บทคัดย่อ.

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับเทคนิคเดลฟาย

พงษ์พิชัย รัชดานุวัฒน์ วิจัยเรื่อง แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมข้าวไทย เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อ 8 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาการผลิต ด้านเกษตรกร ด้านราคา ด้านการแปรรูป และพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งออก ด้านการจัดการขนส่ง ด้านนโยบายและการสนับสนุนของภาครัฐ และด้านความร่วมมือของภาคเอกชน ผลการวิจัยแต่ละด้านสรุปได้ว่า แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมข้าวไทย ของด้านต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญให้ระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดเกือบทุกแนวทาง โดยผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นอยู่ในช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านการพัฒนาการผลิต สิ่งที่ต้องปฏิบัติได้แก่ ส่งเสริมการพัฒนาระบบการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และส่งเสริมระบบการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ที่ดี ด้านเกษตรกรสิ่งที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ ส่งเสริมให้เกษตรกรได้ใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี ศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาของเกษตรกร และหาแนวทางแก้ไข และพัฒนาเกษตรกรให้ผลิตข้าวอย่างมีคุณภาพ โดยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต ด้านราคาสิ่งที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ จัดหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ และเพิ่มศักยภาพทางการตลาดแก่เกษตรกร ด้านการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งที่ควรปฏิบัติได้แก่ มีการตรวจสอบคุณภาพข้าวอย่างมีมาตรฐานที่ชัดเจน และส่งเสริมการพัฒนาการแปรรูปข้าวให้มีความหลากหลายและมีมูลค่าสูง ด้านการส่งออก สิ่งที่ต้องปฏิบัติได้แก่ ศึกษา กฎระเบียบ ของแต่ละประเทศในการนำเข้าสินค้า กำหนดชนิดข้าว และคุณภาพข้าวในการส่งออกของแต่ละประเทศอย่างชัดเจน ด้านการจัดการขนส่งสิ่งที่ควรปฏิบัติได้แก่ ลดความซ้ำซ้อนของขั้นตอนการส่งออกข้าวโดยมีศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ด้านนโยบายและการสนับสนุนของภาครัฐสิ่งที่ควรปฏิบัติได้แก่ สนับสนุนงานวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าข้าวกำหนดนโยบายระยะยาว ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย และด้านความร่วมมือภาคเอกชน สิ่งที่ต้องปฏิบัติได้แก่ ร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หาตลาดใหม่ และปรับปรุงคุณภาพ ส่งเสริมการส่งออกประชาสัมพันธ์ชนิดข้าวไทยให้ต่างประเทศรู้จัก⁵⁰

มาหามะรอสลี แมยู วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม คณะอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามยะลาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

⁵⁰พงษ์พิชัย รัชดานุวัฒน์, “แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมข้าวไทย เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย” (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2554), บทคัดย่อ.

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรสอดคล้องกับแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลามในอนาคต โดยรายวิชาและคำอธิบายรายวิชาที่นำเสนอในแบบตรวจสอบความเหมาะสมรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมที่จะบรรจุในหลักสูตร ซึ่งค้ำมีฐานความเหมาะสมอยู่ในระดับ 4 (เหมาะสม) ขึ้นไปทุกรายวิชา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 5 (เหมาะสมมาก) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ไม่เกิน 1 และแบบตรวจสอบความเหมาะสมในรอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารายวิชาที่มีความเหมาะสมที่จะบรรจุในหลักสูตร ซึ่งค้ำมีฐานของความเหมาะสมอยู่ในระดับ 4 (เหมาะสม) ขึ้นไปทุกรายวิชา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 5 (เหมาะสมมาก) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ไม่เกิน 1 และเมื่อเปรียบเทียบการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ไม่แตกต่างกัน โดยรายวิชาที่มีความเหมาะสมและค่าความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด (คือ ค้ำมีฐานเท่ากัน หรือมากกว่า 3.51 และมีค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ เท่ากันหรือต่ำกว่า 1.50) มีจำนวน 39 ข้อ และการที่ค้ำมีฐานในรอบที่ 3 สูงกว่าหรือเท่ากับรอบที่ 2 ทุกข้อ แสดงว่า คำตอบของผู้เชี่ยวชาญส่วนมากไม่เปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น⁵¹

วุฒิกร ป้อมมะรัง วิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้ข้อบ่งชี้เทคโนโลยีการศึกษาด้านการพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ โดยมี 6 มาตรฐาน 36 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านการวิจัยและทฤษฎี มี 1 มาตรฐาน คือบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนการสอน มี 10 ตัวบ่งชี้
2. องค์ประกอบด้านการออกแบบ มี 1 มาตรฐาน คือการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การประเมินกระบวนการและการประยุกต์ มี 12 ตัวบ่งชี้
3. องค์ประกอบด้านการผลิต มี 1 มาตรฐาน คือการติดต่อสื่อสาร มี 5 ตัวบ่งชี้
4. องค์ประกอบด้านการประเมินและการเลือก มี 1 มาตรฐาน คือการประเมินสำหรับการจัดการเรียนการสอน มี 2 ตัวบ่งชี้

⁵¹ มาหามะรอสลี แมยู, “การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม คณะอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามยะลาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย” (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2551), บทคัดย่อ.

5. องค์ประกอบด้านการช่วยเหลือสนับสนุน มี 1 มาตรฐาน คือเทคโนโลยีสนับสนุนมี 5 ตัวบ่งชี้

6. องค์ประกอบด้านการนำไปใช้หรือเผยแพร่ มี 1 มาตรฐาน คือกฎระเบียบและประเด็นทางสังคมและจริยธรรม มี 2 ตัวบ่งชี้

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้มาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระบบ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการวางแผน การปรับปรุงและประเมินผลด้านเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อพัฒนาการสอนของคณาจารย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น⁵²

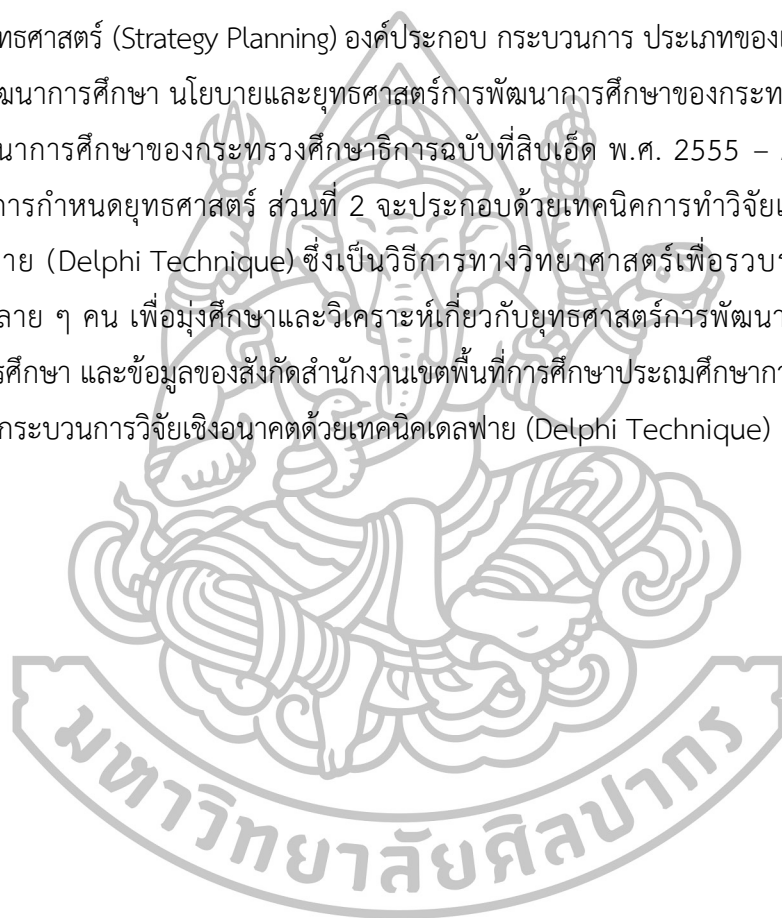
วิภานต์ แสงอุบล ทำวิจัย การพัฒนาแนวทางในการตรวจคัดกรองผู้ป่วยทางทันตกรรมจัดฟันโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่าสามารถสรุปความคิดเห็นของกลุ่มได้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยแบบสอบถามรอบแรกมีผู้เชี่ยวชาญตอบกลับ 17 ท่าน (ร้อยละ 73.91) ส่วนในรอบที่ 2 มีการตอบกลับทั้งหมด ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรทันตกรรมจัดฟันจากสถาบันการศึกษาในภูมิภาคเอเชีย ทำงานเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และมีประสบการณ์ในการให้การรักษาทันตกรรมจัดฟัน 10 – 32 ปี พบว่าผลจากแบบสอบถามรอบที่หนึ่งและสองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่แนะนำว่าควรเริ่มให้การรักษาทันตกรรมจัดฟันในระยะชุดฟันผสมระยะแรกแต่ในระยะชุดฟันน้ำนมควรให้การรักษาเฉพาะ การสูญเสียฟันหลังน้ำนม การสบเหลี่ยมในแนวตั้งแบบสมบรูณ์ทำให้เกิดการบาดเจ็บ ขากรรไกรล่างผิดตำแหน่งเนื่องจากการสบฟันก่อบาดเจ็บและนิสัยดูดนิ้ว ส่วนในระยะชุดฟันผสมระยะแรกควรให้การรักษารสบฟันผิดปกติทั้งหมดยกเว้นฟันหน้าบนและล่างซ้อน และฟันหน้าบนห่างซึ่งควรให้การรักษาในระยะชุดฟันผสมระยะท้ายและหรือชุดฟันแท้ ส่วนระยะชุดฟันผสมระยะท้ายและชุดฟันแท้ควรให้การรักษารสบฟันผิดปกติทั้งหมดยกเว้นภาวะยิ้มเห็นเหงือก ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่คือให้การรักษาทันตกรรมจัดฟันนั้นควรขึ้นกับความต้องการและความร่วมมือของผู้ป่วย⁵³

⁵²วิภานต์ แสงอุบล, “การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้เทคนิคเดลฟาย” (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552), บทคัดย่อ.

⁵³วิภานต์ แสงอุบล, “การพัฒนาแนวทางในการตรวจคัดกรองผู้ป่วยทางทันตกรรมจัดฟันโดยใช้เทคนิคเดลฟาย” (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์สุขภาพช่องปาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552), บทคัดย่อ.

สรุป

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 4 จำแนกเนื้อหาและสาระออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี การวางแผนยุทธศาสตร์ที่เน้นในด้านของการพัฒนาการศึกษา จะประกอบด้วย แนวคิดของการวางแผน การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategy Planning) องค์ประกอบ กระบวนการ ประเภทของแผนยุทธศาสตร์ สำหรับการพัฒนาการศึกษา นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 – 2559 งานวิจัย เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ ส่วนที่ 2 จะประกอบด้วยเทคนิคการทำวิจัยเชิงอนาคตด้วย เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อรวบรวมข้อมูลจาก ผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คน เพื่อมุ่งศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา และข้อมูลของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 โดยใช้แนวคิดกระบวนการวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ร่วมกับแนวคิดกระบวนการวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยกำหนดผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามดังนี้ ส่วนที่ 1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ผู้อำนวยการกลุ่มงานและศึกษานิเทศก์ จำนวน 8 ท่าน ส่วนที่ 2 ระดับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และครูสายผู้สอนที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 9 ท่าน และมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยกระบวนการ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างเป็นระบบและบรรลุเป้าหมายของการวิจัย จึงกำหนดรายละเอียดและวิธีการศึกษาครั้งนี้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

เพื่อเสนอขออนุมัติโครงการ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร ตำรา กฎระเบียบ ข้อมูลวรรณกรรม สถิติต่างๆ รายงานการวิจัย รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อขอคำแนะนำและความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการจัดทำโครงการวิจัย เสนอโครงการวิจัยเพื่อขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สร้าง ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi technique research) ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัย นำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามคำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

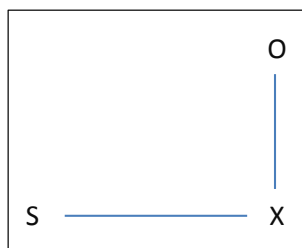
ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

แผนแบบของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

แผนแบบที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ตรวจสอบสภาพตามความเป็นจริงโดยไม่มีการทดลอง (the one-shot, non-experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

เมื่อกำหนด

S หมายถึง ตัวอย่างที่ได้มาจากเลือกแบบเจาะจง

X หมายถึง ตัวแปรที่ต้องการวัด

O หมายถึง ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

แผนการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดตามวิธีการของการวิจัยแบบเดลฟายเทคนิค ดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คือ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 จำนวน 1 ท่าน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 จำนวน 1 ท่าน ผู้อำนวยการกลุ่มงาน จำนวน 3 ท่าน ซึ่งกำหนดให้ 1 ใน 3 ท่านเป็นผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน และศึกษานิเทศก์จำนวน 3 ท่าน รวม 8 ท่าน

ส่วนที่ 2 คือ ระดับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน และครูสายผู้สอนที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 3 ท่าน รวม 9 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจาก 2 ส่วน รวมทั้งสิ้น 17 ท่าน ซึ่งเป็นไปตามอัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมากจะเริ่มคงที่ คือ 0.02

การเก็บข้อมูลรอบที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามปลายเปิดถึงผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 และเก็บรวบรวมข้อมูลคืนสู่ผู้วิจัย

การเก็บข้อมูลรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากการการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 4 ของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม เพื่อส่งกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมอีกครั้ง โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะต้องลงความคิดเห็นตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม้แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จากประเด็นความถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น จากนั้นส่งคืนสู่ผู้วิจัย

การเก็บข้อมูลรอบที่ 3 หลังจากได้รับแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 แล้ว ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้ในแต่ละข้อคำถามหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range ; $Q3 - Q1$) แล้วสร้างแบบสอบถามอีกครั้งโดยใช้ข้อความเดียวกันกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพียงเพิ่มค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range ; $Q3 - Q1$) และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นได้ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม จากนั้นส่งแบบสอบถามให้กับผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาคำตอบอีกครั้งว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำตอบพร้อมระบุเหตุผลของคำตอบนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพิจารณาคัดเลือกมาตรฐานและตัวบ่งชี้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 4 โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาฉันทามติ (Consensus) ผู้วิจัยข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกับคำตอบของกลุ่ม โดยหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range ; $Q3 - Q1$)

เกณฑ์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการพิจารณาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟาย ดังนี้

1.1 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 ค่าสมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานไม่เกิน 1.00 แสดงว่าตัวบ่งชี้ดังกล่าวได้รับฉันทามติ (ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน)

1.2 มาตรฐานและตัวบ่งชี้ใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เกิน 1.50 ค่าสมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานเกิน 1.00 แสดงว่าตัวบ่งชี้ดังกล่าวไม่ได้รับฉันทามติ (ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่สอดคล้องกัน)

2. การวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานที่คำนวณได้ในตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบและกำหนดเกณฑ์แปลผลค่ามัธยฐาน (Median) จากการวิเคราะห์ที่ได้ ดังนี้

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยอย่างยิ่งว่ามาตรฐานหรือตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในองค์ประกอบนั้น

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยว่ามาตรฐานหรือตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในองค์ประกอบนั้น

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ไม่แน่ใจว่ามาตรฐานหรือตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในองค์ประกอบนั้น

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ไม่เห็นด้วยว่ามาตรฐานหรือตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในองค์ประกอบนั้น

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่ามาตรฐานหรือตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมในการบ่งชี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในองค์ประกอบนั้น

สรุป

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ซึ่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ร่วมกับแนวคิดกระบวนการวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ผู้อำนวยการกลุ่มงาน และศึกษานิเทศก์

จำนวน 8 ท่าน ส่วนที่ 2 ระดับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และครูสายผู้สอนที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อรวบรวมตัวบ่งชี้ แบบสอบถามเพื่อคัดเลือกตัวบ่งชี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาฉันทามติ (Consensus) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกับคำตอบของกลุ่มโดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range ; Q3 – Q1)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi techniques) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและส่งเสริมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามคือผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 จำนวนทั้งสิ้น 17 ท่าน โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ในการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบการใช้เทคนิคเดลฟาย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามปลายเปิดของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามปลายเปิดของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1

ในตอนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามปลายเปิดของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ทั้ง 17 ท่าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ควรเลือกวิธีการในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม ตรงตามเป้าหมายกำหนด สนับสนุนบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ตรงสาขาวิชาที่ขาดแคลน ควรมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ครูมีการวัดและการประเมินผล ตรงตามหลักการวัดผล และตรงตามวัตถุประสงค์ มีกระบวนการนิเทศ ติดตามที่หลากหลาย การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนา รัฐควรสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพได้ในอนาคต จัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในท้องถิ่นให้ความรู้กับนักเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่ครบครันสำหรับผู้เรียน กระบวนการนิเทศติดตามที่มีประสิทธิภาพ ไม่

ดึงครูผู้สอนออกนอกห้องเรียนให้ครูเต็มศักยภาพ พัฒนาครูผู้สอน สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบมีประสิทธิภาพ ดึงชุมชนและท้องถิ่นให้มีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนมีเวทีในการการแสดงออก สร้างประสบการณ์และมีการฝึกงานภายนอกสถานศึกษา ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่โรงเรียน เพิ่มงบประมาณให้พอเพียง จัดหาบุคลากรให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน กรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานโรงเรียน ควรมีการจัดให้มีผู้ปกครองเครือข่ายผสานงานระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 ควรเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรเน้นการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกันทุกฝ่าย ทั้ง 4 ฝ่าย ภาครัฐและภาคเอกชนมาสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการบริหารการเรียนการสอน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้คุณภาพตามเกณฑ์ พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จัดครูให้ตรงสาขาวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 6 ส่งเสริมการค้าเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยเน้นการทำงานเป็นทีม ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีรวมทั้งแหล่งการเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 7 ควรประชุมกรรมการสถานศึกษาเพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน กรรมการสถานศึกษาควรมีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 8 ผู้บริหารควรเอาใจใส่จริงจังและต่อเนื่องในทุกๆ เรื่องของโรงเรียน ฝ่ายต่างๆควรมีการประสานงานกันมากขึ้นและบริหารงานเชิงรุก ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการร่วมมือและประสานความคิด โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ของสถานศึกษาและนักเรียนเป็นสำคัญ ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความคิดกว้าง มองไกล ใฝ่สูง ควรจัดระบบสาธารณูปโภค เช่น น้ำดื่ม ห้องสุขา เพื่อให้บริการบุคลากร นักเรียน ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนด้านหลักสูตรและคุณลักษณะพิเศษของนักเรียน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 9 ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการทุกรูปแบบ ควรมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ควรประเมินการบริการของบุคลากรในโรงเรียนต่อผู้รับบริการ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 10 ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต รู้จักคิด ประดิษฐ์หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนขึ้นเองโดยบูรณาการ หลักสูตรท้องถิ่นมาปรับใช้ ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จาก วิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์ ควรมีผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ ควรใช้ Positive approach ในการควบคุมความประพฤติและวินัยของนักเรียน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 11 โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งในระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรเลือกวิธีการในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ เหมาะสม ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ควรจัดตั้งกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายผสานงานระหว่าง ผู้ปกครองและโรงเรียน ควรเน้นการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่ายทั้ง 4 ฝ่าย ควรนำ หลักธรรมาภิบาลมาบริหารโรงเรียน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมี ส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ควรเน้นกิจกรรมที่สร้างบุคลิกภาพและความ ฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักเรียน จัดสวัสดิการให้กับนักเรียนบ้านไกล

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 12 รัฐควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนให้กับผู้เรียน ควรมี ทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เรียนให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียน เช่น สายอาชีพ ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนด้านหลักสูตรและคุณลักษณะพิเศษของนักเรียน ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการทุกรูปแบบ ควรเน้นกิจกรรมที่สร้างบุคลิกภาพและความฉลาด ทางอารมณ์ให้กับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบมากขึ้น โดยการใช้กลยุทธ์เปิดประตูสู่ ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 13 ควรมีสวัสดิการและระบบตอบแทนที่จูงใจให้คนมีความรู้ ความสามารถและเป็นคนดีเข้ามาทำงาน ควรมีผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ ควรสนับสนุน บุคลากรให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ตรงตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน ควรมีการ ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบมากขึ้น โดยการใช้กลยุทธ์เปิดประตูสู่ชุมชน เน้น การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 14 ไม่ควรโยกย้ายหรือสับเปลี่ยนครูและบุคลากร ควรมีการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน ควรเป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางด้านวิชาการทั้งระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม เป็นระเบียบ เรียบร้อยมากขึ้น รัฐควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนให้กับผู้เรียน ควรมีการจัดกระบวนนิเทศ ติดตามที่หลากหลาย

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 15 ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนด้านหลักสูตรและคุณลักษณะพิเศษของ นักเรียน ควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาต่อยอดสร้างอาชีพได้ในอนาคต ควร

จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ควรจัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพผู้เรียนมากกว่าจำนวนนักเรียน ควรมีผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ ควรมีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 16 ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่ครบครันสำหรับผู้เรียน ควรสนับสนุนบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ตรงตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน รัฐบาลควรสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ควรเป็นสถานศึกษาที่เป็นผู้นำในด้านการวิจัยการสอน

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 17 ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ ควรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เรียนให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียน เช่น สายอาชีพ ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จากวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์ ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จากวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบมากขึ้น โดยการใช้กลยุทธ์เปิดประตูสู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

ในตอนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ประกอบด้วย 1. ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 2. ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา 3. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4. ด้านการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 5. ด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการ โดยใช้ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญยุทธศาสตร์การ
พัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4

ยุทธศาสตร์	ความคิดเห็น	ค่ามัธยฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ			
1	ควรเลือกวิธีการในการพัฒนาโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม ตรงตาม เป้าหมายที่กำหนด	5	1.0
2	ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนา โรงเรียนขยายโอกาส	5	1.0
3	ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้หรือแหล่ง เรียนรู้ที่ครบครันสำหรับผู้เรียน	5	1.0
4	ชุมชนและท้องถิ่นควรมีบทบาทในการ บริหารสถานศึกษา	5	1.0
6	ควรจัดให้มีการประชุมกรรมการสถานศึกษา เพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน	5	1.0
7	ส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพทางการศึกษาโดยเน้นการทำงาน เป็นทีม	5	1.0
8	ควรเน้นการบริหารการศึกษาแบบมี ส่วนรวมกันทุกฝ่ายทั้ง 4 ฝ่าย	5	1.0
9	โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	5	1.0
10	ผู้บริหารควรเอาใจใส่จริงจังและต่อเนื่องใน ทุกๆเรื่องของโรงเรียน ฝ่ายต่างๆควรมีการ ประสานงานกันมากขึ้นและบริหารงานเชิง รุก	5	1.0
11	ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการร่วมมือและ ประสานความคิด โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ ของสถานศึกษาและนักเรียนเป็นสำคัญ	5	1.0

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญยุทธศาสตร์การ
พัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ความคิดเห็น	ค่ามัธยฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ			
12	ควรมีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนเพื่อ การศึกษา	4	1.5
13	ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารโรงเรียน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลัก ความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความ รับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า	5	1.0
14	ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน ให้ชุมชนรับทราบมากขึ้น โดยการใช้กลยุทธ์ เปิดประตูสู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วม ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	5	1.0
2. การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา			
15	ไม่ควรโยกย้ายหรือสับเปลี่ยนครูและ บุคลากร	4	1.5
16	ควรสนับสนุนปัจจัยสำคัญที่ส่งต่อการพัฒนา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา	5	1.0
17	ควรสนับสนุนบุคลากรให้ตรงตามความ ต้องการของโรงเรียน ตรงตามสาขาวิชาที่ ขาดแคลน	5	1.0
18	ควรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ ในท้องถิ่นให้ความรู้กับนักเรียน	4	1.5
19	ไม่ควรดึงครูผู้สอนออกนอกห้องเรียนให้ครู สอนเต็มศักยภาพ	5	1.0
20	จัดครูให้ตรงตามสาขาวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระ	5	1.0

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ความคิดเห็น	ค่ามัธยฐาน	พิสัยระหว่างควอไทล์
2. การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา			
21	ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอน	5	1.0
22	ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ	5	1.0
23	ควรมีสวัสดิการและระบบตอบแทนที่จูงใจให้คนมีความรู้ความสามารถและเป็นคนดีเข้ามาทำงาน	4	1.5
24	ควรใช้ Positive approach ในการควบคุมความประพฤติและวินัยของนักเรียน	5	1.0
25	ควรมีการพัฒนาบุคลากรสายการสอนให้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์	5	1.0
26	ควรมีผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ	5	1.0
2. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
27	ยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน	5	1.0
28	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อ เทคโนโลยีรวมทั้งแหล่งเรียนรู้	4	1.5
29	ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนมีเวทีในการแสดงออก	4	1.5
30	ควรมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม	5	1.0

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญยุทธศาสตร์การ
พัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ความคิดเห็น	ค่ามัธยฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
3. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
31	ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ขึ้นเองโดยบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่น มาปรับใช้	5	1.0
32	ควรเป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็น เลิศทางด้านวิชาการทั้งระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น	4	1.5
33	ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริม นักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จาก วิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์	5	1.0
34	ควรจัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพ ผู้เรียนมากกว่าจำนวนนักเรียน	5	1.0
35	ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานใน การดำรงชีวิต รู้จักคิดประดิษฐ์หรือหา แนวทางในการแก้ปัญหา	5	1.0
36	ควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความคิด กว้าง มองไกล ใฝ่สูง	5	1.0
37	ควรเน้นกิจกรรมที่สร้างบุคลิกภาพและ ความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักเรียน	5	1.0
4. การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
38	รัฐบาลควรสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ใน การจัดการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ	5	1.0
39	ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้ เพียงพอต่อการพัฒนา	5	1.0

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญยุทธศาสตร์การ
พัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ความคิดเห็น	ค่ามัธยฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
40	ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ให้สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยมาก ขึ้น	5	1.0
4. การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
41	ควรจัดระบบสาธารณูปโภค เช่น น้ำ ดื่ม ห้องสุขา เพื่อให้บริการบุคลากร นักเรียน	5	1.0
42	ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	5	1.0
43	ควรจัดการสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา	5	1.0
44	ควรประเมินการบริการของบุคคลากร ในโรงเรียนต่อผู้รับบริการ	5	1.0
45	ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายใน ห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน	5	1.0
46	จัดสวัสดิการให้กับนักเรียนบ้านไกล	5	1.0
47	รัฐควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์การ เรียนให้กับผู้เรียน	5	1.0
48	ควรมีการจัดการเรียนเพื่อสนับสนุนให้ นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ของตน	5	1.0
49	ควรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เรียนให้ เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัวผู้เรียน เช่น สายอาชีพ	5	1.0
50	ควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม กับวัยของผู้เรียน	5	1.0
5. การพัฒนาคุณภาพวิชาการ			
51	ครูควรมีการวัดและการประเมินผลตรง	5	1.0

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญยุทธศาสตร์การ
พัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	ความคิดเห็น	ค่ามัธยฐาน	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
	ตามหลักการวัดผลและตรงตาม วัตถุประสงค์		
52	ควรมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ	5	1.0
53	ควรมีการจัดกระบวนการนิเทศ ติดตามที่ หลากหลาย	5	1.0
5. การพัฒนาคุณภาพวิชาการ			
54	ควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ สามารถพัฒนาต่อยอดสร้างอาชีพได้ใน อนาคต	5	1.0
55	ควรเน้นการยกระดับคุณภาพ การศึกษาทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3	5	1.0
56	ควรปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้เป็นศูนย์ วิทยบริการที่เต็มรูปแบบและทันสมัย	4	1.5
57	ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และ สนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ	5	1.0
58	ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และ สนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ	5	1.0
59	ควรเป็นสถานศึกษาที่เป็นผู้นำในด้าน การวิจัยการสอน	4	1.5
60	ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และ สนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการทุก รูปแบบ	4	1.5

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จำแนกตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 4 ในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ พบว่า ค่ามัธยฐานจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 4 ในด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน ได้แก่ ควรเลือกวิธีการในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่ครบครันสำหรับผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ควรจัดตั้งกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายประสานงานระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ควรจัดให้มีการประชุมกรรมการสถานศึกษาเพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยเน้นการทำงานเป็นทีม ควรเน้นการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกันทุกฝ่ายทั้ง 4 ฝ่าย โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผู้บริหารควรเอาใจใส่จริงจังและต่อเนื่องในทุกๆ เรื่องของโรงเรียน ฝ่ายต่างๆ ควรมีการประสานงานกันมากขึ้นและบริหารงานเชิงรุก ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการร่วมมือและประสานความคิด โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ของสถานศึกษาและนักเรียนเป็นสำคัญ ควรมีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารโรงเรียน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบมากขึ้น โดยการใช้กลยุทธ์เปิดประตูสู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 9 ข้อ และ ระดับมาก จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ข้อควรสนับสนุนปัจจัยสำคัญที่ส่งต่อการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ควรสนับสนุนบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ตรงตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน ไม่ควรดึงครูผู้สอนออกนอกห้องเรียนให้ครูสอนเต็มศักยภาพ จัดครูให้ตรงตามสาขาวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ควร

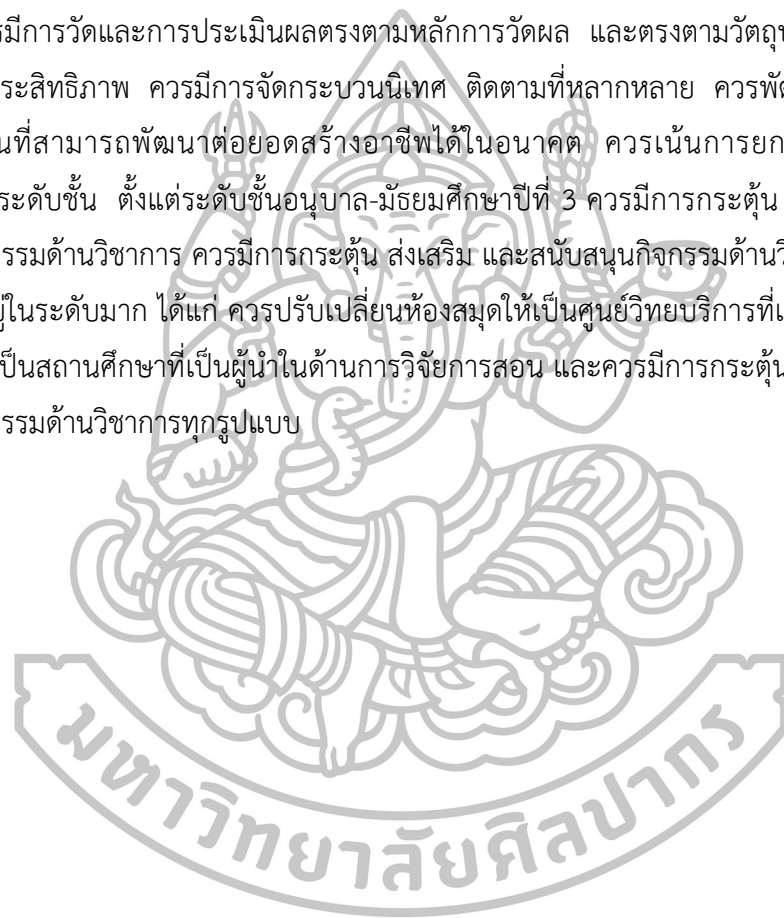
ใช้ Positive approach ในการควบคุมความประพฤติและวินัยของนักเรียน ควรมีการพัฒนาบุคลากรสายการสอนให้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ และควรมีผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ไม่ควรโยกย้ายหรือสับเปลี่ยนครูและบุคลากร ควรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในท้องถิ่นให้ความรู้กับนักเรียน และควรมีสวัสดิการและระบบตอบแทนที่จูงใจให้คนมีความรู้ความสามารถและเป็นคนดีเข้ามาทำงาน

ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 ข้อ และระดับมาก จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ยกกระตือรือร้นคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน ควรมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนขึ้นเองโดยบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นมาปรับใช้ ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จากวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์ ควรจัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพผู้เรียนมากกว่าจำนวนนักเรียน ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต รู้จักคิดประดิษฐ์หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหา ควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความคิดกว้าง มองไกล ใฝ่สูง และควรเน้นกิจกรรมที่สร้างบุคลิกภาพและความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนมีเวทีในการแสดงออก และควรเป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางด้านวิชาการทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น

ด้านการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด (มัธยฐาน เท่ากับ 5.0) ทั้ง 13 ข้อ ได้แก่ ข้อ 38 รัฐบาลควรสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ข้อ 39 ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนา ข้อ 40 ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ข้อ 41 ควรจัดระบบสาธารณูปโภค เช่น น้ำดื่ม ห้องสุขา เพื่อให้บริการบุคลากร นักเรียน ข้อ 42 ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ข้อ 43 ควรจัดการสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา ข้อ 44 ควรประเมินการบริการของบุคลากรในโรงเรียนต่อผู้รับบริการ ข้อ 45 ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน ข้อ 46 จัดสวัสดิการให้กับนักเรียนบ้านไกล ข้อ 47 รัฐบาลควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนให้กับผู้เรียน ข้อ 48 ควรมี

การจัดการเรียนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดของตน ข้อ49 ควรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เรียนให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียน เช่น สายอาชีพ และ ข้อ 50 ควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

ด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการ พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 7 ข้อ และ ระดับมาก จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูควรมีการวัดและการประเมินผลตรงตามหลักการวัดผล และตรงตามวัตถุประสงค์ ควรมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดกระบวนการนิเทศ ติดตามที่หลากหลาย ควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาต่อยอดสร้างอาชีพได้ในอนาคต ควรเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ควรปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้เป็นศูนย์วิทยบริการที่เต็มรูปแบบและทันสมัย ควรเป็นสถานศึกษาที่เป็นผู้นำในด้านการวิจัยการสอน และควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการทุกรูปแบบ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและส่งเสริมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามคือผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ซึ่งประกอบไปด้วย 2 ส่วนดังต่อไปนี้ ส่วนที่ 1 คือ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 จำนวน 1 ท่าน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4 จำนวน 1 ท่าน ผู้อำนวยการกลุ่มงาน จำนวน 3 ท่าน ซึ่งกำหนดให้ 1 ใน 3 ท่านเป็นผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน และศึกษานิเทศก์จำนวน 3 ท่าน รวม 8 ท่าน ส่วนที่ 2 คือ ระดับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน และครูสายผู้สอนที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำนวน 3 ท่าน รวม 9 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจาก 2 ส่วน รวมทั้งสิ้น 17 ท่าน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi techniques) ซึ่งภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จำแนกตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 4 ในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. **ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ** พบว่า ค่ามัธยฐานจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 4 ในด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน คือ ควรเลือกวิธีการในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่ครบครันสำหรับผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา

ควรจัดตั้งกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายผสานงานระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ควรจัดให้มีการประชุม กรรมการสถานศึกษาเพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพทางการศึกษาโดยเน้นการทำงานเป็นทีม ควรเน้นการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกันทุก ฝ่ายทั้ง 4 ฝ่าย โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผู้บริหารควรเอาใจใส่จริงจังและต่อเนื่องในทุกๆ เรื่องของโรงเรียน ฝ่ายต่างๆควรมีการประสานงานกัน มากขึ้นและบริหารงานเชิง ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการร่วมมือและประสานความคิด โดยมุ่งเน้น ผลประโยชน์ของสถานศึกษาและนักเรียนเป็นสำคัญ ควรมีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนเพื่อ เป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารโรงเรียน คือ หลักนิติ ธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความ คู้มค่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบมากขึ้น โดยการใช้กลยุทธ์เปิด ประตุสู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ควรสนับสนุนปัจจัยสำคัญที่ส่งต่อการพัฒนาโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ควรสนับสนุนบุคลากรให้ตรงตามความต้องการ ของโรงเรียน ตรงตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน ไม่ควรดึงครูผู้สอนออกนอกห้องเรียนให้ครูสอนเต็ม ศักยภาพ จัดครูให้ตรงตามสาขาวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ บริหารจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรใช้ Positive approach ในการควบคุมความประพฤติและวินัยของนักเรียน ควรมีการพัฒนาบุคลากรสายการสอนให้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ และ ควรมีผู้สอน ที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก คือ ไม่ควรโยกย้ายหรือ สับเปลี่ยนครูและบุคลากร ควรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในท้องถิ่นให้ความรู้กับนักเรียน และควรมีสวัสดิการและระบบตอบแทนที่จูงใจให้คนมีความรู้ความสามารถและเป็นคนดีเข้ามาทำงาน

3. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการพัฒนา ศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน ควรมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนขึ้นเองโดยบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นมา ปรับใช้ ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จากวิทยากรภายนอกที่มี ประสบการณ์ ควรจัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพผู้เรียนมากกว่าจำนวนนักเรียน ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต รู้จักคิดประดิษฐ์หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหา ควรมีการกระตุ้น ให้ผู้เรียน มีความคิดกว้าง มองไกล ใฝ่สูง และควรเน้นกิจกรรมที่สร้างบุคลิกภาพและความฉลาดทาง อารมณ์ให้กับนักเรียน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากคือ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้โดยใช้สื่อ เทคโนโลยีรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนมีเวทีในการแสดงออก และควรเป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางด้านวิชาการทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

4. ด้านการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ คือ รัฐบาลควรสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนา ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ควรจัดระบบสาธารณูปโภค เช่น น้ำดื่ม ห้องสุขา เพื่อให้บริการบุคลากร นักเรียน ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ควรจัดการสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา ควรประเมินการบริการของบุคลากรในโรงเรียนต่อผู้รับบริการ ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน จัดสวัสดิการให้กับนักเรียนบ้านไกล รัฐบาลควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนให้กับผู้เรียน ควรมีการจัดการเรียนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดของตน ควรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เรียนให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียน เช่น สายอาชีพ และควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

5. ด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการ พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ครูควรมีการวัดและการประเมินผลตรงตามหลักการวัดผล และตรงตามวัตถุประสงค์ ควรมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดกระบวนการนิเทศ ติดตามที่หลากหลาย ควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาต่อยอดสร้างอาชีพได้ในอนาคต ควรเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ควรปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้เป็นศูนย์วิทยบริการที่เต็มรูปแบบและทันสมัย ควรเป็นสถานศึกษาที่เป็นผู้นำในด้านการวิจัยการสอน และควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการทุกรูปแบบ

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ซึ่งผลของการวิจัยนำอภิปรายผลในการบริหารงานแต่ละด้าน พบว่า

ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกัน คือ ควรเลือกวิธีการในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม ตรง

ตามเป้าหมายที่กำหนด ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่ครบครันสำหรับผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ควรจัดตั้งกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายผลงานระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน ควรจัดให้มีการประชุมกรรมการสถานศึกษาเพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยเน้นการทำงานเป็นทีม ควรเน้นการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกันทุกฝ่ายทั้ง 4 ฝ่าย โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผู้บริหารควรเอาใจใส่จริงจังและต่อเนื่องในทุกๆ เรื่องของโรงเรียน ฝ่ายต่างๆควรมีการประสานงานกันมากขึ้นและบริหารงานเชิง ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการร่วมมือและประสานความคิด โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ของสถานศึกษาและนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนเงินลงทุนเพื่อการศึกษา ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารโรงเรียน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบมากขึ้น โดยการนำกลยุทธ์เปิดประตูสู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับ รังสรรค์ มณีเล็ก ที่กล่าวไว้ว่า ลักษณะสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์นั้น เป็นการวางแผนด้านกระบวนการ การขององค์กรที่มุ่งอนาคต มุ่งเป้าหมายรวมตามพันธกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและการปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานสำคัญ รวมทั้งเป็นการมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของผู้ได้เสียกับสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และพัทธ์ผจง วัฒนสิทธิ์และพัทธ์ผจง ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นรูปแบบการวางแผนที่ช่วยให้หน่วยงานพัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เพราะการวางแผนกลยุทธ์ให้ความสำคัญกับการศึกษา วิเคราะห์บริบท และสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานเป็นประเด็นสำคัญ

ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกัน คือ ควรสนับสนุนปัจจัยสำคัญที่ส่งต่อการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ควรสนับสนุนบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ตรงตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน ไม่ควรดึงครูผู้สอนออกนอกห้องเรียนให้ครูสอนเต็มศักยภาพ จัดครูให้ตรงตามสาขาวิชาทั้ง 8 กลุ่มสาระ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การศึกษาและจัดการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ควรใช้ Positive approach ในการควบคุมความประพฤติและวินัยของนักเรียน ควรมีการพัฒนาบุคลากรสายการสอนให้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ และ ควรมีผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวไว้ในนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555 - 2558 ว่า การปฏิรูปครู เพื่อยกฐานะครูและ

วิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง พัฒนาครูทั้งระบบเต็มตามศักยภาพ ครูคลังสมอง สนับสนุนบุคลากรให้สถานศึกษา และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 กล่าวไว้ว่า เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปรับระบบการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการสรรหา คัดกรองคนมีจิตวิญญาณความเป็นครู คนดี คนเก่งมาเป็นครู ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถาบันผลิตครูให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพทั้งในการผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งวิจัยและพัฒนาต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู วางแผนการผลิต และพัฒนาครูอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่น หรือภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน มาเป็นผู้สอนเพิ่มเติมเร่งรัดการผลิตครูพันธุ์ใหม่ และครูสาขาขาดแคลนให้เพียงพอ ตามความต้องการใช้ครู เร่งรัดพัฒนาครูประจำการ และครูที่สอนไม่ตรงวุฒิให้มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนา สร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ โดยจัดหาทุนให้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้ไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ทั้งในและต่างประเทศ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู และลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็นของครู และจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนอย่างเพียงพอ สร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ โดยปรับระบบเงินเดือน และค่าตอบแทน ระบบการประเมินวิทยฐานะ สวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพครู รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกัน คือ ยกย่องคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการพัฒนา ศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน ควรมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนขึ้นเองโดยบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นมาปรับใช้ ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จากวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์ ควรจัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพผู้เรียนมากกว่าจำนวนนักเรียน ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต รู้จักคิดประดิษฐ์หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหา ควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความคิดกว้าง มองไกล ใฝ่สูง และควรเน้นกิจกรรมที่สร้างบุคลิกภาพและความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักเรียน สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559 กล่าวไว้ว่า มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาสถานศึกษาทุกระดับและประเภทให้

มีคุณภาพและมาตรฐานได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

ด้านการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกัน คือ รัฐบาลควรสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนา ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ควรจัดระบบสาธารณูปโภค เช่น น้ำดื่ม ห้องสุขา เพื่อให้บริการบุคลากร นักเรียน ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ควรจัดการสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา ควรประเมินการบริการของบุคลากรในโรงเรียนต่อผู้รับบริการ ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน จัดสวัสดิการให้กับนักเรียนบ้านไกล รัฐควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนให้กับผู้เรียน ควรมีการจัดการเรียนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดของตน ควรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เรียนให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียน เช่น สายอาชีพ และควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559 กล่าวไว้ว่า เร่งขยายการเข้าถึงบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงทั้งในเมืองและชนบททุกระดับ/ประเภท กระจายโอกาสและสร้างความเป็นธรรมให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ให้ได้รับการทางการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตลอดจนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ให้สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม

ด้านการพัฒนาคุณภาพวิชาการ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกัน คือ ครูควรมีการวัดและการประเมินผลตรงตามหลักการวัดผล และตรงตามวัตถุประสงค์ ควรมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาต่อยอดสร้างอาชีพได้ในอนาคต ควรเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรมีการกระตุ้นส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาการ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559 กล่าวไว้ว่า พัฒนาการศึกษาปฐมวัย โดยพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านให้เด็กปฐมวัยทุกคนก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ปรับหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการ พัฒนาการกระบวนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมเสริมทักษะพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และมีทักษะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เช่น การวิจัย การทำโครงการ เป็นต้น ส่งเสริมการ

ผลิตสื่อการเรียนการสอน ตำราเรียนที่มีคุณภาพ รวมทั้งสื่อและตำราเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีเนื้อหาสาระที่ทันสมัยในทุกกระดับ/ประเภทการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเอง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนต้นแบบทุกสาขาวิชาหลัก และทุกระดับการศึกษา เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนในทุกสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกัน ส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะให้ผู้เรียนในทุกกระดับ/ประเภทการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาสมวัย ปรับระบบทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติให้สอดคล้องกับหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างจริงจังโดยอาศัยผลการศึกษาวิจัยจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์หรือปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการบริหารจัดการศึกษาระดับหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการที่มีผลงานทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งให้ความคิดเห็นต่อการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 4
2. ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรของโรงเรียนขยายโอกาสทุกคน เกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาของโรงเรียนขยายโอกาส
3. ผู้บริหารควรสนับสนุน ให้ครูรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด จัดวางภาระงานตามความถนัดของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูตามโอกาส เช่น อบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานทุกด้าน ให้ครูเพิ่มพูนความรู้จากการเข้าร่วมสัมมนาหรือศึกษาต่อ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต แพร่หลายออกไปและเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไปจึงมี ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นวิเคราะห์ผลการศึกษาตามแนวทางการวิจัยด้วยเทคนิค Delphi ซึ่งอาจทำให้ขาดข้อมูลเชิงลึกบางประการ ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่ใกล้เคียงอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงความเหมือนหรือแตกต่างในแต่ละพื้นที่

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจำแนกตามการประเมินเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอนและด้านผู้เรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมสามัญศึกษา. การวางแผนกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, 2545.

กระทรวงศึกษาธิการ. นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.

2555 - 2558. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2555.

กลุ่มนโยบายและแผน, แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557. กาญจนบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4, 2557.

จรูญ จับบัง. “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วย
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้น
พื้นฐาน”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

ใจทิพย์ เข็วรัตน์พงษ์. การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2558 จาก
<http://202.143.130.99/files/delphi3.pdf>.

दनัย เทียนพุ่ม. วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : บุคแบงก์, 2540.

ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร : เนติกุล
การพิมพ์, 2543.

พงษ์พิชัย รัชดานุวัฒน์. แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมข้าวไทย เพื่อ
เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าพระนครเหนือ, 2554.

พวงรัตน์ เกศาแพทย์. การวางแผนกลยุทธ์สำหรับจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น,
2543.

พัคตร์ผจง วัฒนสินทร์และพสุ เตชะรินทร์. การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

มาหามะรอสลี แมยู. “การพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์และอารย
ธรรมอิสลาม คณะอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามยะลาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย”.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2551.

มนต์ชัย เทียนทอง. การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย, เข้าถึงเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2558 เข้าถึงได้จาก
<http://home.dsd.go.th>.

ราชกิจจานุเบกษา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก, 2550.

รังสรรค์ มณีเล็ก. การวางแผนกลยุทธ์ในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ก.พล 1996, 2545.

วิกิรนต์ แสงอุบล. “การพัฒนาแนวทางในการตรวจคัดกรองผู้ป่วยทางทันตกรรมจัดฟันโดยใช้เทคนิคเดลฟาย.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพช่องปาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552.

วุฒิไกร ป้อมมะรัง. การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับคณาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้เทคนิคเดลฟาย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

วันชัย มีชาติ. การบริหารองค์การ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. “เทคนิคเดลฟาย : การใช้พัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการสอน.” วารสารรามคำแหง, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2550) : 104.

สุวิมล ว่องวาณิช. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ และคณะ. การวางแผนกลยุทธ์ในหน่วยงานทางการศึกษา. นครราชสีมา : สถาบันและพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองหลักสูตรการบริหารงาน : การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. นนทบุรี : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, 2546.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2557. กาญจนบุรี : กลุ่มนโยบายและแผน, 2557.

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. การวางแผนกลยุทธ์จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี. กรุงเทพมหานคร : กรมศาสนา, 2543.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555 - 2559. (ม.ป.ท., ม.ป.ป), 15.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว, 2551.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่...โรงเรียน**

คุณภาพ (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิค, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. **การวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี**

. กรุงเทพมหานคร : กรมศาสนา, 2543.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4. **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ**

พ.ศ. 2557. กาญจนบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4, 2557.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **เทคนิคการสุ่มและการประมาณค่า.** กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและ
วิชาการสถิติ, 2555.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **สภาวการณ์ การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2550.**

กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิค, 2552) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด**

พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,
2555.

ภาษาต่างประเทศ

Massie and Douglas. **Managing : A Contemporary introduction** (Englewood Cliffs :

Prentice – Hall,1981.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) /พิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

18 มิถุนายน 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

เรียน

ด้วย นางสาวฉวีวรรณ อินชุกุล นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 4” มีความ ประสงค์จะขอข้อมูลเกี่ยวกับท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ข้อมูลแก่นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพบูลย์ศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0-3421-8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. นายไพฑูรย์ อรุณศรีประดิษฐ์
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
2. นายรัชวุฒิ วงษ์เสนา
รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
3. นายธีระศักดิ์ หล่อขุนไกร
ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
4. นายธีรนัย รักษาวงศ์
ผู้อำนวยการกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
5. นางสาวดรุณี เวียงชัย
ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
6. นางสาวจิรัชญา พัดศรีเรือง
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
7. นางกฤษณา อ่อนเบา
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
8. นางสุปราณี แซ่ลิ้ม
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
9. นายนิทัศน์ เชียงทอง
ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงแตง) อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี
10. นายสุนทร พูลเพิ่ม
ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงแตง) อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี
11. นายอุดม ไหลสงวนงาม
รองประธานกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงแตง) อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี
12. นายสุพรรณ ประเสริฐลาภ

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองปลาไหล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี

13. นางสาวเรวดี ช้อนเพชร

ครูโรงเรียนบ้านหนองปลาไหล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี

14. นายมานะ อินทรมณี

ประธานกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองปลาไหล อำเภอหนองปรือ
จังหวัดกาญจนบุรี

15. นายสมพร เจริญกุล

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี

16. นางอุษณี พวงกุล

ครูโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี

17. นายคำนวม แก่นจันทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิโรงเรียนอนุบาลหนองปรือ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยรอบที่ 1

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คน เพื่อมุ่งศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้ในอนาคตของศาสตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจึงจัดว่าเป็นการวิจัยในอนาคต หรือ อนาคตศาสตร์ (Futurism) โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยในเชิงลึกเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนาคตได้ดียิ่งขึ้น วิธีการวิจัยเพื่อพยากรณ์ภาพในอนาคตมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน แต่ละวิธีจะมีหลักการที่คล้ายคลึงกัน อาจจะแตกต่างกันบ้างในส่วนของการรวบรวมและรายละเอียดอื่น ๆ สำหรับวิธีการที่ใช้ในการพยากรณ์ภาพในอนาคตที่สำคัญ มีอยู่ 3 วิธีได้แก่ 1. การคาดการณ์แนวโน้ม (Trend Projection) 2. การเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) และ 3. การปรึกษาผู้อื่น (Consulting Others) โดยเฉพาะวิธีสุดท้ายการปรึกษาผู้อื่น ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการวิจัยในอนาคตที่ได้รับความนิยม เนื่องจากเป็นการสรุปมติจากผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คนที่ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ อนาคตของศาสตร์ที่ทำการศึกษาให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับภาพในอนาคตวิธีการวิจัยนี้เรียกว่า เทคนิคเดลฟาย ปัจจุบันจึงมีการใช้เทคนิคเดลฟายกันอย่างแพร่หลาย

ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการหรือกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในอนาคต จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปมติจากข้อค้นพบที่ได้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้อง โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมกันเหมือนกับการระดมสมอง (Brain Storming) แต่ให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้สามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในสถานที่และเวลาแตกต่างกันได้โดยไม่มีข้อจำกัด ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และอิสระ สามารถถ่วงถ่วงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างรอบคอบปราศจากการขึ้นนำจากกลุ่มและไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดของผู้อื่น ทำให้ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือรวมทั้ง ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการวิจัย

เทคนิคการวิจัยเดลฟายพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1960 โดยโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และ นอร์แมน ดาลกี (Norman Dalkey) นักวิจัยของบริษัท แรนต์ (Rand Cooperation) เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพยากรณ์ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคต หลังจากนั้นจึงได้มีการใช้เทคนิคเดลฟายอย่างแพร่หลายทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการวิจัยในสถานศึกษามีการใช้เทคนิคเดลฟายกันอย่างแพร่หลายเพื่อหาข้อสรุปในอนาคตเกี่ยวกับ ประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา เนื่องจากยอมรับกันโดยทั่วไปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคนิค

การวิจัยแบบเดลฟายซึ่งได้ข้อสรุปเกี่ยวกับอนาคตที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สำหรับนิยามของเทคนิคเดลฟาย มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย อาทิเช่น

อเล็กซ์ เจ. ดูแคนิส (Alex J. Ducanis) ได้นิยามไว้ว่า เทคนิคเดลฟายเป็นการทำนายเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคตวิธีการดังกล่าวนี้มุ่งลดผลกระทบหรืออิทธิพลของบุคคลในกรณีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน ซึ่งอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการรวบรวมคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการจะศึกษาในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่ได้เกี่ยวข้องจะถูกจำกัดลง

จอห์นสัน (Johnson) ให้ความหมายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่ง เพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม เป็นโครงการจัดทำรายละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจะให้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต

อาภรณ์ พลเสน กล่าวว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการใช้ความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา/ศาสตร์ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ หรือสภาพการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตของแต่ละสาขา/ศาสตร์นั้น ๆ โดยใช้การตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้ศึกษาสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่ต้องมีการเผชิญหน้ากันทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

วุฒิไกร ป้อมมะรัง เทคนิคเดลฟาย คือกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินใจหรือสร้างความเป็นเอกฉันท์บนเรื่องใดเรื่องหนึ่งและวิธีการของเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีที่มีความเป็นปรนัย

มาหามะรอสลี แมยู กล่าวว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการสำหรับทำนายเหตุการณ์หรือสภาพที่ต้องการในอนาคต โดยอาศัยกระบวนการกลั่นกรองความคิดเห็นอันเป็นอิสระจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือแทนการเรียกประชุม เพื่อลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน และให้ได้มาซึ่งฉันทามติหรือความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน มีความน่าเชื่อถือ นำมาสรุปและคาดการณ์ในอนาคต

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปนิยามของเทคนิคเดลฟายได้ว่า เป็นวิธีการหรือกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหลาย ๆ คน เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาหรือต้องการพยากรณ์อนาคตเพื่อระดมความ

คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวที่มีอยู่อย่างกระจุกกระจายให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยใช้แบบสอบถามและสรุปผลเพื่อนำมาติงจากข้อค้นพบไปใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย

ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย มีดังต่อไปนี้

1. เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยใช้แบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญจึงจำเป็นต้องตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในแต่ละรอบ ๆ ข้อค้นพบที่ได้จากมติของผู้เชี่ยวชาญจะมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือก็ต่อเมื่อผู้เชี่ยวชาญกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ ในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาอย่างแท้จริง

2. เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีที่ไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ผู้เชี่ยวชาญจึงไม่ทราบว่า มีผู้ใดบ้างที่อยู่ในกลุ่มของผู้ตอบ แบบสอบถามและจะไม่ทราบว่า แต่ละคนมีความคิดเห็นแต่ละข้อคำถามอย่างไร จะทราบเฉพาะคำตอบของตนเองเท่านั้น การเสนอความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจึงมีความเป็นอิสระและเป็นความคิดเห็นส่วนตัวมากที่สุด

3. เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถาม โดยหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้เชี่ยวชาญมาเผชิญหน้ากันโดยตรง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้จึงต้องมีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามหลายรอบ โดยทั่วไปรอบแรกมักเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด รอบต่อไปจะเป็นแบบสอบถามปลายปิด และแบบมาตราส่วนประเมินค่าในรอบสุดท้าย

4. ในการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบแบบสอบถามด้วยการกลั่นกรองอย่างละเอียดและรอบคอบ และเพื่อให้ได้คำตอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดที่เห็นสอดคล้องกันในแบบสอบถามแต่ละข้อที่ตอบกลับไปยังผู้วิจัยในรอบที่ผ่านมาเพื่อนำเสนอในรูปของสถิติแล้วส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาว่าจะยืนยันคำตอบเดิม หรือจะเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่พร้อมระบุเหตุผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย จะใช้สถิติเบื้องต้น เช่น การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ฐานนิยม มัธยฐาน ค่าเฉลี่ย และการวัดการกระจายของข้อมูล

ลักษณะของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

1. เป็นภาพในอนาคตที่ต้องการศึกษาความเป็นไปหรือศึกษาแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีธุรกิจ สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา ที่ผู้วิจัยต้องการพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อใช้ในการเตรียมการวางแผนการบริหารการจัดการและการตัดสินใจ

2. เป็นปัญหาที่ไม่มีคำตอบถูกต้องแน่นอน แต่สามารถทำวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาได้โดยการรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาดังกล่าว เพื่อหาข้อสรุปและแนวโน้มของความเป็นไปได้ประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิประจำสาขานั้น ๆ

4. ผู้วิจัยไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของแต่ละคน มีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินปัญหาโดยรวม โดยไม่ต้องการเปิดเผยรายชื่อผู้ให้ข้อมูลหรือผู้เสนอแนะความคิดเห็นเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น อาจเป็นปัญหาการวิจัยที่มีความขัดแย้งมาก

5. ประสบปัญหากับการพบปะแบบเชิงหน้าโดยตรง ในการระดมสมองหรือการประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูล อันเนื่องมาจากปัญหาทางด้านเวลา การเดินทาง สภาพภูมิศาสตร์หรืองบประมาณ เป็นต้น

กระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

ใจทิพย์ เชื้อรัตน์พงษ์ กล่าวว่า กระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย มีขั้นตอน

1. กำหนดประเด็นปัญหาของการวิจัย

ประเด็นปัญหาของการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ควรเป็นปัญหาที่ไม่มีคำตอบถูกต้อง และสามารถทำวิจัยได้โดยอาศัยมติจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอนาคตเพื่อนำผลจากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการตัดสินใจหรือวางแผนการดำเนินการ โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย จะต้องเป็นผู้ที่รู้จริงและมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา นอกจากนี้ยังจะต้องคัดเลือกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญที่ยินดีเสียสละเวลาให้ สามารถตอบแบบสอบถามได้จนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย และสามารถติดต่อได้สะดวก สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามจะไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่ามีจำนวนเท่าใด แต่จากผลการประชุมประจำปีของ California Junior Colleges Association เมื่อปีพ.ศ. 2514 ข้อสรุปเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่า ถ้าใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่านขึ้นไป อัตราความคลาดเคลื่อนจะน้อยมาก การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายจึงใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่านเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามสามารถใช้ผู้เชี่ยวชาญน้อยกว่านี้ก็ได้แต่อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะสูงขึ้น

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายก็คือแบบสอบถาม โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 - 4 รอบ ขึ้นอยู่กับผลการวิจัยในแต่ละรอบที่ได้รับโดยทั่วไปจะใช้เวลาในการส่งและตอบกลับแบบสอบถามแต่ละรอบไม่เกิน 2 สัปดาห์ ดังนั้น การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายทั้งกระบวนการจะใช้เวลาประมาณ 2 - 3 เดือน ในแต่ละรอบประกอบด้วยแบบสอบถามแบบต่าง ๆ ดังนี้

รอบที่ 1 : แบบสอบถามแบบปลายเปิด

แบบสอบถามรอบที่ 1 จะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened End) ซึ่งเป็นการถามอย่างกว้าง ๆ ให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาของการวิจัย เพื่อต้องการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน กำหนดเวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในเวลา 2 สัปดาห์ สำหรับการวิเคราะห์คำตอบแบบสอบถามรอบนี้ ผู้วิจัยจะต้องรวบรวมความคิดเห็นและวิเคราะห์คำตอบโดยละเอียดแล้วนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อกำหนดกรอบของปัญหาในรอบต่อไป

รอบที่ 2 : แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

แบบสอบถามรอบที่ 2 พัฒนาจากคำตอบของแบบสอบถามในรอบที่ 1 โดยรวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเข้าด้วยกัน รวมทั้งตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันออก หลังจากนั้นจึงสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งรอบที่ 2 นี้จะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญออกความคิดเห็นในลักษณะของการจัดระดับความสำคัญในคำถามแต่ละข้อ รวมทั้งระบุเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยลงในช่องว่างท้ายข้อความ นอกจากนี้ยังสามารถเขียนคำแนะนำเพิ่มเติมได้อีกด้วยสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามรอบนี้ ส่วนใหญ่จะหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม หรือพิสัยระหว่างควอไทล์หรือค่า IR (Interquartile Range)

รอบที่ 3 : แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นการพัฒนาคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ถ้าพบว่าค่า IR มีค่าน้อย แสดงว่าความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญค่อนข้างสอดคล้องกัน สามารถสรุปความได้ แต่ถ้าค่า IR มีค่ามาก แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดค่อนข้างกระจัดกระจาย ยังไม่สามารถสรุปความใด ๆ ได้ จะต้องสร้างแบบสอบถามฉบับใหม่เป็นรอบที่ 3 โดยมีข้อความเดียวกันกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่า IR และเขียนเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญผู้นั้นได้ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 ลงไป แล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญคนเดิมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่

การเก็บข้อมูลรอบที่ 3 นี้ จึงมีความสำคัญมาก เนื่องจากการยืนยันคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในประเด็นคำถามเดิม ผู้วิจัยจะต้องมีความรอบคอบและไม่มือคุดใด ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการระบุเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คนได้ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 ที่ผ่านมาแล้ว

รอบที่ 4 : แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

แบบสอบถามรอบที่ 4 กระทำตามขั้นตอนเดียวกันกับรอบที่ 3 ซึ่งถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรอบนี้ได้คำตอบที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ถ้าได้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์หรือค่า IR น้อย

แสดงว่าความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก็สามารถยุติ กระบวนการวิจัย และสรุปผลการวิจัยได้ โดยทั่วไปการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 จะมีความแตกต่างกันน้อยมาก ดังนั้น จึงอาจจะสรุปผลการวิจัยได้ตั้งแต่แบบสอบถาม รอบที่ 3 ถ้าพบว่าค่า IR ที่ได้ในแต่ละข้อคำถามมีค่าน้อย ๆ แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ใน วงแคบ ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลในรอบที่ 4

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้คำตอบจากผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากแบบสอบถาม รอบที่ 3 หรือรอบที่ 4 โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นหลักแล้ว ผู้วิจัยก็จะสามารถสรุป คำตอบที่ได้ทีละประเด็น ๆ จากแบบสอบถาม เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และรายงานข้อค้นพบ ภาพในอนาคตของปัญหาการวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิคเดลฟาย

1. การตัดสินใจโดยใช้กลุ่มบุคคลจะมีความตรงมากกว่าการตัดสินใจโดยคนคนเดียว และการตัดสินใจจะมีความตรงมากขึ้น หากผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญใน ประเด็นนั้นๆ

2. การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคลจะมีความเที่ยงมากขึ้น และหากไม่มีการเผชิญหน้าระหว่าง สมาชิกในกลุ่มจะสามารถลดผลกระทบจากอิทธิพล จากอคติและความคิดของกลุ่มได้

ลักษณะที่สำคัญของเทคนิคเดลฟาย

1. การไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล
2. การเก็บข้อมูลซ้ำ
3. การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับการควบคุมจากผู้ดำเนินการ
4. การสรุปคำตอบของกลุ่มด้วยวิธีการทางสถิติ

กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการเดลฟาย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ตัดสินใจ ซึ่งต้องใช้ผลการทำเดลฟายในการวางแผนพัฒนางาน
2. กลุ่มผู้รับผิดชอบในกระบวนการเดลฟาย
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคเดลฟาย

เครื่องมือสำคัญคือ แบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ประเภท คือ แบบสอบถามปลายเปิด และ แบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราประมาณค่า โดยการจัดทำแบบสอบถามในรอบที่ 3 นั้นจะมีการ นำเสนอค่าสถิติเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการพิจารณาลงความเห็นเพื่อหาฉันทามติของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งค่าสถิติที่ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับมีหลายวิธี คือ

1. การตรวจสอบจากค่าร้อยละ

โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันอย่างน้อยร้อยละ 60 และจะได้ฉันทามติเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบในแต่ละรอบเพิ่มขึ้นหรือลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

2. การตรวจสอบด้วยค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบประมาณค่า 5 ระดับจะใช้เกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 4 กรณี ซึ่งจะคล้ายคลึงกัน คือ ค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 สำหรับแบบประมาณค่า 6 ระดับ จะใช้เกณฑ์ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50

3. การตรวจสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย

การแปลความหมายจากค่าสัมประสิทธิ์การกระจายไปสู่การได้รับฉันทามติมี 2 แบบ

1. ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่ามากกว่าศูนย์แต่ไม่เกิน 0.5 สรุปว่า ได้รับฉันทามติในระดับสูงสามารถยุติกระบวนการเดลฟายได้
2. ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายมีค่ามากกว่า 0.5 สรุปว่า ได้รับฉันทามติในระดับต่ำควรดำเนินการในรอบต่อไป

ข้อมูลส่วนตัวของผู้เชี่ยวชาญ

(นาย,นาง,นางสาว).....นามสกุล.....
ประวัติการศึกษา

.....
.....
.....

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

.....
.....
.....

ความคิดเห็น

.....
.....
.....

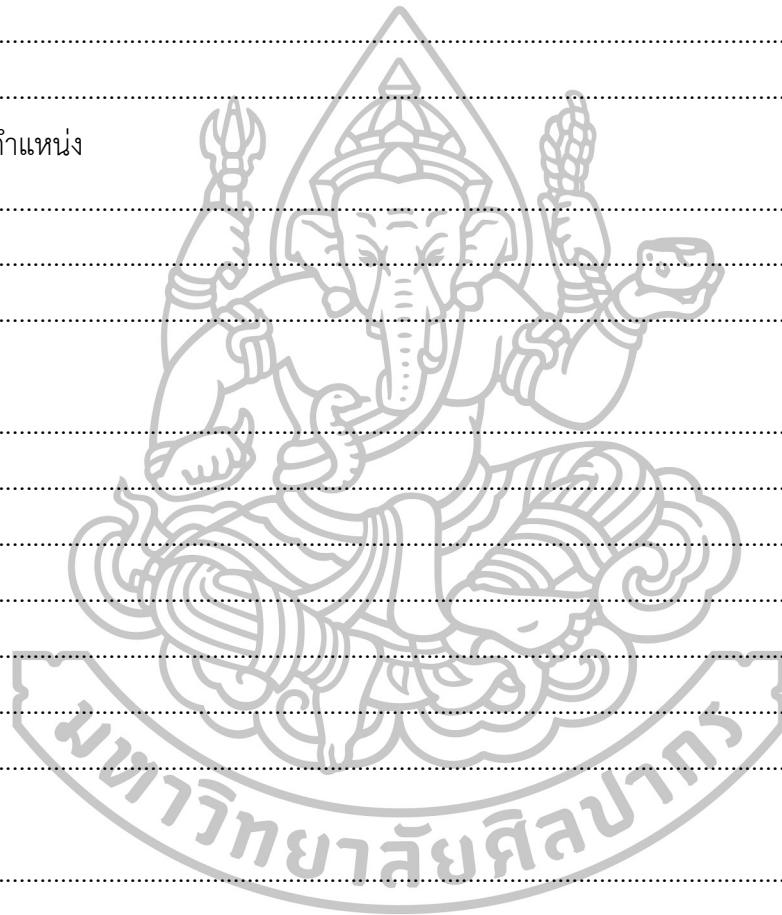
ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาแสดงความคิดเห็นข้างต้นและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในโอกาสต่อไป

(นางสาวฉวีวรรณ อินชุกุล)

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยรอบที่ 2

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย รอบที่ 2

เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

ผู้วิจัย นางสาวฉวีวรรณ อินชุกุล

สถาบันการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำชี้แจง

ตามที่ท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับการวิจัยและได้ให้ความคิดเห็นในการวิจัยครั้งนี้ผ่านรอบที่ 1 เรียบร้อยแล้ว บัดนี้ผู้วิจัยได้ประมวลความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านเข้าด้วยกัน และจัดทำเป็นกระทงคำถามสำหรับสร้างแบบสอบถามฉบับนี้ขึ้น รวม 60 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า แบบลิเคิร์ต (Likert's scale) เพื่อให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเป็นครั้งที่ 2 เมื่อได้รับแบบสอบถามจากท่านเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำตอบแสดงความคิดเห็นของท่านผู้เชี่ยวชาญมาหาค่ามัธยฐาน (Median) ละพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range ; Q3 - Q1) ของแต่ละข้อเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ต่อไป อย่างไรก็ตามหากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน สอดคล้องกันมาก การสอบถามก็จะยุติลงในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาสรุปเป็นผลทางการวิจัยต่อไปสำหรับความหมายของตัวเลขที่แสดงค่าของท่านผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามฉบับนี้จำแนกได้ดังนี้ คือ

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	หมายถึง	เห็นด้วย
3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รายละเอียดของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ มีทั้งสิ้น 17 ท่าน จาก 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คือ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

1. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
จำนวน 1 ท่าน
2. รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4
จำนวน 1 ท่าน
3. ผู้อำนวยการกลุ่มงาน จำนวน 3 ท่าน ซึ่งกำหนดให้ 1 ใน 3 ท่านเป็น
ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน
4. ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 ท่าน

ส่วนที่ 2 คือ ระดับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1. ผู้บริหารโรงเรียนหรือรองผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 3
ท่าน
2. คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 3
ท่าน
3. ครูสายผู้สอนที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 3 ท่าน

ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

ความร่วมมือและความกรุณาของท่านต่อผู้วิจัยทุกครั้ง เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุดต่อความเที่ยงตรงในการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง คำตอบของท่านผู้วิจัยจะไม่นำไปเปิดเผยเป็นรายบุคคลแต่อย่างใด ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ข้อคำถามสำหรับการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4

ผู้ตอบแบบสอบถาม

.....
(.....)
...../...../.....

ข้อ	ข้อความที่เสนอ	ความคิดเห็น					ข้อคิดเห็นอื่น
		5	4	3	2	1	
กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ							
1	ควรเลือกวิธีการในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสม ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด						
2	ควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา						
3	ควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่ครบครันสำหรับผู้เรียน						
4	ชุมชนและท้องถิ่นควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา						
5	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้ปกครองเครือข่ายผลงานระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน						
6	ควรจัดให้มีการประชุมกรรมการสถานศึกษาเพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน						
7	ส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาโดยเน้นการทำงานเป็นทีม						
8	ควรเน้นการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกันทุกฝ่ายทั้ง 4 ฝ่าย						
9	โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา						

10	ผู้บริหารควรเอาใจใส่จริงจังและต่อเนื่องในทุกๆเรื่องของโรงเรียน ฝ่ายต่างๆควรมีการประสานงานกันมากขึ้นและบริหารงานเชิงรุก							
11	ผู้บริหารและบุคลากรควรมีการร่วมมือและประสานความคิด โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ของสถานศึกษาและนักเรียนเป็นสำคัญ							
12	ควรมีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษา							
13	ควรนำหลักธรรมมาภิบาลมาบริหารโรงเรียน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า							
14	ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน ให้ชุมชนรับทราบมากขึ้น โดยการใช้กลยุทธ์ เปิดประตูสู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน							
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา								
15	ไม่ควรโยกย้ายหรือสับเปลี่ยนครูและบุคลากร							
16	ควรสนับสนุนปัจจัยสำคัญที่ส่งต่อการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา							
17	ควรสนับสนุนบุคลากรให้ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ตรงตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน							
18	ควรจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในท้องถิ่นให้ความรู้กับนักเรียน							
19	ไม่ควรดึงครูผู้สอนออกนอกห้องเรียนให้ครูสอนเต็มศักยภาพ							
20	จัดครูให้ตรงตามสาขาวิชา ทั้ง 8 กลุ่มสาระ							
21	ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอน							

22	ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ							
23	ควรมีสวัสดิการและระบบตอบแทนที่จูงใจให้คนมีความรู้ความสามารถและเป็นคนดีเข้ามาทำงาน							
24	ควรใช้ Positive approach ในการควบคุมความประพฤติและวินัยของนักเรียน							
25	ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จากวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์							
26	ควรมีผู้สอนที่ตรงตามสาขาวิชาเฉพาะ							
กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน								
27	ยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียน							
28	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีรวมทั้งแหล่งเรียนรู้							
29	ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนมีเวทีในการแสดงออก							
30	ควรมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน							
31	ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนขึ้นเอง โดยบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นมาปรับใช้							
32	ควรเป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางด้านวิชาการทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น							
33	ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้มีประสบการณ์ตรง จากวิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์							
34	ควรจัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพผู้เรียนมากกว่าจำนวนนักเรียน							

35	ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต รู้จักคิดประดิษฐ์หรือหาแนวทางในการแก้ปัญหา							
36	ควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความคิดกว้างมองไกล ใฝ่สูง							
37	ควรเน้นกิจกรรมที่สร้างบุคลิกภาพและความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักเรียน							
กลยุทธ์ที่ 4 การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน								
38	รัฐบาลควรสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ							
39	ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนา							
40	ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น							
41	ควรจัดระบบสาธารณูปโภค เช่น น้ำดื่ม ห้องสุขา เพื่อให้บริการบุคลากร นักเรียน							
42	ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน							
43	ควรจัดการสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา							
44	ควรประเมินการบริการของบุคคลากรในโรงเรียนต่อผู้รับบริการ							
45	ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน							
46	จัดสวัสดิการให้กับนักเรียนบ้านไกล							
47	รัฐควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนให้กับผู้เรียน							
48	ควรมีการจัดการเรียนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดของตน							
49	ควรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนได้เรียนให้เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้เรียน เช่น สายอาชีพ							

50	ควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัย ของผู้เรียน								
กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณภาพวิชาการ									
51	ครูควรมีการวัดและการประเมินผลตรงตาม หลักการวัดผล และตรงตามวัตถุประสงค์								
52	ควรมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ								
53	ควรมีการจัดกระบวนการนิเทศ ติดตามที่ หลากหลาย								
54	ควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่สามารถ พัฒนาต่อยอดสร้างอาชีพได้ในอนาคต								
55	ควรเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุก ระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษา ปีที่ 3								
56	ควรปรับเปลี่ยนห้องสมุดให้เป็นศูนย์วิทย บริการที่เต็มรูปแบบและทันสมัย								
57	ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุน กิจกรรมด้านวิชาการ								
58	ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจนด้านหลักสูตรและ คุณลักษณะพิเศษของนักเรียน								
59	ควรเป็นสถานศึกษาที่เป็นผู้นำในด้านการวิจัย การสอน								
60	ควรมีการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุน กิจกรรมด้านวิชาการทุกรูปแบบ								

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล นางสาวฉวีวรรณ อินชุกุล
 ที่อยู่ 71 หมู่ 4 ตำบลทุ่งกระบ้ำ
 อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า) ตำบลสมเด็จ
 เจริญ อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี 71120
 ประวัติการศึกษา
 พ.ศ. 2554 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี วิชาสังคมศึกษา
 พ.ศ. 2555 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 ประวัติการทำงาน
 พ.ศ. 2554 – 2557 ครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านบึงดี จังหวัดกาญจนบุรี
 พ.ศ. 2557 – ปัจจุบัน ครู คศ.1 โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า)
 จังหวัดกาญจนบุรี

